

18 Sulo Aittoniemi /kesk: Taiteen tukemiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (29.90)

19 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta kaivuutöiden rahoittamiseksi Museo-  
viraston rauhoittamalla maa-alueilla (29.93.22)

20 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta Haverin kultakaivoksen kunnostamiseksi kaivosmuseoksi Viljakkalassa (29.90)

21 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta Ivalon huuliharppufestivaalin tukemiseen (29.90)

22 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta Sata-Häme soi -musiikkijuhlien toiminnan tukemiseen Ikaalisissa (29.90)

23 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta Suomen Harmonikkainstituutin toiminnan tukemiseen (29.90)

24 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta perinteen kannalta tärkeiden tanssilavojen kunnostamiseen (29.93.50)

25 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta mustalaisten kulttuuritoiminnan edistämiseen (29.96.50)

26 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta Suomessa olevien vietnamilaisten kulttuurin ja kielitaidon ylläpitämiseen (29.96.50)

27 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta suomalaisen yleisurheilun kehittämiseksi (29.98)

28 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta nuorisotyöpajojen rahoittamiseen (29.98.51)

29 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta kotimaisen kalan käytön lisäämiseksi (30.36.46)

30 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta metsäojituksessa tehtyjen virheiden korjaamiseen (30.86)

31 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta kotimaisen energiapuun käytön lisäämiseksi (30.86.44)

32 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta yksityisteiden ylläpitämisen valtion-apuun (31.99.50)

33 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta Tielaitoksen käyttöön heikkokuntoisten paikallisteiden kunnostukseen (31.24.21)

34 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta eräiden Hämeessä sijaitsevien paikallisteiden peruskunnostukseen (31.24.21)

35 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta Uurasjärven tien peruskunnostukseen Ikaalisissa (31.24.21)

36 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta Leppäsjärven paikallistien peruskorjaamiseen Ikaalisissa (31.24.21)

37 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta Kovelahden paikallistien peruskunnostamiseen Ikaalisissa (31.24.21)

38 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta kevyen liikenteen väylän rakentamiseksi välillä Ikaalisten sisääntulotie—Ikaalisten kylpylä (31.24.21)

39 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta Harhalan—Valkeakosken tien peruskorjaukseen (31.24.21)

40 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta Hirvilahden—Kyrönlahden tien kunnostamiseen Kurun ja Viljakkalan alueella (31.24.21)

41 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta Komin—Koivistonkylän—Mäihälähden tieosuuden parantamiseksi (31.24.21)

42 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta Inkulan vanhan sillan säilyttämiseksi Viljakkalassa (31.24.21)

43 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta valtatie 9:n kunnostukseen osuudella Orivesi—Jämsä (31.24.77)

44 Sulo Aittoniemi /kesk: Pääkaupunkiseudun metrojärjestelmään ehdotetun määrärahan vähentämisestä (31.57.34)

45 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta rataosuuden Orivesi—Vilppula—Haapamäki peruskunnostukseen (31.58.21)

46 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta Tampereen rautatieaseman julkisivun kunnostukseen (31.58.77)

47 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta vuoden 1997 tuotantoidea koskevan kilpailun palkintoihin (32.50.41)

48 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta Joulumaa-projektin kehittämiseksi Lapissa (32.51.49)

49 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta kyläkauppojen toiminnan tukemiseen (32.51)

50 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta kauppa-autojen toiminnan tukemiseen (32.51)

51 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta ulkomaalaisvaltuutetun vaihtamiseksi (33.01.21)

52 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta kotiuttamisrahan maksamiseen asevelvollisille (33.28.56)

53 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta Kosovon albaanien palauttamiseksi takaisin kotimaahansa (33.29.61)

54 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta Somaliasta saapuneiden, pakolaisiksi ilmoittautuneiden palauttamiseksi kotimaahansa (33.29.61)

55 Sulo Aittoniemi /kesk: Pakolaisten ylläpitoon ehdotetun määrärahan vähentämisestä (33.29.61)

56 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta Venäjälle palaamaan halukkaiden inkerinsuomalaisten elinolosuhteiden parantamiseen (33.28.66)

57 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta pienten pakolaisryhmien sosiaalisen yhteistoiminnan kehittämiseksi (33.29.61)

58 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta kehitysvammaisten lasten kuntoutukseen ja koulutukseen (33.32.30)

59 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta ensikotien toiminnan tukemiseen (33.92)

60 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta röntgenlaitteiden uusimiseen Tampereen yliopistollisessa sairaalassa (33.32.31)

61 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta katkytkuolemien syiden tutkimiseen (33.32)

62 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta vanhusten ulkoilu- ja asiointiapuun käytettävien työntekijöiden palkkaamiseksi (33.92)

63 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta Samaria-lähetys ry:n toimintaan (33.92)

64 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta Afaatikot ja Omaiset ry:n toiminnan tukemiseen (33.92)

65 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta Pirkanmaan sotaveteraanipiirin avustamiseen (33.92)

66 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta Pelastusarmeijan toiminnan tukemiseen (33.92)

67 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta Suomijärven kunnostukseen Karviasa (35.26.77)

68 Sulo Aittoniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta asuntojen korjausrakentamisen lisäämiseen (35.45.56)

69 Kirsti Ala-Harja /kok ym.: Määrärahan osoittamisesta työvoima- ja elinkeinokeskuksen perustamiseen Etelä-Pohjanmaalle (32.03.21)

70 Olavi Ala-Nissilä /kesk: Määrärahan osoittamisesta valtakunnallisen maatalouskonemu- seon suunnitteluun ja rakentamiseen (30.99.40)

71 Olavi Ala-Nissilä /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Karhunojan ja Riihikosken väli- sen tien rakentamiseen (31.24.21)

72 Olavi Ala-Nissilä /kesk: Määrärahan osoittamisesta Harvaluodon sillan rakentamiseen (31.24.21)

73 Olavi Ala-Nissilä /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta ns. HAKU-tien rakentamiseen välillä Aura—Mynämäki—Mietoinen (31.24.77)

74 Olavi Ala-Nissilä /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta kiskobussiliikennekokeiluun Turun ja Loimaan välisellä rataosuudella (31.57.61)

75 Juhani Alaranta /kesk: Määrärahan osoittamisesta Oulaisten Petäjäskosken ala-asteen rakentamiseen (29.40.34)

76 Juhani Alaranta /kesk: Määrärahan osoittamisesta Pyhäjoen lukion rakentamiseen (29.40.34)

77 Juhani Alaranta /kesk: Määrärahan osoittamisesta Pyhäjoen virkistyskäytön parantamiseen (30.36.45)

78 Juhani Alaranta /kesk: Määrärahan osoittamisesta Lahdenlammen kunnostamiseen Merijärvellä (35.26.77)

79 Juhani Alaranta /kesk: Määrärahan osoittamisesta tulvasuojelutyöhön Kalajoessa (30.85.77)

80 Juhani Alaranta /kesk: Määrärahan osoittamisesta paikallisteiden kunnostukseen Alavieskassa (31.24.21)

81 Juhani Alaranta /kesk: Määrärahan osoittamisesta Pyhäjoki—Vihanti-maantien perusparantamiseen (31.24.21)

82 Janina Andersson /vihr ym.: Määrärahan osoittamisesta Turun ja Uudenkaupungin välisen radan peruskorjaamiseen (31.58.77)

83 Ulla Anttila /vihr ym.: Asuntojen peruskorjausmäärärahojen kohdentamisesta (35.45.56)

84 Asko Apukka /vas ym.: Määrärahan osoittamisesta Martti—Tulppio-tien peruskorjaukseen (31.24.21)

85 Maria Kaisa Aula /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Perämeren kalantutkimusaseman rakentamiseen Simoon (30.38.74)

86 Maria Kaisa Aula /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Lapin vajaatuottoisten metsien kunnostamiseen (30.86.44)

87 Maria Kaisa Aula /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Lapin tiepiirille yleisten teiden perustienpitoon (31.24.21)

88 Eva Biaudet /r ym.: Määrärahan osoittamisesta alle kolmivuotiaiden hoitorahan korottamiseen (33.32.30)

89 Klaus Bremer /r ym.: Määrärahan osoittamisesta pääkaupunkiseudun meluntorjuntahankkeisiin ja joukkoliikenteen parannustöihin (31.24.21)

90 Klaus Bremer /r ym.: Määrärahan osoittamisesta Oulun tiepiirille paikallistien 18828 peruskorjaamiseen (31.24.21)

91 Klaus Bremer /r ym.: Määrärahan osoittamisesta Hakamäentien perusparannukseen (31.24.77)

92 Klaus Bremer /r ym.: Määrärahan osoittamisesta Helsingin rautatieaseman ratapihan kattamiseen (31.58.77)

93 Klaus Bremer /r ym.: Määrärahan osoittamisesta pääradan melusuojiin rakentamiseen (31.58.77)

94 Kaarina Dromberg /kok ym.: Määrärahan osoittamisesta Ilmailulaitoksen peruspääoman korottamiseen (31.92)

95 Jukka Gustafsson /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta Suomen nuorisokirjallisuuden instituutin toiminnan tukemiseen (29.90)

96 Jukka Gustafsson /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta museokeskus Vapriikin rakentamiseen Tampereelle (29.90)

97 Jukka Gustafsson /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta Suomen Työväen Musiikkiliitolle puhallinmusiikin edistämiseen (29.90)

98 Jukka Gustafsson /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta Parkanon rautatieaseman ja Kurun tien välisen yhdystien rakentamiseksi (31.24.21)

99 Jukka Gustafsson /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta eläkeläisten verotuksen keventämiseksi (33.18.60)

100 Klaus Hellberg /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 6:n tieosuuden Koskenkylä—Kouvola rakentamiseen (31.24.77)

101 Klaus Hellberg /sd: Määrärahan osoittamisesta Loviisan laivaväylän syventämiseen (31.30.77)

102 Klaus Hellberg /sd: Määrärahan osoittamisesta siirtovesijohdon rakentamiseen Porvoon maalaiskunnassa (30.85.77)

103 Esko Helle /vas ym.: Määrärahan osoittamisesta Hämeen linnan ja siihen liittyvien alueiden kehittämiseen (29.93.22)

104 Raimo Holopainen /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta maantien 504 peruskorjaamiseen välillä Martonvaara—Polvela (31.24.21)

105 Anne Huotari /vas: Määrärahan osoittamisesta Kainuunmäki—Kaivanto-tien rakentamiseen Oulun läänissä (31.24.21)

106 Sinikka Hurskainen /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta Imatra Big Band -festivaalin tukemiseen (29.90)

107 Sinikka Hurskainen /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta kevyen liikenteen väylän rakentamiseen maantielle 393 välille Joutsenon keskusta—Ravattila (31.24.21)

108 Sinikka Hurskainen /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta Särkisalmen—Simpeleen tien kunnostamiseen (31.24.21)

109 Sinikka Hurskainen /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta Mielakan alueen alikulkusillan rakentamiseen (31.24.21)

110 Sinikka Hurskainen /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta eräisiin valtatie 6:n liikenneturvallisuutta parantaviin hankkeisiin (31.24.77)

111 Sinikka Hurskainen /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta eläkeläisalennukseen rautateillä (31.57.61)

112 Sinikka Hurskainen /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta Ivoniemen matkailukeskuksen rakentamiseen (32.51.49)

113 Sinikka Hurskainen /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta FAS-lapsen oppaan kirjoittamiseen (33.92)

114 Jorma Huuhtanen /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Juankosken—Nilsin väylän suunnitteluun ja maastotutkimuksiin (31.30.77)

115 Jorma Huuhtanen /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Kuopion tiedelaakson Mikroteknia/Bioteknia II -hankkeen toteuttamiseen (29.10.74)

116 Liisa Hyssälä /kesk: Määrärahan osoittamisesta bioteknisen osaamisen vauhdittamiseen Turussa (26.98.43)

117 Liisa Hyssälä /kesk: Määrärahan osoittamisesta Turun yliopiston 3. rakennusvaiheeseen (29.10.74)

118 Liisa Hyssälä /kesk: Määrärahan osoittamisesta Liedon Vanhalinnan kartanon kehityshankkeeseen (29.96.51)

119 Liisa Hyssälä /kesk: Määrärahan osoittamisesta Raision—Marjamäen tien rakentamiseen (31.24.77)

120 Liisa Hyssälä /kesk: Määrärahan osoittamisesta Uudenkaupungin väylän kunnostamiseen (31.30.77)

121 Liisa Hyssälä /kesk: Määrärahan osoittamisesta luonnonsuojelualueiden hankintaan Varsinais-Suomessa (35.30.87)

122 Timo Ihamäki /kok: Määrärahan osoittamisesta valtatie 5:n rakentamiseen välillä Lusi—Mikkeli (31.24.77)

123 Timo Ihamäki /kok: Määrärahan osoittamisesta liikennejärjestelyjen toteuttamiseen Savonlinnassa (31.24.77)

124 Timo Ihamäki /kok: Määrärahan osoittamisesta Kymijoen kanavaselvityksen jatkamiseen (31.30.77)

125 Timo Ihamäki /kok: Määrärahan osoittamisesta Mäntyharjun kanavahankkeen edistämiseen (31.30.77)

126 Timo Ihamäki /kok: Määrärahan osoittamisesta Savonradan yleissuunnitteluun (31.58.21)

127 Mikko Immonen /vas ym.: Määrärahan osoittamisesta Tarvaisen—Hinnerjoen tien kunnostamiseen (31.24.21)

128 Mikko Immonen /vas ym.: Määrärahan osoittamisesta Uuteenkaupunkiin johtavan Hepokarin väylän syventämiseen ja oikaisuun (31.30.77)

129 Tytti Isohookana-Asunmaa /kesk: Määrärahan osoittamisesta kuntien harkinnanvaraisiin avustuksiin  
(26.97.34)

130 Tytti Isohookana-Asunmaa /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 20:n uudistamiseen Oulun seudulla  
(31.24.77)

131 Tytti Isohookana-Asunmaa /kesk: Määrärahan osoittamisesta Perämeren virkistys-veneilykohteiden toteuttamiseen  
(35.26.77)

132 Tytti Isohookana-Asunmaa /kesk: Määrärahan osoittamisesta Iijokisuun väylien kunnostamiseen  
(30.85.77)

133 Ilkka Joenpalo /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 2:n kehittämiseen  
(31.24.77)

134 Ilkka Joenpalo /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta Tammelan luontokeskuksen toteuttamiseen  
(35.30.74)

135 Ilkka Joenpalo /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta seudullisten virkistysalueiden maanhankintaan  
(35.30.37)

136 Kauko Juhantalo /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Huovinrinteen muonituskeskuksen saneeraukseen  
(27.01.74)

137 Kauko Juhantalo /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Niinisalon varuskunnan ruokalan rakentamiseen  
(27.01.74)

138 Kauko Juhantalo /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Porin korkeakoululle  
(29.10.21)

139 Kauko Juhantalo /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 2:n osuuden Pori—Ulvila hankkeen käynnistämiseen  
(31.24.77)

140 Kauko Juhantalo /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta telakkateollisuuden kilpailuedellytysten turvaamiseen  
(32.50.46)

141 Ulla Juurola /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta Käkisalmen sillan uusimiseen  
(31.24.21)

142 Ulla Juurola /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta 15:n työvoima- ja elinkeinokeskuksen perustamiseen  
(32.03.21)

143 Jouko Jääskeläinen /skl ym.: Määrärahan osoittamisesta kansainväliseen kehitysyhteistyöhön  
(24.30.66)

144 Jouko Jääskeläinen /skl ym.: Määrärahan osoittamisesta kulttuurilehdille ja uskonnollisille lehdille  
(29.96.50)

145 Reijo Kallio /sd: Määrärahan osoittamisesta Lappi—Hinnerjoki-tien rakentamiseen  
(31.24.21)

146 Bjarne Kallis /skl: Määrärahan osoittamisesta rakennusavustuksena Karhunmäen kristilliselle kansanopistolle  
(29.69.52)

147 Bjarne Kallis /skl: Määrärahan osoittamisesta Suomen ev.lut. Kansanlähetys ry:n toiminnan tukemiseen  
(29.69.53)

148 Bjarne Kallis /skl: Määrärahan osoittamisesta Lohtajan Kirkkomusiikkijuhlat ry:n toiminnan tukemiseen  
(29.90)

149 Bjarne Kallis /skl: Määrärahan osoittamisesta Vaasan rintama- ja sotaveteraaneille muistitiedon tallentamisprojektiin  
(29.93.50)

150 Bjarne Kallis /skl: Määrärahan osoittamisesta Kokkolassa toimivan kansainvälisen leirikeskusten toiminnan tukemiseen  
(29.98)

151 Bjarne Kallis /skl: Määrärahan osoittamisesta kevyen liikenteen alikulkutunnelin rakentamiseksi Kruunupyyn Harabackaan  
(31.24.21)

152 Bjarne Kallis /skl: Määrärahan osoittamisesta kevyen liikenteen alikulkutunnelin rakentamiseksi Kruunupyyn Hopsalaan  
(31.24.21)

153 Bjarne Kallis /skl: Määrärahan osoittamisesta paikallistien 17939 peruskorjaukseen Kruunupyysä  
(31.24.21)

154 Bjarne Kallis /skl ym.: Määrärahan osoittamisesta työvoima- ja elinkeinokeskuksen perustamiseen kaikkiin maakuntiin  
(32.03.21)

155 Bjarne Kallis /skl: Määrärahan osoittamisesta Kiusattujen Tuki ry. -nimiselle yhdistykselle  
(33.92)

156 Bjarne Kallis /skl: Määrärahan osoittamisesta kristillisen päiväkodin perustamiseen Seinäjoelle  
(33.92)

157 Bjarne Kallis /skl: Määrärahan osoittamisesta Emelie-kodin toiminnan tukemiseen Kokkolassa (33.92)

158 Bjarne Kallis /skl: Määrärahan osoittamisesta Luthersk Inremissions hem -nimisen virkistyskodin toiminnan tukemiseen Luodossa (33.92)

159 Bjarne Kallis /skl: Määrärahan osoittamisesta Kokkolanseudun Invalidit ry:n tukemiseen (33.92)

160 Bjarne Kallis /skl: Määrärahan osoittamisesta Larsmon Lähetyskodin toiminnan tukemiseen (29.69.50)

161 Toimi Kankaanniemi /skl ym.: Määrärahan osoittamisesta kuntien harkinnanvaraisiin rahoitusavustuksiin (26.97.34)

162 Toimi Kankaanniemi /skl ym.: Määrärahan osoittamisesta yksityisteiden valtionapuihin (31.99.50)

163 Toimi Kankaanniemi /skl ym.: Määrärahan osoittamisesta ylimääräisen rintamalisän korottamiseen (33.21.52)

164 Toimi Kankaanniemi /skl ym.: Määrärahan osoittamisesta lähetystyötä tekevien eläketurvan parantamiseen (33.19)

165 Toimi Kankaanniemi /skl ym.: Määrärahan osoittamisesta kristillisten järjestöjen päihdehuoltotyön tukemiseen (33.92)

166 Toimi Kankaanniemi /skl: Määrärahan osoittamisesta valtakunnallisen poikamiespankin perustamiseen (33)

167 Kyösti Karjula /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta maaseutuyrittäjyyden edistämiskeskuksen perustamiseen (32.52)

168 Kyösti Karjula /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Pohjois-Pohjanmaan mekaanisen puunjalostusteollisuuden kehittämiskeskuksen perustamiseen (30.86)

169 Juha Karpio /kok ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 4:n rakentamiseksi moottoritieksi välillä Etu-Palokka—Kirri (31.24.77)

170 Mari Kiviniemi /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Peräseinäjoen liikuntahallin rakentamiseen (29.98)

171 Mari Kiviniemi /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta maantien 6921 (Ylivalli—Alavalli) peruskorjaamiseen Jalasjärvellä (31.24.21)

172 Mari Kiviniemi /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta pääradan kehittämisinvestointeihin rataosuudella Tampere—Seinäjoki (31.58.77)

173 Annikki Koistinen /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Iisalmi—Kontiomäki—Oulu-radan sähköistämiseen (31.58.77)

174 Annikki Koistinen /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta rintamaveteraanien vähimmäiseläketurvan kehittämiseen (33.21.52)

175 Annikki Koistinen /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta sotainvalidien puhelimien hankintaan (33.22)

176 Annikki Koistinen /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta sotaeskiä kuntouttamiseen (33.22.56)

177 Annikki Koistinen /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta sotainvalidien puolisoitten kuntoutukseen (33.22.56)

178 Annikki Koistinen /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta rintamaveteraanien kuntoutukseen (33.22)

179 Annikki Koistinen /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta veteraanien hammashuollon korvauksen laajentamiseen (33.18.60)

180 Armas Komi /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Joroisten musiikkiyhdistys ry:lle musiikkipäivien järjestämiseen (29.90)

181 Armas Komi /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta maaseudun elinkeinotoiminnan ja luonnonmukaisen tuotannon kehittämiseen (30.34.40)

182 Armas Komi /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 5:n rakentamisen aloittamiseen välillä Joroinen—Varkaus (31.24.77)

183 Armas Komi /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Huutokosken—Savonlinnan radan peruskunnostukseen (31.58.21)

184 Riitta Korhonen /kok ym.: Määrärahan osoittamisesta pk-yritysten takauksiin (32.49.43)

185 Ossi Korteniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta Ylitornion kristillisen kansanopiston peruskorjaamiseen  
(29.69.52)

186 Ossi Korteniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta Pellon koulukeskuksen peruskorjaus- ja muutostöihin  
(29.40.34)

187 Ossi Korteniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta kevyen liikenteen väylien rakentamiseen valtatie 21:lle Pellon kunnassa  
(31.24.21)

188 Ossi Korteniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta Lankojärven itäpuolen tien ja Kaaranneksen tien parantamiseen Pellon kunnassa  
(31.24.21)

189 Ossi Korteniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta suunnittelun käynnistämiseen sillan rakentamiseksi Rovaniemen maalaiskunnan Tappionkylässä  
(31.24.21)

190 Ossi Korteniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta Kolarin—Kurtakon—Ylläsjärven maantien peruskorjaukseen  
(31.24.21)

191 Ossi Korteniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta Vaattojärven—Poikkijärven ja Venetin—Venejärvenkylän paikallisteiden peruskorjaukseen  
(31.24.21)

192 Ossi Korteniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta kevyen liikenteen väylän rakentamiseen valtatie 21:lle Ylimuoniossa  
(31.24.21)

193 Ossi Korteniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta kevyen liikenteen väylän rakentamiseen valtatie 21:lle Ylitornion Kainuunkylässä  
(31.24.21)

194 Ossi Korteniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta Tornion—Ylitornion—Pellon valtatieparantamiseen  
(31.24.21)

195 Ossi Korteniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta Kolarin rautatieaseman parantamiseen  
(31.58.21)

196 Ossi Korteniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta Kolarin—Kittilän—Keivitsan rautatien suunnittelun käynnistämiseen  
(31.58.77)

197 Ossi Korteniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta Luoteis-Lapin liittämistä valtakunnan sähköverkkoon aiheutuneisiin kustannuksiin  
(32.55.41)

198 Valto Koski /sd: Määrärahan osoittamisesta maantie 416:n (Jaala—Mäntyharju) rakentamisen aloittamiseen välillä Huhdasjärvi—Pärnämäki  
(31.24.21)

199 Valto Koski /sd: Määrärahan osoittamisesta valtatie 15:n Kymnlinna—Kotka-välin eteläosan parantamiseen  
(31.24.77)

200 Valto Koski /sd: Määrärahan osoittamisesta valtatie 6:n parantamiseen  
(31.24.77)

201 Valto Koski /sd: Määrärahan osoittamisesta raskaan liikenteen yhteyksien parantamiseksi Kuusaanniemen tehtailta Pessankosken kautta kantatie 46:lle  
(31.24.77)

202 Valto Koski /sd: Määrärahan osoittamisesta Kimolan ja Voikkaan sulkujen suunnitteluun sekä Pyhäjärven väylän rakentamiseen  
(31.30.77)

203 Valto Koski /sd: Määrärahan osoittamisesta radan perusparantamiseen välillä Riihimäki—Kouvola—Luumäki—Vainikkala  
(31.58.21)

204 Valto Koski /sd: Määrärahan osoittamisesta Vainikkalan ja Venäjän rajan välisen radan parantamiseen  
(31.58.21)

205 Heikki Koskinen /kok ym.: Määrärahan osoittamisesta veteraanien protetiikkakustannusten korvaamiseen  
(33.18.60)

206 Heikki Koskinen /kok ym.: Määrärahan osoittamisesta Sulvan—Vaasan siirtoviemärin rakentamiseen  
(35.26.77)

207 Jari Koskinen /kok: Määrärahan osoittamisesta Hauhontaustan tien peruskorjaukseen  
(31.24.21)

208 Jari Koskinen /kok ym.: Määrärahan osoittamisesta Pohjoisten eritasoliittymän rakentamiseen Tuuloksessa  
(31.24.77)

209 Johannes Koskinen /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta Helsingin—Tampereen radan kehittämiseen  
(31.58.77)

210 Johannes Koskinen /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta Suomen Siirtolapuutarhaliiton neuvonta- ja koulutustoiminnan tukemiseen  
(35.01.61)

211 Marjaana Koskinen /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 8:n perusparannukseen  
(31.24.77)

212 Irina Krohn /vihr: Määrärahan osoittamisesta taiteen keskustoimikunnalle kansainvälisen taiteilijavaihdon kehittämiseen (29.90.21)

213 Mikko Kuoppa /va-r ym.: Määrärahan osoittamisesta yksityisteiden valtionapuihin (31.99.50)

214 Mikko Kuoppa /va-r ym.: Määrärahan osoittamisesta Seitsemisen ja Helvetinjärven kansallispuistojen toiminnan turvaamiseen (35.30.22)

215 Mikko Kuoppa /va-r ym.: Määrärahan osoittamisesta valtion asuntorahastolle (35.45.60)

216 Seppo Kääriäinen /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta pääomasijoituksiin Itä-Suomen pk-yrityksiin (32.51)

217 Esa Lahtela /sd: Määrärahan osoittamisesta Tohmajärven koulukeskuksen peruskorjaukseen (29.40.34)

218 Esa Lahtela /sd: Määrärahan osoittamisesta Kiteen yläasteen peruskorjaukseen (29.40.34)

219 Esa Lahtela /sd: Määrärahan osoittamisesta Pyhäselän yläasteen peruskorjaukseen (29.40.34)

220 Esa Lahtela /sd: Määrärahan osoittamisesta Suhmuran ala-asteen peruskorjaamiseen Pyhäselässä (29.40.34)

221 Esa Lahtela /sd: Määrärahan osoittamisesta Outokummun keskustan ala-asteen peruskorjaukseen (29.40.34)

222 Esa Lahtela /sd: Määrärahan osoittamisesta jalkapallokentän rakentamiseen Tohmajärvelle (29.98)

223 Esa Lahtela /sd: Määrärahan osoittamisesta tekojäärädan kattamiseen Outokummussa (29.98)

224 Esa Lahtela /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 6:n parantamiseen Kesälähdellä (31.24.21)

225 Esa Lahtela /sd: Määrärahan osoittamisesta valtatie 6:n Onkamon risteyksen parantamiseen Tohmajärvellä (31.24.21)

226 Esa Lahtela /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 17:n rakentamiseen välillä Ylämylly—Noljakka (31.24.77)

227 Esa Lahtela /sd: Määrärahan osoittamisesta tieyhteyden parannukseen välillä Onkamo—Niirala—valtakunnan raja (31.24.21)

228 Esa Lahtela /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta Koitajoen—Luhtapohjan tien parantamiseen Enossa (31.24.21)

229 Esa Lahtela /sd: Määrärahan osoittamisesta Itkonsalon tien perusparantamiseen Outokummussa (31.99.50)

230 Esa Lahtela /sd: Määrärahan osoittamisesta maantien 486 Kitee—Koivikko kevyen liikenteen väylän rakentamiseen (31.24.21)

231 Esa Lahtela /sd: Määrärahan osoittamisesta Kunnasniemen tien parantamiseen Kontiolahdella (31.24.21)

232 Esa Lahtela /sd: Määrärahan osoittamisesta kevyen liikenteen väylän rakentamiseen Kiteen keskustassa (31.24.21)

233 Esa Lahtela /sd: Määrärahan osoittamisesta Huhmarisen tien parantamiseen Polvijärvellä (31.24.77)

234 Esa Lahtela /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta rataosuuden Niirala—Joensuu—Kontiomäki perusparannukseen (31.58.21)

235 Esa Lahtela /sd: Määrärahan osoittamisesta Puhoksen satamaraiteen rakentamiseen (31.58.21)

236 Esa Lahtela /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta Pohjois-Suomen maantiesiltojen peruskorjaukseen (31.99.50)

237 Esa Lahtela /sd: Määrärahan osoittamisesta työllisyysperusteisena valtionapuna peruskoulujen korjausinvestointeihin (34.06.63)

238 Esa Lahtela /sd: Määrärahan osoittamisesta Itä-Suomen vihertietokeskuksen perustamiseen Polvijärvellä (35.26.21)

239 Esa Lahtela /sd: Määrärahan osoittamisesta Pohjois-Karjalan vanhojen metsien suojelun toteuttamiseksi (35.30.61)

240 Reijo Laitinen /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta Nuijasota-projektin loppuunsaattamiseen (29.90)



241 Reijo Laitinen /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta sijoitusmenoihin työllisyyden turvaamiseksi (34.06.77)

242 Markku Lehtosaari /kesk: Määrärahan osoittamisesta maantien 4401 (Lohikoski—Kiapiapaja) peruskorjaukseen (31.24.21)

243 Markku Lehtosaari /kesk: Määrärahan osoittamisesta maantien 437 (Sulkava—Rantasalmi) peruskorjaukseen (31.24.21)

244 Markku Lehtosaari /kesk: Määrärahan osoittamisesta Kerimäen—Enonkosken tien peruskorjaukseen (31.24.21)

245 Markku Lehtosaari /kesk: Määrärahan osoittamisesta Savonlinnan ohikulkutien rakentamiseen (31.24.77)

246 Markku Lehtosaari /kesk: Määrärahan osoittamisesta valtatie 5:n rakentamiseen välillä Heinola—Mikkeli (31.24.77)

247 Pekka Leppänen /vas ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 9:n rakentamiseen välillä Jämsä—Orivesi (31.24.77)

248 Raimo Liikkanen /kesk: Määrärahan osoittamisesta valtatie 26:n parantamiseen välillä Hamina—Taavetti (31.24.77)

249 Raimo Liikkanen /kesk: Määrärahan osoittamisesta liikenneyhteyksien parantamiseen välillä Nuijamaa—Viipuri (31)

250 Maija-Liisa Lindqvist /kesk: Määrärahan osoittamisesta Ahtialan yläasteen rakentamiseen Lahdessa (29.40.34)

251 Maija-Liisa Lindqvist /kesk: Määrärahan osoittamisesta Lahden ammattikorkeakoulun muotoiluinstituutin video- ja multimediaopetukseen (29.40.34)

252 Maija-Liisa Lindqvist /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta valtion kalastuksenhoitomaksun porrastamiseen (30.36.45)

253 Maija-Liisa Lindqvist /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Koskimyllyn paikallistien peruskorjaukseen Hollolassa (31.24.21)

254 Maija-Liisa Lindqvist /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta maantien 3132 perus-

korjaukseen välillä Vesivehmaa—Kalkkinen (31.24.21)

255 Maija-Liisa Lindqvist /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Kymijoen kanavan kuljetusjärjestelmän rakentamiseen (31.30.77)

256 Maija-Liisa Lindqvist /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Kultasepänalan kehittämiskeskuksen toimintaan (32.51)

257 Eero Lämsä /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Akkalansalmen sillan rakentamiseen Lapinlahdella (31.24.77)

258 Eero Lämsä /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta rataosan Iisalmi—Pyhäsalmi perusparannukseen (31.58.21)

259 Eero Lämsä /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta puuteollisuustuotteiden ulkomaanmarkkinointiin (32.85.40)

260 Eero Lämsä /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Kiurujärven ja Kiurujoen kunnostamiseen veneilymatkailua varten (35.26.77)

261 Hannes Manninen /kesk: Määrärahan osoittamisesta Tornionjoen tulvasuojeluun (30.85.77)

262 Hannes Manninen /kesk: Määrärahan osoittamisesta Simojoen pohjoispuoleisen maantien 9241 perusparannukseen välillä Malini—Alaniemi (31.24.21)

263 Hannes Manninen /kesk: Määrärahan osoittamisesta Laivaniemen paikallistien 19520 kevyen liikenteen väylän rakentamiseen Torniossa (31.24.21)

264 Hannes Manninen /kesk: Määrärahan osoittamisesta uuden jäänmurtajan tilaamiseen Merenkulkulaitokselle (31.30.70)

265 Hannes Manninen /kesk: Määrärahan osoittamisesta Kemin Ajoksen väylän ruoppaamiseen (31.30.77)

266 Hannes Manninen /kesk: Määrärahan osoittamisesta Kolarin rautatieaseman rakentamiseen (31.58.77)

267 Hannes Manninen /kesk: Määrärahan osoittamisesta Kolarin rautatieasemarakennuksen rakentamiseen (31.58.77)

268 Markku Markkula /kok ym.: Määrärahan osoittamisesta keksintö- ja innovaatiotoiminnan kehittämiseen (32.50.41)

269 Lauri Metsämäki /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta lohiportaiden rakentamiseksi Karjaanjoen vesistöön (30.36.77)

270 Lauri Metsämäki /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 25:n peruskorjaukseen välillä Skogby—Hanko (31.24.77)

271 Lauri Metsämäki /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta Karjaan läntisen ohitustien rakentamiseen (31.24.77)

272 Lauri Metsämäki /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta vesirakennustöihin Tammissaaressa (35.26.77)

273 Kari Myllyniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta kiortotien rakentamiseen Ouluun (31.24.77)

274 Kari Myllyniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta Oulun Meripelastajat ry:n toiminnan tukemiseen (31.32.50)

275 Kari Myllyniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta vähätuloisten rintamaveteraanien taloudellisen aseman helpottamiseen (33.21.52)

276 Kari Myllyniemi /kesk: Määrärahan osoittamisesta veteraanien eläkkeiden indeksikorotuksen korottamiseen (33.19)

277 Raimo Mähönen /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta Naarajärven varavankilan peruskorjaushankkeeseen (25.50.74)

278 Raimo Mähönen /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta Haukivuoren puurakenteisen monitoimi-liikuntahallin rakentamiseen (29.98)

279 Raimo Mähönen /sd: Määrärahan osoittamisesta Sarvikummun tien parantamiseen Heinävedellä (31.24.21)

280 Raimo Mähönen /sd: Määrärahan osoittamisesta Virtasalmen—Lahnalahden tieosuiden perusparannukseen (31.24.21)

281 Raimo Mähönen /sd: Määrärahan osoittamisesta Haapakosken paikallistien parantamiseen (31.24.21)

282 Raimo Mähönen /sd: Määrärahan osoittamisesta Salmenkylän paikallistien peruskorjaukseen (31.24.21)

283 Raimo Mähönen /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta maantien 447 parannustöiden aloittamiseksi välillä Lapaskangas—Haarajoki (31.24.21)

284 Raimo Mähönen /sd: Määrärahan osoittamisesta Pieksämäen ja Varkauden välisen rataosuuden peruskorjaukseen (31.58.21)

285 Raimo Mähönen /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta Kangasniemen terveystieteiden rakennushankkeeseen (33.32.31)

286 Raimo Mähönen /sd: Määrärahan osoittamisesta Heinäveden reitin rantayleiskaavotukseen (35.30.37)

287 Tero Mölsä /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta ruukkialueiden kehittämiseen (26.98.43)

288 Tero Mölsä /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Uudenkylän aluevaraston asuin-kerrostalon peruskorjaukseen (27.01.74)

289 Tero Mölsä /kesk: Määrärahan osoittamisesta Uudenmaan tiepiirille paikallisteiden korjaamiseen (31.24.21)

290 Tero Mölsä /kesk: Määrärahan osoittamisesta valtatie 6:n perusparannuksen aloittamiseen (31.24.77)

291 Tero Mölsä /kesk: Määrärahan osoittamisesta Loviisan—Lahden tien perusparantamiseen (31.24.77)

292 Tero Mölsä /kesk: Määrärahan osoittamisesta Juornaankylän—Porvoon maantien perusparantamiseen (31.24.21)

293 Tero Mölsä /kesk: Määrärahan osoittamisesta Pukkilan—Monnikylän maantien perusparantamiseen (31.24.21)

294 Tero Mölsä /kesk ym.: Yleisten teiden perustienpidon määrärahojen jakoperusteiden muuttamisesta (31.24.21)

295 Tero Mölsä /kesk: Määrärahan osoittamisesta Ruotsinpyhtään ruukinalueen kunnostamiseen työllisyystöinä (34.06.77)

296 Tero Mölsä /kesk: Määrärahan osoittamisesta asuntojen perusparannuksiin Uudellamaalla (35.45.56)

297 Paavo Nikula /vihr ym.: Asuntoedun verotuksesta kulttuurihistoriallisesti tai rakennustaiteellisesti merkittävässä rakennuksissa (11.01.01)

298 Paavo Nikula /vihr ym.: Määrärahan osoittamisesta Etelä-Suomen kalanviljelylaitoksen suunnitteluun (30.38.74)

299 Tuija Nurmi /kok ym.: Määrärahan osoittamisesta Hämeen rykmentin Hennalan koulutushallin jatkorakentamiseen (27.01.74)

300 Tuija Nurmi /kok: Määrärahan osoittamisesta Kalkkisten lossin aikataulututtomaan toimintaan (31.24.21)

301 Tuija Nurmi /kok: Määrärahan osoittamisesta ilmatorjunta-asekoulutushallin rakentamiseen (34.06.63)

302 Arja Ojala /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta Finlaysonin vanhan tehtaan restauroinnin tukemiseen (35.30.62)

303 Kalevi Olin /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta tuki- ja liikuntaelinsairauksien professorinvirkkojen perustamiseen (29.10.21)

304 Kalevi Olin /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta Jyväskylän yliopiston Vammaistutkimuksen keskuksen kehittämiseen (29.10.21)

305 Reino Paasilinna /sd ym.: Rakennustaiteellisesti arvokkaiden rakennusten verottamisesta (11.01.01)

306 Erkki J. Partanen /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta Keiteleen merikanavan suunnitteluun (31.30.77)

307 Tauno Pehkonen /skl ym.: Määrärahan osoittamisesta metsänparannustöihin (30.86.44)

308 Tauno Pehkonen /skl ym.: Määrärahan osoittamisesta soteleskien kuntoutustoimintaan (33.22.56)

309 Tauno Pehkonen /skl ym.: Määrärahan osoittamisesta rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan (33.22.59)

310 Margareta Pietikäinen /r ym.: Määrärahan osoittamisesta lapsiasiavaltuutetun viran perustamiseen (33.01.21)

311 Margareta Pietikäinen /r ym.: Määrärahan osoittamisesta Medi-Helin toiminnan tukemiseen (33.92)

312 Margareta Pietikäinen /r ym.: Määrärahan osoittamisesta keskoslasten ja ottolasten vanhempien aseman parantamiseen (33.18.60)

313 Markku Pohjola /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta Vihdin uimahallin peruskorjaukseen (29.98)

314 Markku Pohjola /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta maantien 167 parantamiseen välillä Orimattila—Myrskylä (31.24.21)

315 Markku Pohjola /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta Klaukkalan tien parannustyön jatkamiseen (31.24.21)

316 Markku Pohjola /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta Karjaa—Hanko-rataosan perusparantamiseen (31.58.21)

317 Markku Pohjola /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta Vuokralaisten Keskusliiton valistus- ja neuvontatoimintaan (35.01.61)

318 Iivo Polvi /vas ym.: Määrärahan osoittamisesta invalideille maksettavan autoveron palautusosan korottamiseksi (28.99.61)

319 Iivo Polvi /vas ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 5:n parantamiseen välillä Nerooko—Ohenmäki (31.24.21)

320 Iivo Polvi /vas ym.: Määrärahan osoittamisesta kantatie 77:n parantamiseen välillä Vuonamsalmi—Keski-Suomen läänin raja (31.24.21)

321 Iivo Polvi /vas ym.: Määrärahan osoittamisesta Ylä-Savon jätteidenkäsittelylaitoksen rakentamiseen (35.11.62)

322 Riitta Prusti /sd ym.: Työllisyyttä edistävien määrärahojen jakoperusteiden muuttamisesta (34.06.63)

323 Veijo Puhjo /va-r ym.: Puolustusmateriaalihankintoihin tarkoitetun määrärahan vähentämisestä (27.10.16)

324 Kari Rajamäki /sd: Määrärahan osoittamisesta luomutuotteiden markkinointiin (30.31.41)

325 Kari Rajamäki /sd: Määrärahan osoittamisesta metsäluonnon hoidon edistämiseen (30.86.45)

326 Kari Rajamäki /sd: Määrärahan osoittamisesta kevyen liikenteen väylän rakentamiseen Leppävirran tienristeyksestä Sorsakosken taajamaan (31.24.21)

327 Kari Rajamäki /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 5:n Kuopion eteläisen moottoritien jatko-osan rakentamiseen (31.24.77)

328 Kari Rajamäki /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 5:n välin Varkaus—Leppävirta perusparannukseen (31.24.21)

329 Kari Rajamäki /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 5:n kunnostamiseen välillä Varkaus—Joroinen (31.24.77)

330 Kari Rajamäki /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta Kymijoen—Mäntyharjun kanavahankkeeseen (31.30.77)

331 Kari Rajamäki /sd: Määrärahan osoittamisesta rataverkon kunnostukseen (31.58.77)

332 Kari Rajamäki /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta Pieksämäen—Varkauden radan parantamiseen (31.58.21)

333 Kari Rajamäki /sd: Määrärahan osoittamisesta pysyvän asujaimiston läpi kulkevien yksityisteiden ja tärkeimpien yksityisten jäteiden ylläpitoon (31.99.50)

334 Aulis Ranta-Muotio /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Kaskisten laivaväylän syventämistöihin (31.30.77)

335 Aulis Ranta-Muotio /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Seinäjoen ja Kaskisten sataman välisen radan kunnostustöihin (31.58.21)

336 Maija Rask /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta jäänmurtajan hankintaan (31.30.70)

337 Maija Rask /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta Kemin Ajoksen syväväylän ruoppaukseen (31.30.77)

338 Vuokko Rehn /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Mikkelin ammattikorkeakoulun puutekniikan laboratorion toteuttamiseen (29.40.34)

339 Vuokko Rehn /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Mikkelin musiikkijuhlien tukemiseen (29.90)

340 Vuokko Rehn /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta kantatie 62:n peruskorjauksen suunnitteluun (31.24.21)

341 Vuokko Rehn /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 5:n peruskorjaukseen (31.24.77)

342 Vuokko Rehn /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Vihantasalmen sillan uusimiseen (31.24.77)

343 Vuokko Rehn /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Savonradan peruskorjaukseen välillä Kouvola—Pieksämäki (31.58.77)

344 Eila Rimmi /vas ym.: Määrärahan osoittamisesta Pyynikin urheilukentän katsomon peruskorjaamiseen (29.98)

345 Eila Rimmi /vas ym.: Määrärahan osoittamisesta Lempäälän Hulauden ongelmajätekaatopaikan kunnostamiseen (35.26.77)

346 Ola Rosendahl /r ym.: Määrärahan osoittamisesta maaseutupoliittisen ohjelman käynnistämiseen (30.33.44)

347 Ola Rosendahl /r: Määrärahan osoittamisesta kevyen liikenteen väylien rakentamiseksi Uudellemaalle (31.24.21)

348 Ola Rosendahl /r ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 25:n perusparannuksen aloittamiseen välillä Hanko—Skogby (31.24.77)

349 Matti Ryhänen /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Iisalmen reitin vesistöjen kunnostukseen (35.26.77)

350 Matti Ryhänen /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Puutossalmen sillan rakentamiseen (31.24.77)

351 Matti Ryhänen /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Vehmersalmen sillan rakentamiseen (31.24.77)

352 Matti Ryhänen /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Kera Oy:n kautta seed-rahoitukseen alueellisille pääomasijoitusyhtiöille (32.49.46)

353 Matti Ryhänen /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Ylä-Savon vesi- ja ranta-alueiden kunnostukseen (35.26.77)

354 Päivi Räsänen /skl: Määrärahan osoittamisesta Suomen Ev.lut. Kansanlähetyksen lähetykskoulun oppilasasuntolan peruskorjaukseen (29.69.52)

355 Päivi Räsänen /skl ym.: Määrärahan osoittamisesta Pietarin radan kehittämiseen (31.58.77)

356 Päivi Räsänen /skl: Määrärahan osoittamisesta Aslan ry:n toiminnan tukemiseen (33.92)

357 Päivi Räsänen /skl: Määrärahan osoittamisesta Kotokartanosäätiön palvelutalon kunnostukseen (33.92)

358 Pauli Saapunki /kesk: Määrärahan osoittamisesta Tielaitokselle perustienpidon kehittämiseen Oulun piirissä (31.24.21)

359 Aapo Saari /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta opintorahan palauttamiseksi ennalleen (29.39.55)

360 Aapo Saari /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta yksityismetsätalouden edistämiseen (30.86.42)

361 Aapo Saari /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta yksityisteiden valtionavuksi (31.99.50)

362 Aapo Saari /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta eläkeläisten verotuksen keventämiseksi (33.18.60)

363 Aapo Saari /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta lasten kotihoidon tuen palauttamiseksi ennalleen (33.32.30)

364 Mauri Salo /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Mynämäki—Vehmaa—Vinkkilä-tien perusparantamiseen (31.24.21)

365 Mauri Salo /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Someron ja Nummi-Pusulän Koisjärven välisen tien peruskorjaukseen (31.24.21)

366 Mauri Salo /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Somero—Ypäjä—Loimaa—Laitilantiin rakentamiseen (31.24.77)

367 Mauri Salo /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta pk-yritysten kehittämishankkeisiin Varsinais-Suomen alueella (32.52)

368 Mauri Salo /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta eritasoliittymän työllisyysperusteiseen rakentamiseen Laitilassa (34.06.63)

369 Kimmo Sasi /kok: Määrärahan osoittamisesta Helsingin—Tampereen radan rakentamisen nopeuttamiseksi (31.58.77)

370 Outi Siimes /kok ym.: Määrärahan osoittamisesta maantien 295 Levanto—Hämeenkoski-tien perusparantamiseen (31.24.21)

371 Jouko Skinnari /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta Kopsuontien peruskorjauksen aloittamiseen Asikkalassa (31.24.21)

372 Jouko Skinnari /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta Savonradan yleissuunnittelun aloittamiseen (31.58.77)

373 Sakari Smeds /skl: Määrärahan osoittamisesta maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen (27.99.50)

374 Sakari Smeds /skl: Määrärahan osoittamisesta Suomi-Inkeri-seura ry:n tukemiseen (29.08.25)

375 Sakari Smeds /skl: Määrärahan osoittamisesta Takuu-Säätiön pääoman korottamiseen (33.92)

376 Sakari Smeds /skl: Määrärahan osoittamisesta kansallispuistojen palveluvarustuksen kehittämiseen (35.30.74)

377 Hannu Takkula /kesk: Määrärahan osoittamisesta Kuloharjun—Kynsilän maantien peruskorjaamiseen (31.24.21)

378 Hannu Takkula /kesk: Määrärahan osoittamisesta Lehtiniemen—Morottajan maantien peruskorjaukseen (31.24.21)

379 Hannu Takkula /kesk: Määrärahan osoittamisesta Martti—Tulppio-tien parantamiseen (31.24.21)

380 Hannu Takkula /kesk: Määrärahan osoittamisesta sillan rakentamiseen Ounasjoen lossin tilalle  
(31.24.21)

381 Hannu Takkula /kesk: Määrärahan osoittamisesta vanhojen metsien suojelusta aiheutuvien työpaikkojen menetyksen korvaamiseen  
(35.30)

382 Esko-Juhani Tennilä /va-r: Määrärahan osoittamisesta Lintulan kalanviljelylaitoksen toiminnan tukemiseen Ounasjoella  
(30.38.74)

383 Esko-Juhani Tennilä /va-r ym.: Määrärahan osoittamisesta ratojen peruskorjaukseen ja kunnossapitoon  
(31.58.21)

384 Esko-Juhani Tennilä /va-r: Määrärahan osoittamisesta Sallan ja Kantalahden välisen radan rakentamiseen  
(31.58.77)

385 Esko-Juhani Tennilä /va-r ym.: Määrärahan osoittamisesta palkkaperusteiseen työllistämistukeen valtionhallinnolle  
(34.06.02)

386 Esko-Juhani Tennilä /va-r ym.: Määrärahan osoittamisesta palkkaperusteiseen työllistämistukeen kunnille ja kuntayhtymille  
(34.06.30)

387 Martti Tiuri /kok ym.: Määrärahan osoittamisesta teknologian yhteiskunnallisten vaikutusten arvioimiseen eduskunnassa  
(22.02.21)

388 Pentti Tiusanen /vas ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 6:n liikenneturvallisuuden parantamiseen  
(31.24.77)

389 Pentti Tiusanen /vas ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 7:n parantamiseen välillä Loviisa—Kotka  
(31.24.21)

390 Pentti Tiusanen /vas ym.: Määrärahan osoittamisesta junien lähiliikennepalvelujen turvaamiseksi  
(31.57.61)

391 Pentti Tiusanen /vas ym.: Määrärahan osoittamisesta Ahvenlammen tasoylikäytävän muuttamiseksi eritasoliittymäksi Joutsenossa  
(31.58.77)

392 Pentti Tiusanen /vas ym.: Määrärahan osoittamisesta Utin lentokentän muutostöiden suunnitteluun  
(31.92)

393 Marja-Liisa Tykkyläinen /sd: Määrärahan osoittamisesta Kuopion K115-hyppymäen rakentamiseen  
(29.98)

394 Marja-Liisa Tykkyläinen /sd: Määrärahan osoittamisesta Tampereen yliopistolle turpeen lääketieteelliseen tutkimukseen  
(29.10.21)

395 Marja-Liisa Tykkyläinen /sd: Määrärahan osoittamisesta Rauhanaseman kunnostustyöhön  
(29.96.50)

396 Marja-Liisa Tykkyläinen /sd: Määrärahan osoittamisesta lossiliikenteen sujuvuuden turvaamiseksi  
(31.24.21)

397 Marja-Liisa Tykkyläinen /sd: Määrärahan osoittamisesta valtatie 5:n kunnostamiseen välillä Vehmasmäki—Hiltulanlahti  
(31.24.77)

398 Marja-Liisa Tykkyläinen /sd: Määrärahan osoittamisesta Snellman-instituutin tutkimustoiminnan käynnistämiseen  
(29.88)

399 Marja-Liisa Tykkyläinen /sd: Määrärahan osoittamisesta syöpätutkimukseen istukkahoidon avulla  
(33.92)

400 Marja-Liisa Tykkyläinen /sd: Määrärahan osoittamisesta Kuopion lentoaseman laajenukseen  
(34.06.77)

401 Marja-Liisa Tykkyläinen /sd: Määrärahan osoittamisesta Kihniön turveterveyshoitolan perustamiseen  
(34.06.77)

402 Kari Uotila /vas ym.: Määrärahan osoittamisesta lisäraiteiden suunnitteluun rataosalla Helsinki—Leppävaara  
(31.58.77)

403 Jarmo Wahlström /vas ym.: Määrärahan osoittamisesta kehitysyhteistyöhön  
(24.30.66)

404 Marjatta Vehkaoja /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta lääninhallitusten lukumäärän säilyttämiseksi ennallaan  
(26.05.21)

405 Marjatta Vehkaoja /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta Vaasan—Seinäjoen radan sähköistämiseen  
(31.58.77)

406 Marjatta Vehkaoja /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta aikuisten järjestelmällisen hammashuollon laajentamiseen (33.18.60)

407 Anu Vehviläinen /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta lääninhallitusten lukumäärän säilyttämiseksi ennallaan (26.05.21)

408 Maija-Liisa Veteläinen /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta alueellisten metsäkeskusten lukumäärän säilyttämiseksi ennallaan (30.86.42)

409 Ulla-Maj Wideroos /r ym.: Määrärahan osoittamisesta pakolaiskiintiön säilyttämiseksi nykyisellä tasolla (33.29.61)

410 Jukka Vihriälä /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Vimpelin pesäpallomuseon perustamiskustannuksiin (29.90)

411 Jukka Vihriälä /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Etelä-Pohjanmaan kansanmusiikkiyhdistys Spelit ry:n toiminnan tukemiseen (29.90)

412 Jukka Vihriälä /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Seinäjoen pohjoisen ohikulkutien rakentamisen aloittamiseksi (31.24.77)

413 Jukka Vihriälä /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Seinäjoen Ämmälänkylään johtavan maantien kunnostamiseen (31.24.21)

414 Jukka Vihriälä /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Pirin riippusillan rakentamiseen Alahärmässä (31.24.21)

415 Jukka Vihriälä /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta Itäkylän—Huopanan paikallistien peruskorjaamiseen Lappajärvellä (31.24.21)

416 Jukka Vihriälä /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta paikallistien Kortekylä—Kuninkaanjoki peruskorjaamisesta Alajärvellä ja Soinessa (31.24.21)

417 Jukka Vihriälä /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta maantien Niemisvesi—Kukko peruskorjaamiseen Ähtärisä ja Soinessa (31.24.21)

418 Jukka Vihriälä /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta aikuisväestön hammashuollon korvauksen laajentamiseen (33.18.60)

419 Jukka Vihriälä /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta soteleskien kuntoutustoimintaan (33.22.56)

420 Jukka Vihriälä /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan (33.22.59)

421 Jukka Vihriälä /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta maatalousyrittäjien lomituspalveluihin (33.57.40)

422 Janne Viitamies /sd: Määrärahan osoittamisesta valtatie 5:n rakentamiseen välillä Lusi—Mikkeli (31.24.77)

423 Janne Viitamies /sd: Määrärahan osoittamisesta Savonradan suunnitteluun (31.58.77)

424 Pia Viitanen /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta Oriveden—Vilppulan—Haapamäen rataosan peruskorjaamiseen (31.58.77)

425 Marja-Leena Viljamaa /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 18:n rakentamiseen välillä Multia—Myllymäki (31.24.77)

426 Raimo Vistbacka /ps: Määrärahan osoittamisesta poliisin talousrikostutkinnan tehostamiseksi (26.75.21)

427 Raimo Vistbacka /ps: Määrärahan osoittamisesta vastavalmistuneiden nuorten takuuharjoittelupaikkajärjestelmään (29.39)

428 Raimo Vistbacka /ps: Määrärahan osoittamisesta Etelä-Pohjanmaan rautatieverkon kehittämiseen (31.58.77)

429 Raimo Vistbacka /ps: Määrärahan osoittamisesta pienlentokenttien rakennus- ja perusparannushankkeiden valtionapujen lisäämiseen (31.93.41)

430 Raimo Vistbacka /ps: Määrärahan osoittamisesta sairauskuluvähennyksen budjettiperusteiseen palauttamiseen (33.18.60)

431 Raimo Vistbacka /ps: Määrärahan osoittamisesta kansaneläkkeiden budjettiperusteiseen korottamiseen (33.19.60)

432 Raimo Vistbacka /ps: Määrärahan osoittamisesta työmarkkinatuen budjettiperusteiseen korottamiseen (34.06.52)

433 Raimo Vistbacka /ps: Määrärahan osoittamisesta työttömyyden lieventämiseen (34.06.62)

434 Raimo Vistbacka /ps: Määrärahan osoittamisesta työttömyyden torjumiseksi käynnistettäviin investointeihin (34.06.77)

435 Raimo Vistbacka /ps: Määrärahan osoittamisesta Patanan- ja Räytinginjärvien kunnostamiseen (35.26.77)

436 Jorma Vokkolainen /vas ym.: Määrärahan osoittamisesta Savon kanavan rakennussuunnitteluun (31.30.77)

437 Markku Vuorensola /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta maaseudun seudulliseen kehittämiseen (30.33.43)

438 Matti Vähänäkki /sd: Määrärahan osoittamisesta valtatie E 18:n perusparantamiseen välillä Hamina—Vaalimaa (31.24.21)

439 Matti Vähänäkki /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta eteläisen Rannikko-HELI-radon suunnitteluun (31.58.77)

440 Matti Väistö /kesk: Määrärahan osoittamisesta perustienpidon rahoittamiseen (31.24.21)

441 Matti Väistö /kesk: Määrärahan osoittamisesta alueelliseen kuljetustukeen (32.51.48)



## YLEISPERUSTELUT

Valiokunnan ehdotuksen mukaan menoarvio päättyy 190 313 617 000 markkaan ja tuloarvio 190 320 756 000 markkaan, joten talousarvio on 7 139 000 markkaa ylijäämäinen. Menojen loppusumma on täten 491 071 000 markkaa hallituksen esitystä pienempi ja tulojen loppusumma 485 250 000 markkaa hallituksen esitystä pienempi.

Tulojen eroavuudet esityksen ja mietinnön välillä ilmenevät seuraavasta taulukosta:

|             | Esitys mk       | Valiokunta mk   |
|-------------|-----------------|-----------------|
| Os. 11 .... | 131 648 500 000 | 131 648 500 000 |
| Os. 12 .... | 26 604 114 000  | 26 638 864 000  |
| Os. 13 .... | 3 036 173 000   | 3 036 173 000   |
| Os. 15 .... | 29 517 219 000  | 28 997 219 000  |
| Yhteensä    | 190 806 006 000 | 190 320 756 000 |

Menojen eroavuudet esityksen ja mietinnön välillä ilmenevät seuraavasta taulukosta:

|             | Esitys mk       | Valiokunta mk   |
|-------------|-----------------|-----------------|
| Pl. 21 .... | 29 843 000      | 30 143 000      |
| Pl. 22 .... | 279 846 000     | 282 846 000     |
| Pl. 23 .... | 192 124 000     | 192 124 000     |
| Pl. 24 .... | 3 080 276 000   | 3 081 876 000   |
| Pl. 25 .... | 2 690 869 000   | 2 690 869 000   |
| Pl. 26 .... | 6 162 669 000   | 6 162 669 000   |
| Pl. 27 .... | 9 652 600 000   | 9 652 600 000   |
| Pl. 28 .... | 27 865 330 000  | 27 878 330 000  |
| Pl. 29 .... | 25 354 617 000  | 25 354 617 000  |
| Pl. 30 .... | 12 574 665 000  | 12 600 465 000  |
| Pl. 31 .... | 7 755 787 000   | 7 923 787 000   |
| Pl. 32 .... | 4 728 945 000   | 4 955 445 000   |
| Pl. 33 .... | 45 767 716 000  | 45 231 275 000  |
| Pl. 34 .... | 13 728 195 000  | 13 828 195 000  |
| Pl. 35 .... | 3 852 782 000   | 3 670 952 000   |
| Pl. 36 .... | 27 088 424 000  | 26 777 424 000  |
| Yhteensä    | 190 804 688 000 | 190 313 617 000 |

Valtiovarainvaliokunta on mietinnössään useiden eri pääluokkien kohdalla viitannut siihen, että valtio, kunnat ja muut julkisyhteisöt teettävät pysyväisluonteisia tehtäviä kasvavassa määrin työllisyysvaroilla. Samanaikaisesti osittain samoista tehtävistä vakinaista henkilökuntaa irtisanotaan. Monet irtisanotuista joutuvat työttömiksi, jolloin julkiseen talouteen ei synny kokonaissäästöä. Työllistämiseen ohjattu tuki vääristää tällöin myös työmarkkinoita. Tukityöllistämistoimet ovat tärkeitä syrjäytymiskehityksen estämisessä yksilön itsensä kannalta. Valiokunta katsoo, että työllisyysvaroilla on teetettävä lähinnä vain sellaisia töitä, jotka eivät muuten tule tehdyiksi. Työllisyysvarojen käytössä tavoitteena on yleisesti ottaen oltava työllisyyden parantaminen.

Valiokunta kiinnittää huomiota eri toimialoilla viime vuosina tapahtuneeseen yksityistämiseen. Valiokunnan mielestä pitäisi saatujen kokemusten pohjalta yleensäkin selvittää, miten hyödyllistä yksityistäminen on ollut yksittäisen kansalaisen ja yhteiskunnan näkökulmasta.

## YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

### MENOT

#### Pääluokka 21

#### TASAVALLAN PRESIDENTTI

##### 02. Tasavallan Presidentin kanslia

lisätään 300 000 markkaa tutkimusavustajan palkkaamiseen vuodeksi.

27. *Eläkkeellä olevan presidentin menot* (arvio-määräraha)

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Saadun selvityksen perusteella momentille

Momentille myönnetään 580 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

## Pääluokka 22

### EDUSKUNTA

Viitaten muun muassa eduskunnan tietojenkäsittelyn käyttäjätuen lisäämiseen liittyviin henkilöstötarpeisiin ja momentille 22.02.21 siirtyviin, kansanedustajien avustajien palkkaukseen tarkoitettuihin määrärahoihin, valiokunta toteaa, etteivät pääluokan perustelujen selvitysosassa esitetyt henkilötyövuosimäärät eduskunnan kanslian osalta vastaa tarvittavaa henkilötyövuosimäärää ja ettei ole tarkoituksenmukaista sitä yrittää arvioida.

#### 02. Eduskunnan kanslia

21. (22.02.21 ja 25.21) *Toimintamenot* (arviomääräraha)

Momentille lisätään 9 000 000 markkaa henkilökohtaisten avustajien palkkaamiseen kansanedustajien käyttöön ja lakimääräisistä sivukuluista aiheutuneiden menojen maksamiseen. Lisäyksestä 6 000 000 markkaa on siirtoa momentilta 22.99.23.

Lisämääräraha on mitoitettu siten, että 1.4.1997 lukien varataan kuukautta ja kansanedustajaa kohti 5 000 mk kansanedustajan tehtävää varten palkattavan henkilökohtaisen avustajan palkkauksesta ja lakimääräisistä sivukuluista aiheutuneisiin menoihin.

Järjestelmän alkuvaiheessa tarkoituksena on, että yksi avustaja voi avustaa yhtä tai useampaa kansanedustajaa.

Kansanedustajaa kohti varattu määräraha tai osa siitä voidaan hänen suostumuksellaan maksaa myös eduskuntaryhmälle.

Kansanedustajaa kohti varattu, avustajien palkkaamiseen tarkoitettu määräraha voidaan laskuja vastaan maksaa myös ennakko-perintärekisteriin merkitylle yritykselle tai yhteisölle, jolta eduskunnan kanslia on ostanut kansanedustajalle sihteeripalveluita.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 144 730 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

*Määrärahasta 9 000 000 mk saa käyttää henkilökohtaisten avustajien palkkaamiseen kansanedustajien käyttöön ja siitä aiheutuvien lakimääräisten sivukulujen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös vastaavista ostetuista palveluksista aiheutuneiden menojen maksamiseen. (Uusi)*

#### 99. Eduskunnan muut menot

23. *Käyttövarat kansanedustajien henkilökohtaisten avustajien palkkausta varten*

Momentti poistetaan talousarviosta ja määrärahat kansanedustajien henkilökohtaisten avustajien palkkausta varten budjetoidaan momentille 22.02.21.

*Momentti:*

*(Poist.)*

## Pääluokka 24

## ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

## 30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

Hallitus on tehnyt periaatepäätöksen Suomen kehitysavun bruttokansantuoteosuuden nostamisesta 0,4 prosenttiin vuoteen 2000 mennessä siten, että osuus nousee 0,36 prosenttiin vuonna 1997. Hallituksen talousarvioesityksessä kehitysyhteistyömenojen bkt-osuudeksi on ilmoitettu 0,35 prosenttia. Vuonna 1997 laaditaan laaja kehityskaupoliittinen strategia yhteisten päämäärien toteuttamiseksi erilaisissa kehityskausuhjeissa. Kehitysyhteistyö on tärkeä osa Suomen ulkopoliittikkaa. Osallistuminen EU:n kehityskaupoliittikan muovaamiseen ja tavoitteiden määrittely kokonaisuutena kaupoliittikka, poliittiset suhteet ja kehitysyhteistyö huomioon ottaen on tarpeellista.

Valtiovarainvaliokunta toteaa, että kehityskausmaiden tarpeet ovat lähes rajattomat ja Suomen omat mahdollisuudet suunnata tarkoitukseen varoja jatkossakin hyvin rajalliset. Tämän vuoksi varojen suuntaamisen tulee perustua valintoihin, jotka tehokkaimmin palvelevat taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristön kannalta kestävää kehitystä sekä demokratian, hyvän hallinnon, ihmisoikeuksien ja tasa-arvon toteutumista, parantavat tyttöjen ja naisten asemaa ja edistävät naisten tasavertaista osallistumista yhteiskunnalliseen ja tuotannolliseen toimintaan. Suunnitelmallisuutta varojen käytössä on lisättävä, jotta hallitus voi budjettivuositain noudattaa eduskunnan hyväksymää käyttösuunnitelmaa.

Tehtyihin selvityksiin viitaten valiokunta toteaa, että korkotukiluottojen käyttö osana kehitysyhteistyötä on ongelmallinen tukimuoto. Se on vienninedistämistä, jolla kaiken lisäksi on eräissä tapauksissa kilpailua vääristävä vaikutus. Yhteistyöllä OECD-maiden kesken on pyrittävä pitkällä tähtäyksellä pääsemään eroon korkotukiluotoista kehitysyhteistyön muotona. Suomen

tulee sovittaa omat korkotukilinjauksensa muiden OECD-maiden mukaan. Jo lähitulevaisuudessa korkotukiluottojen osuus kehitysyhteistyöbudjetista on rajoitettava korkeintaan 4–6 prosenttiin.

OECD:n kriteerit sallivat kehityskausta tulevien pakolaisten tiettyjen vastaanottokustannusten laskemisen ns. ODA-kelpoisiksi menoiksi kehitysyhteistyömäärärahojen bkt-osuutta laskettaessa. Tämän laskennallisen osuuden budjetoinnin ja todellisten kulujen välillä on viime vuosina ollut räikeä ristiriita. Talousarvion laadintavaiheessa on pakolaismenot ylibudjetoitu ja samalla keinotekoisesti nostettu kehitysyhteistyön laskennallista bkt-osuutta. Saman vuoden tulosta määriteltäessä on pakolaismenot jouduttu laskemaan noudattaen tiukasti ODA-kriteereitä, jolloin kehitysyhteistyön todellista bkt-osuutta on jouduttu vastaavasti pudottamaan. Ylibudjetoitu, toteutumatta jäävä osa pakolaismenoissa vähentää samalla todellisia, kehitysyhteistyöhön käytettäviä varoja.

## 50. Yhteistyö Keski- ja Itä-Euroopan maiden kanssa

Suomen lähialueyhteistyön kohdemaat ja —alueet ovat Viro, Latvia ja Liettua sekä maiden välisessä sopimuksessa mainitut Venäjän luoteiset alueet — Murmankin alue, Karjalan tasavalta, Leningradin alue ja Pietarin kaupunki. Tämän lisäksi lähialueyhteistyövaroista voidaan rahoittaa kaupallisesti tai poliittisesti hyvin perusteltuja hankkeita myös muilla Venäjän alueilla ja muissa KIE-maissa.

Lähialueyhteistyötä rahoitettiin aiemmin 11 ministeriön pääluokasta, mihin valtiovarainvaliokunta vaati useaan otteeseen muutosta. Käytännössä tämä budjetointitapa johti verrattain

pieniin hankkeisiin ja rajoitti mahdollisuuksia toiminnan kokonaisvaltaiseen suunnitteluun. Valiokunta toteaa tyydytyksellä, että vuoden 1997 talousarvion yhteydessä budjetointia on voitu uudistaa ja hallitus on ehdottanut varsinaiset lähialueyhteistyöhön tarkoitetut ohjelma- ja hankemäärärahat keskitettäväksi ulkoasiainministeriön pääluokkaan.

Valiokunta korostaa substanssiministeriöiden ja aluetason asiantuntemuksen hyväksikäyttöä yksittäisten hankkeiden suunnittelussa ja toteutuksessa. Toimenpideohjelmien sisällä sektoriviranomaisilla on oltava tiettyynajaan saakka mahdollisuus itsenäiseen toimintaan. Tämä ei saa kuitenkaan johtaa siihen, että hankkeet jatkossakin pirstoutuvat liian pieniksi kokonaisuuksiksi. Viranomaisten, yritysten, järjestöjen ja muiden mahdollisten tahojen keskinäisellä yhteistyöllä on pyrittävä rakentamaan aiempaa suurempia projekteja, jotka nykyistä paremmin vastaavat Suomen omia tavoitteita ja joilla on todellista merkitystä vastaanottavien maiden kannalta. Hallinnolliset toimivaltasuhteet ja työnjako tulee selkeyttää määrittelemällä, mikä on aluetason rooli ja mitkä asiat keskushallinto hoitaa. Aluetason roolia korostaa se, että ne ovat Interreg-ohjelmien toimeenpanijoita.

Vuoden 1996 talousarvion käsittelyn yhteydessä valiokunta edellytti, että KIE-yhteistyölle laaditaan kansallinen strategia, joka ottaa huomioon sekä budjettivaroin että muulla tavoin rahoitetun kehitysyhteistyön. Hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittinen ministerivaliokunta onkin hyväksynyt vuoden 1996 keväällä Suomen lähialueyhteistyön toimintastrategian. Yhtenä kannatettavana hankkeena valiokunta korostaa

Euroarktisen liikennekäytävän kehittämistä käsitteäen rautatie-, maantie- ja meriyhteydet Barentsin alueelle. Valiokunta korostaa alkuperäiskansojen oikeutta oman kulttuuriperintönsä säilyttämiseen ja tukee pyrkimyksiä inkeriläisten elinmahdollisuuksien turvaamiseksi heidän varsinaisilla asuinsijoillaan.

Valiokunta pitää kaavailua lähialueyhteistyön toimintastrategian tarkentamisesta vuoden 1998 talousarvion laatimisen yhteydessä kannatettavana; aikomuksena on tarkentuneiden tietojen pohjalta hyödyntää myös Phare- ja Tacis-ohjelmien kautta lähialueille suuntautuvia resursseja entistä tehokkaammin. EU-rahoituksen lisäksi Suomelle on tärkeää käyttää hyväksi Keski- ja Itä-Euroopassa toimivien kehitysrahoituslaitosten antamia mahdollisuuksia ja lisätä yhteistyötä niiden kanssa.

#### 99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot

##### 50. *Eräät valtionavut*

Momentille lisätään 1 600 000 markkaa ministeriön käytettäväksi ja momentin perusteluja täydennetään.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 6 355 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustusten maksamiseen käyttösuunnitelmassa mainituille ja muille vastaaville yhteisöille ministeriön hyväksymän perustein.

Käyttösuunnitelma:

(kuten hallituksen esityksessä)

## Pääluokka 25

## OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

## 45. Eräät oikeudenhoitomenot ja avustukset

51. *Eräät valtion maksamat korvaukset ja avustukset (arviomääräraha)*

*Saamelaiskäräjät.* Valiokunnan tietoon on tullut, että saamen kielen huoltoa koskevassa pohjoismaisessa yhteistyössä on tapahtunut muutoksia. Pohjoismaiden ministerineuvoston rahoituksen varassa toimivan Saamelaisneuvoston Saamen kielilautakunta tullaan lakkauttamaan 31.12.1996 lukien. Suomen, Ruotsin ja Norjan saamelaiskäräjät sekä Kuolan saamelaisyhdistys ottavat vastuun saamen kieliä koskevasta yhteistyöstä 1.1.1997 lukien. Vuoden 1997 alusta asetettaneen yhteinen saamen kielen lautakunta, jonka rahoittamiseen kunkin maan saamelaiskäräjät osallistuvat.

Saamelaiskäräjille ehdotetussa määrärahassa ei ole otettu huomioon yhteisen saamen kielen lautakunnan toiminnan rahoitusta, joka Suomen saamelaiskäräjien arvion mukaan on 530 000 markkaa.

*Valiokunta edellyttää,* että vuoden 1997 aikana saamelaiskäräjille turvataan riittävä määräraha saamen kielen huoltoa koskevaan pohjoismaiseen yhteistyöhön osallistumista varten.

## 50. Vankeinhoitolaitos

21. *Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)*

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin peruseluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää myös palvelussuhdeasuntojen liiketaloudellisin perustein määräytyvien vuokrien alentamiseen.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahasta saa käyttää vankeinhoitolaitoksen työtoiminnan liiketaloudellisten suoritteiden hintojen alentamiseen enintään 37 800 000 mk. *Määrärahaa saa käyttää myös palvelussuhdeasuntojen liiketaloudellisin perustein määräytyvien vuokrien alentamiseen.*

74. (25.50.74, 75, osa ja 79) *Uudisrakennukset ja peruskorjaukset (siirtomääräraha 3 v)*

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin käyttösuunnitelman kohdassa 9 oleva tekninen virhe korjataan.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. ja 2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Käyttösuunnitelma:

| Hanke                                                               | Hyöty-<br>ala m <sup>2</sup> | Kustannusarvio |                   | Myönnetty<br>mk | Myönnetään<br>mk |
|---------------------------------------------------------------------|------------------------------|----------------|-------------------|-----------------|------------------|
|                                                                     |                              | 1000 mk        | mk/m <sup>2</sup> |                 |                  |
| 1. Talonrakennusten suunnittelu .....                               |                              |                |                   |                 | 4 000 000        |
| 2. Pienehköt uudisrakennus- ja<br>peruskorjaustyöt .....            |                              |                |                   |                 | 12 750 000       |
| 3. Helsingin keskusvankilan<br>perusparannus .....                  | 11 260                       | 55 000         | 4 885             | 9 100 000       | 4 000 000        |
| 4. Oulun lääninvankilan lisärakennus .                              | 1 180                        | 8 550          | 7 245             | 3 000 000       | 5 050 000        |
| 5. Vantaan lääninvankila .....                                      | 8 409                        | 110 000        | 13 081            |                 | 11 000 000       |
| 6. Vaasan lääninvankilan peruskorjaus<br>ja lisärakentaminen .....  | 3 452                        | 26 000         | 7 532             |                 | 8 000 000        |
| 7. Mikkelin lääninvankilan<br>peruskorjaus ja lisärakentaminen .... | 4 111                        | 31 000         | 7 540             |                 | 5 000 000        |
| 8. Ylitornion avovankilan<br>peruskorjaus .....                     |                              | 2 000          |                   |                 | 2 000 000        |
| 9. Sukevan keskusvankilan<br>peruskorjaus .....                     | 1 622                        | 15 800         | 9 730             | 3 000 000       | 3 000 000        |
|                                                                     |                              |                |                   | Yhteensä        | 54 800 000       |

**60. Eräät virastot**

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)  
Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen  
perusteella momentin perustelujen päätösosassa  
oleva menojen ja tulojen erittely siirretään selvi-  
tysosaan.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*  
(1. ja 2. kappale kuten hallituksen esityksessä)  
Menojen ja tulojen erittely:  
(*Poist.*)

## Pääluokka 26

## SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

## 05. Lääninhallitukset

## 21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin nimikettä ja perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää myös hankkeisiin, joihin saadun EU-rahoitusta.

*Momentin nimike ja perustelut muuttuvat seuraaviksi:*

## 21. Toimintamenot (osa EU) (siirtomääräraha 2 v)

(1. ja 2. kappale kuten hallituksen esityksessä)  
Määrärahaa saa käyttää myös hankkeisiin, joihin saadaan EU-rahoitusta. (Uusi)

## 75. Poliisitoimi

*Rikollisuuden kasvu.* Valiokunta kiinnittää huomiota ns. itärikollisuuden kasvuun ja pitää saamansa selvityksen mukaisesti selvänä, että esimerkiksi Viron ja Suomen välinen, vuoden 1997 aikana mahdollisesti toteutuva viisumivapaus tulee näkymään Suomen rikollisuustilanteessa. Suomea käytetään jo nyt kauttakulkumaana esimerkiksi rikoksella hankittujen varojen siirtämisessä länteen, samoin ihmisten salakuljetuksessa.

Suomen solmimat kahdenväliset rikoksentorjuntasopimukset ovat mahdollistaneet yhteistyön kehittämisen. Itämeren maat ovat käynnistäneet yhteistyön, jolla pyritään kehittämään konkreettisia toimenpiteitä järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi alueella. Monet lain säädäntöön, työskentelymenetelmiin ja -tapoihin liittyvät ongelmat odottavat kuitenkin edelleen kiireellistä ratkaisua. Näiden lisäksi on valiokunnan mielestä panostettava lähialueyh-

teistyöhön poliisin ja muiden lainvalvontaviranomaisten toimialalla.

*Huumeongelman torjunta.* Valiokunta viittaa kahden edellisen talousarvion käsittelyssä huumeongelmasta esittämiinsä kantoihin. Huumeiden käyttö on yleistymässä yhä nuoremmassa ikäryhmissä. Aiemman linjansa mukaisesti valiokunta korostaa ennaltaehkäisevän työn merkitystä huumeongelman torjumisessa. Sosiaali-, terveys-, koulu- ja nuorisotoimen yhteistyö epäedullisen kehityksen pysäyttämiseksi ja ongelmiin jo ajautuneiden auttamiseksi on välttämätöntä.

Huumerikoksista epäiltyjen henkilöiden määrä on jatkuvasti kasvanut. Ulkomaalaisten osuus huumerikoksista epäillyistä on ollut noin 4 %; heidän määränsä kasvoi vuonna 1995 lähes 50 %.

Rajoilla tapahtuvaan huumevalvontaan on panostettava aikaisempaa enemmän. Lisääntynyt amfetamiinin tarjonta lisänee asteittain koko poliisikunnan työmäärää. Amfetamiinin käytöllä ja välityksellä on tehtyjen selvitysten mukaan vahva kytkentä muuhun vakavaan rikollisuuteen: asuntomurtoihin, ryöstöihin ja varkaussarjoihin.

## 21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin nimikettä ja perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää myös hankkeisiin, joihin saadaan EU-rahoitusta.

Valiokunta toteaa, että turvallisuuskehitys vuosina 1991—1996 indeksillä mitattuna on ollut koko ajan laskeva. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan momentin määrärahataso tarkoittaa vuonna 1997 sitä, että noin 400 poliisin virkaa joudutaan pitämään auki. Määrärahan niukkuus estää poliisille asetettujen tulostavoitteen saavuttamista.



*Valiokunta edellyttää, että hallitus selvittää mahdollisuudet lisätä poliisitoimeen ehdotettua toimintamäärärahaa jo vuoden 1997 aikana siten, että poliisin virat voitaisiin mahdollisimman suurelta osin pitää täytettyinä läpi vuoden.*

*Momentin nimike ja perustelut muuttuvat seuraaviksi:*

21. *Toimintamenot (osa EU) (siirtomääräraha 2 v)*

(1. ja 2. kappale kuten hallituksen esityksessä)  
*Määrärahaa saa käyttää myös hankkeisiin, joihin saadaan EU-rahoitusta. (Uusi)*

70. *Viranomaisverkon rakentaminen (siirtomääräraha 3 v)*

Kuluvan vuoden toisen lisätalousarvion johdosta menoarvioon lisätään momentti viranomaisverkon rakentamiseen, mutta sille ei myönnetä määrärahaa.

*Momentin nimike ja perustelut kuuluvat seuraavasti:*

70. *Viranomaisverkon rakentaminen (siirtomääräraha 3 v)*

Momentille ei myönnetä määrärahaa.

Sisäasiainministeriö valtuutetaan vuonna 1997 käyttämään vuodelta 1996 käyttämättä jäänyttä valtuutta vastaava määrä viranomaisverkon ensimmäisen osaverkon toteuttamista koskevia sopimuksia varten.

## 90. Rajavartiolaitos

21. *Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)*

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää myös palvelussuhdeasuntojen liiketaloudellisiin perustein määräytyvien vuokrien alentamiseen.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää myös arvoltaan enintään 5 000 000 mk olevien koneiden, laitteiden ja kaluston hankintamenojen maksamiseen sekä rakennusten, rakenteiden ja kiinteistöjen perusparannuksesta ja uudisrakentamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen silloin, kun hankkeen kustannusarvio on alle 1 000 000 mk. Määrärahaa saa käyttää myös keskiraskaiden helikoptereiden valvontajärjestelmien ajanmukaistamiseen ja vaihteistojen peruskorjaukseen.  
*Määrärahaa saa käyttää myös palvelussuhdeasuntojen liiketaloudellisiin perustein määräytyvien vuokrien alentamiseen.*

## 98. Alueiden kehittäminen

EU-rahoitus eri hankkeisiin ohjataan Suomessa omaksutun käytännön mukaisesti valtion talousarvion kautta siten, että varat on budjetoitu useiden eri ministeriöiden pääluokkiin rahastoittain. Tulot EU:lta tulevat eri tahdissa kuin ohjelma-asiakirjojen mukaan kirjatut menot toteutuvat. Budjetointikäytäntö, jossa EU:n tavoiteohjelmien kansalliset rahoitusosuudet ovat eri hallinnonalojen monilla momenteilla, johtaa ohjelmakauden edetessä kestävämpään tilanteeseen. Määrärahat ovat pirstoutuneet niin pieniksi kokonaisuuksiksi, että niistä ei saada hyötyä alueiden kehittämisessä. Käytännössä myös hankevalinta on useissa tapauksissa siirtynyt aluekannalta keskushallintotasolle. Tällöin myös rahoitusperusta on saattanut muuttua ja hanke jäädä osarahoituksen puuttuessa jopa kokonaan toteutumatta. Joidenkin ministeriöiden osalta joustoa on kyetty jo saavuttamaan varautumalla kansalliseen rahoitusosuuteen pääluokkatasolla kokonaisvolyyminä. Tähän on valiokunnan mielestä päästävä kaikilla niillä hallinnonaloilla, joilla kansallista rahoitusosuutta EU-hankkeisiin tarvitaan.

Valiokunta katsoo, että tavoiteohjelmien toteuttamisen hallittu edistäminen edellyttää jatkossa kansallisen aluekehityslain kaltaista ohjelmasuunnitelmaa/toteuttamisohjelmointimenettelyä, jonka pohjalta EU-rahoituksen irrotuspäätökset voidaan tehdä joustavasti ja viipymättä. EU:n rakennerahastovarojen samoin kuin kansallisten aluekehitysrahojen budjetointimenettelyä on kehitettävä siten, että aluekehitysviranomaiset voivat päättää nykyistä suurempien määräraha-kokonaisuuksien kohdentamisesta eri toimenpidekokonaisuuksiin ja eri toimialoille. Suurempiin kokonaisuuksiin pääsemiseksi myös eri hallinnonalojen välistä koordinaatiota on lisättävä.

Valiokunta viittaa aiempien talousarvioiden yhteydessä lausumaansa ja pitää tärkeänä, että vuoden 1998 talousarviosta alkaen muun muassa kaikki ne määrärahat, joita käytetään Euroopan aluekehitysrahastosta tuettavien hankkeiden kansalliseen rahoitukseen, merkitään talousarviossa alueiden kehittämisestä annetun lain 6 §:n mukaisiksi aluekehitysrahoiksi.

Valiokunta pitää tärkeänä, että tulevaan ohjelmakauteen valmistaudutaan myös kansallisesti riittävällä huolellisuudella, jotta Suomen tasapainoiselle kehittämiselle välttämättömät alue- ja rakennepoliittiset ohjelmat ja tuet voidaan turvata.

43. *Maakunnan kehittämisraha (osa EU) (siirtomääräraha 3 v)*

Kuluvan vuoden toisen lisätalousarvion johdosta momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää myös kaupunkipoliittisten ohjelmien toimeenpanoon.

Nykytasolla momentin määräraha kuluu lähes kokonaan Euroopan unionin rakennerahastoista tuettavien hankkeiden kansallisiin rahoitusosuuksiin. Valiokunta viittaa eduskunnan kantoihin määrärahasosta esimerkiksi aluekehityslain hyväksymisen yhteydessä, samoin alueellisen kehityksen huolestuttaviin näkyymiin ja tarpeeseen tehostaa kaupunkipoliitiikkaa. Valiokunta katsoo, että talousarvion rakennetta on sisäisin määrärahasiirroin kehitettävä siten, että maakunnan kehittämisrahan taso on vuonna 1998 nykyistä oleellisesti korkeampi.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määräraha on alueiden kehittämisestä annetun lain (1135/93) 6 §:n mukainen aluekehitysraha. Määrärahaa saa käyttää myös EU:n aluekehitys- ja sosiaalirahastoista rahoitettavia tavoiteohjelmia toteuttavien hankkeiden kansallisten rahoitusosuuksien maksamiseen valtion osalta sekä yhteisöaloitteita ja pilottihankkeita toteuttavien hankkeiden kansallisten rahoitusosuuksien maksamiseen valtion osalta. Määrärahasta on varattu 70 000 000 mk EU:n rakennerahastoista osarahoitettavien tavoiteohjelmien kansallista osarahoitusosuutta varten, josta aluekehitysrahastosta rahoitettavien hankkeiden osuus on 53 800 000 mk ja sosiaalirahastosta rahoitettavien hankkeiden osuus 16 200 000 mk. *Määrärahaa saa käyttää myös kaupunkipoliittisten ohjelmien toimeenpanoon.*

## Pääluokka 27

### PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

#### 01. Puolustusministeriö

74. (27.10.74) *Uudisrakennukset ja peruskorjaukset* (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta toteaa, että osa rakentamismäärärahojen säästöistä tulee maksettavaksi myöhemmin lisääntyvinä rakennusten korjaus- ja ylläpitokustannuksina. Ajoissa suoritettavat vuosikorjaukset olisivat perusteltuja paitsi kokonaistaloudellisesti, myös työllisyyden hoidon näkökulmasta.

Myös asianmukaisten varastotilojen rakentaminen puolustusvoimien kalustolle olisi pitkällä tähtäyksellä taloudellisesti edullisempaa kuin kaluston pitäminen ulkosalla ja vuokratiloissa.

Kosteusvaurioita ja homeongelmia on sekä varusmiesten kasarmeissa että muissa rakennuksissa, joissa työskentelee saadun selvityksen mukaan yhteensä lähes 4000 työntekijää. Mikäli näitä tiloja ei välittömästi korjata, tiloissa työskentelemään ja asumaan joutuvat henkilöt altistuvat terveysriskeille ja ammattitaudeille, jolloin myös yhteiskunnalliset kustannukset muodostuvat suuremmiksi.

#### 10. Puolustusvoimat

16. *Puolustusmateriaalihankinnat* (siirtomääräraha 3v)

Valtiovarainvaliokunta viittaa vuoden 1996 toisessa lisätalousarviossa tehtyihin ratkaisuihin ja lisätalousarviomietinnössä ottamiinsa kantoihin Suomen puolustustarviketeollisuuden tulevaisuuden näkymistä. Puolustusteollisuuden uusista toimialajärjestelyistä huolimatta ongelmana on edelleen omien puolustusvoimiemme tilauskannan pienuus. Tähän tilauskantaan tarvittaisiin vuosittain 150—300 milj. markkaa lisää,

jotta vastaperustetun uuden yhtiön toiminta olisi taloudellisesti turvattu.

21. *Puolustusvoimien toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelujen päätösoosan toista kappaletta täydennetään ensimmäisen virkkeen jälkeen siten, että määrärahaa saa käyttää myös palvelussuhdeasuntojen liiketaloudellisiin perustein määräytyvien vuokrien alentamiseen. Lisäksi momentin perusteluja täydennetään siten, että vuoden 1997 aikana saa tehdä sopimuksia myös siltä osin kuin momentille vuoden 1996 talousarviossa myönnettyä tilausvaltuutta jää vuoden 1996 aikana käyttämättä.

Momentin perustelujen selvitysosassa on todettu, että hallituksen päättämä 150 milj. markan rationalisointisäästö toteutetaan tinkimällä aluevalvonnan tasosta, vähentämällä kertausharjoituksia, karsimalla kiinteistöjen hoidosta sekä materiaalin käytöstä ja kunnossapidosta aiheutuvia menoja sekä toteuttamalla pääluokan perustelujen selvitysosassa tarkoitettua rationalisointisuunnitelmaa. Valiokunta toteaa, että ehdotetuilla määrärahoilla aluevalvonnan määrä ja taso voidaan säilyttää vain painopistealoilla ja tärkeimpinä aikoina. Kertausharjoitusten määrä vuonna 1997, 130 000—150 000 vuorokautta, on enää alle puolet tavoitetasosta. Myös varusmiesten maastoharjoitukset vähenevät budjettivuonna edelleen.

Vieläkin vakavampana ongelmana kuin vuoden 1997 säästövelvoitetta, valiokunta pitää vuosille 1998—99 kaavailtuja säästöjä. Vuoden 1999 toimintamenojen määrä on tarkoitus olla noin 600 milj. markkaa alemmalla tasolla kuin vuonna 1995. Kokonaisuudessaan hallinnonalalta on tarkoitus leikata neljässä vuodessa 1 730 milj. markkaa varsinaisesta toiminnasta. Käytännössä tämä edellyttäisi 2 000—3 000 henkilön vä-

hentämistä. Toteutuessaan säästöt lopettaisivat varsinaisen toiminnan, koulutus mukaan lukien, lähes kokonaan. Valiokunta pitää selvänä, että vuosien 1998—99 tilanteesta ei ole mahdollista selvittää ilman toimintamäärärahojen korottamista suunnitelluista menokehyksistä.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan puolustusvoimissa tekee pysyvissä siviilitehtävissä työtä noin 1 200 työllisyysvaroin palkattua henkilöä. Pysyväisluonteisten tehtävien siirtäminen yhä enemmän työllisyysvaroin hoidettavaksi ei valiokunnan mielestä ole oikea kehityssuunta aikana, jolloin vakinaista henkilökuntaa joudutaan irtisanomaan.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää puolustusvoimien tehtävien edellyttämään toimintaan, ulkomaille oppilaille annettavan sotilaskoulutuksen menojen maksamiseen sekä kevytrakenteisten suojien ja varastojen rakentamisesta aiheutuvien

menojen maksamiseen silloin, kun hankkeen kustannusarvio on alle 1 000 000 mk. *Määrärahaa saa käyttää myös palvelussuhdeasuntojen liiketaloudellisin perustein määräytyvien vuokrien alentamiseen.* Vuonna 1997 saa tehdä varustuksen käyttöä ja kunnossapitoa koskevia pitkäaikaisia sopimuksia määrärahan puitteissa siten, että niistä saa aiheutua valtiolle menoja vuoden 1998 loppuun mennessä enintään 305 000 000 mk ja vuoden 1999 loppuun mennessä enintään 365 000 000 mk.

*Sen johdosta, että vuoden 1996 talousarviossa hyväksyttyjen tilausvaltuuksien perusteella ei kailta osin ole ollut mahdollista tehdä sopimuksia, saa vuoden 1997 aikana tehdä sopimuksia sanottujen tilausvaltuuksien sitomatta olevaa määrää vastaavasti edellyttäen, että näistä sopimuksista aiheutuvat vuotuiset maksut eivät ylitä kyseisten tilausvaltuuksien rahoitussuunnitelmissa esitettyjä markkamääriä. (Uusi)*

## Pääluokka 28

### VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

#### 05. Valtiokonttori

88. *Osakkeiden hankkiminen* (siirtomääräraha 3 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perusteluihin lisätään 3. kappale, joka aiheutuu Arvopaperikeskuksen toiminnan aloittamiseksi välttämättömien vastuusitoumusten antamisesta valtion osalta.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. ja 2. kappale kuten hallituksen esityksessä)  
Valtiovarainministeriö tai valtiokonttori voi päättämillään ehdoilla antaa valtion puolesta Suomen Arvopaperikeskus Oy:lle enintään 20 milj. markan sitoumuksen sen vastuunkantokyvyn turvaamiseksi.

#### 18. Verohallinto

*Valiokunta edellyttää*, että verohallintoa tulee kehittää sen palvelukykyä parantaen. Tässä yhteydessä tulee erityistä huomiota kiinnittää verotuksen yhdenmukaisuuteen sekä muutoksenhakujärjestelmän toiminnan nopeuttamiseen. Erityiseksi kehittämisen kohteeksi tulee ottaa verotarkastuksen toiminta, josta tulee poistaa virheelliset menettelyt.

#### 40. Tullilaitos

21. *Toimintamenot (osa EU)* (siirtomääräraha 2 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentille lisätään nettomäärärahaan 9 000 000 markkaa energiaverotuksen uudistamisen johdosta tarvittavan lisähenkilöstön aiheuttamiin menoihin.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 462 300 000 mk.

#### 80. Hallinnon uudistaminen ja erät hallinnon tukitoimenpiteet

22. *Integraatiovalmennus* (siirtomääräraha 3 v)

Suomen EU-puheenjohtajuuteen valmistautumiseen liittyvien selvitysten tarkentumisen johdosta momentille lisätään 4 000 000 markkaa ja tehdään tästä aiheutuva tarkennus momentin perustelujen toiseen kappaleeseen. Lisäksi momentin nimikettä muutetaan.

*Momentin nimike ja perustelut muuttuvat seuraaviksi:*

22. *Integraatiovalmennus ja E U-puheenjohtajuuteen valmistautuminen* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 25 000 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää henkilöstön integraatiovalmennukseen mm. ulkomailla tapahtuvaan harjoitteluun ja koulutukseen. Määrärahaa saa käyttää integraatiovalmennuksen kehittämiseen, palvelujen hankkimiseen, kehittämis- ja koulutustoiminnasta aiheutuvien ulkomaanmatkamenojen maksamiseen sekä valmennuksen seurantaan. Määrärahaa saa käyttää European Institute of Public Administrationin kanssa tehdystä yhteistyösopimuksesta aiheutuvien velvoitteiden maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää Suomelle vuonna 1999 tulevan Euroopan unionin puheenjohtajuuden aiheuttamasta henkilöstön lisävalmennustarpeesta sekä muusta EU-yhteistyöstä henkilöstön kehittämisessä aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös euroharjoittelijoiden palkkausmenojen maksamiseen, enintään kymmentä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin EU-puheenjohtajuuteen valmistautumisen ja valmennustoiminnan johdosta sekä tästä aiheutuvien ulkomaanmatkamenojen maksamiseen.

## Pääluokka 29

### OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksen rakennetta muuttaa 1.1.1997 lukien kuntien valtionosuusuudistus, jossa myös opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmä uudistetaan.

Valiokunta pitää pääluokan perustelujen selvitysosassa mainittuja painopisteitä oikeina.

Valiokunnan yksityiskohtaiset kannanotot pääluokassa ovat asianomaisen luvun tai momentin perustelujen kohdalla.

*Opettajien täydennyskoulutus.* Valiokunta pitää myönteisenä sitä, että tässä talousarviossa opettajien täydennyskoulutus on painopistealueena.

Valiokunta yhtyy sivistysvaliokunnan lausunnossa opettajien täydennyskoulutuksesta esitettyihin kannottoihin ja korostaa sitä, että opettajan työ edellyttää elinikäisen oppimisen toteuttamista siten, että työssä oppiminen ja hyvin suunnitellussa ja toteutetussa täydennyskoulutuksessa opiskelu integroituvat jatkuvaksi kehittymiseksi. Opettajan ammatti edellyttää jatkuvaa uudelleen koulutusta ja ajantasaista tietoutta etenkin nuorten elämästä ja yhteiskunnan muutoksista. Työelämän muutokset vaativat erityistä panostusta myös ammatillisten oppilaitosten opettajien täydennyskoulutukseen, jonka päämääränä on opettajien hyvä työelämän tuntemus. On tärkeää, että panostetaan opettajien täydennyskoulutuksen kehittämiseen niin, että voidaan turvata korkeatasoisen koulutuksen saatavuus niin alueellisesti kuin kielellisesti. Tämä vaatii nykyistä parempaa koordinoitua ja täydennyskoulutustarpeiden tunnistamista.

Valiokunta viittaa sivistysvaliokunnan lausunnossa yksilötavoitteisesta täydennyskoulutuksesta lausuttuun. Lisäksi valiokunta pitää tärkeänä valtakunnallisiin uudistuksiin tai muutoin valtakunnallisesti tärkeisiin alueisiin liittyvää täydennyskoulutusta.

#### 07. Opetushallitus

Valiokunta toteaa, että saamenkielinen opetus on laajenemassa yläasteelle ja lukioon, minkä vuoksi saamenkielisen oppimateriaalin tarve kasvaa. Sen vuoksi valiokunta pitää tärkeänä, että turvataan saamenkielisen oppimateriaalin tuottaminen.

#### 08. Kansainvälinen yhteistyö

Korkeakoulujen esittämien opiskelijavaihdon tavoitteiden toteutuessa Erasmus-ohjelmaan osallistuvien määrä kaksinkertaistuisi vuonna 1997. EU:n komission myöntämä Erasmus-opiskelijavaihdon apuraha ei kuitenkaan ole kasvanut suhteessa vaihto-opiskelijoiden määrään. Mikäli vaihtoon osallistuvien määrä kasvaa korkeakoulujen esittämällä tavalla, on vaarana, ettei kaikille suomalaisopiskelijoille voitaisi myöntää apurahaa.

Valiokunta pitää tärkeänä, että opetusministeriö seuraa opiskelijamäärän ja EU:n komissiolta tulevan tuen kehitystä ja ryhtyy tarvittaessa toimiin kansainvälisen henkilövaihdon määrärahojen lisäämiseksi niin, että opiskelijoiden tasavertainen kohtelu varmistetaan.

#### 11. Valtion harjoittelukoulut

Luvun selvitysosassa mainittuun viitaten, valiokunta toteaa, että hallitus on antanut eduskunnalle ehdotuksen (HE 138/1996 vp) opettajankoulutuslain muuttamiseksi siten, että oikeus palkalliseen opintolukukauteen poistetaan vuosiksi 1997–99. Eduskunta on hyväksynyt ehdotuksen, joten oikeutta palkalliseen opintolukukauteen ei pysyvästi poisteta.

### 39. Opintotuki

Eduskunta on hyväksynyt hallituksen esityksen opintotukilain muuttamiseksi niin, että täysimääräiseen opintorahaan oikeuttava ikäraja alennetaan nykyisestä 20 vuodesta 19 vuoteen niiden opiskelijoiden osalta, jotka asuvat muualla kuin vanhempiensa luona. Valiokunta pitää tätä oikeansuuntaisena opintotuen kehittämisenä. Valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että tavoitteena edelleenkin pidetään edellä todetun ikärajan laskemista 18 vuoteen.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että väliaikaisten ammattikorkeakoulujen ja vaki-naisten ammattikorkeakoulujen opiskelijat ovat eri opintotuen ja opintososiaalisten etuuksien piirissä. Valiokunta kiirehtii sen selvittämistä, olisiko tarkoituksenmukaista yhtenäistää kaikkien ammattikorkeakoulujen opiskelijoiden kuuluminen saman järjestelmän piiriin.

#### 55. *Opintoraha* (arviomääräraha)

Eduskunnan sivistysvaliokunta on keskeyttänyt toistaiseksi ammatillisten oppilaitosten oppilaiden opintososiaalisista eduista annetun lain muuttamisesta ja lukiolain 26 d §:n kumoamisesta annetun hallituksen esityksen (156/1996 vp.) käsittelyn. Näin ollen opiskelijoiden majoitusetua ei siirretä opintotuen yhteyteen vaan siihen maksetaan edelleen valtionosuutta. Tämän johdosta ja valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentilta vähennetään 18 000 000 markkaa.

#### *Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 3 099 000 000 mk.  
(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

### 40. (29.43 ja 60) Yleissivistävä ja ammatillinen koulutus

Valiokunta on huolestunut peruskoulun rahoituksen nykytilanteesta. Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden lausunnoissa on noussut esiin muun muassa uhka eriarvoistumisesta, syrjäytymisestä sekä koululaisten ja opetushenkilöstön jaksamisesta. Erityisesti leikkaukset ovat kunnissa kohdistuneet liiaksi erityisopetukseen ja tukiopetukseen. Lisäksi kerhotunnneista on osittain luovuttu kokonaan ja liikunnan osuutta opetuksessa on vähennetty, vaikka näiden piirissä tapahtuva toiminta ehkä parhaiten ehkäisee syrjäytymistä jo varhaisessa vaiheessa.

Kuluvan vuoden talousarvioehdotusta käsitellessään valiokunta totesi, että opetustoimeen kokonaisuudessaan viime vuosina kohdistuneet säästöt ovat olleet niin mittavia, että opetuksen taso ja sivistyksellisten peruspalvelujen saatavuus on vaarassa monissa kunnissa. Edelleen valiokunta totesi, että sen mielestä opetustoimen leikkauksista tulisi luopua. Valiokunta pitää huolestuttavana sitä, että tilanne ei ole parantunut. Pääasiassa kuntien valtionosuuksien leikkauksien vuoksi opetusministeriön hallinnonalan määrärahat ovat hallituksen esityksen mukaan noin 1,2 miljardia markkaa tämänvuotista pienemmät.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että opetustoimen valtionosuuksien perustana olevia yksikköhintoja ei ole voitu valtiontaloudellisista syistä tarkistaa todellisten kustannusten mukaisiksi. Yksikköhinnoilla on kuitenkin kuntien toimintaa ohjaava merkitys ja toisaalta yksityiset oppilaitokset joutuvat tulemaan toimeen yksikköhintoihin perustuvilla valtionosuuksilla. Valiokunta pitää koulutuksen laadun ja saatavuuden turvaamisen kannalta tärkeänä, että yksikköhinnat vastaisivat todellisia kustannuksia. Osaltaan tätä tavoitetta edesauttaa eduskunnan valtionosuusuudistuksen yhteydessä hyväksymä muutos siten, että yksikköhintoja tarkistetaan joka toinen vuosi nykyisen joka neljäs vuosi tehtävän tarkistuksen sijasta.

Valiokunta pitää hyvänä sitä, että opetushallitus on tehnyt vuonna 1995 kolme laajaa arviointiraporttia. Niissä on käsitelty seuraavia alueita: toteuttaako peruskoulu tasa-arvoa, erityisopetuksen tilaa sekä syrjäytymisriskejä koulutuksessa. Tämän pohjalta opetusministeriö on hyväksynyt toimenpideohjelman peruskoulun kehittämiseksi. Valiokunta yhtyy opetushallituksen kannanottoon siitä, että toimenpideohjelma ei kuitenkaan sellaisenaan riitä vaan tärkeintä on, että Suomessa säilyvät ja kehittyvät ne arvot, joihin huolenpito koulutuksellisesta tasa-arvosta ja erityisestä tukea tarvitsevista lapsista, nuorista ja aikuisista sekä perheistä perustuu.

30. (29.43.30, 31, 52, 60.30, 50 ja 51) *Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentilta vähennetään 53 100 000 markkaa. Vähennys johtuu opetus- ja kulttuuri-toimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta annetusta hallituksen esityksestä (HE 149/1996 vp), jonka mukaan yksikköhintojen keski-

näiset suhteet muuttuvat. Eduskunta on hyväksynyt ehdotuksen. Vastaavasti momentille 29.69.30 lisätään 6 600 000 markkaa ja momentille 29.94.30 lisätään 46 500 000 markkaa. Lisäksi momentin perusteluja täydennetään.

Edelleen momentin 29.39.55 kohdalla lausutun viitaten ja valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentille lisätään 18 000 000 markkaa.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 7 613 035 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahasta saa käyttää opetusministeriön määräämin perustein opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 37 ja 38 §:n mukaisina avustuksina enintään 104 300 000 mk avustusten maksamiseen oppilaitosten kokeilu- ja kehittämistoimintaan ja oppilaitosten kansainvälistämiseen, kunnalle tai rekisteröidylle yhdistykselle Ruotsissa rajakuntien yhteistoimintaan perustuvasta suomalaisoppilaiden koulunkäynnistä aiheutuviin kustannuksiin, ulkomailta muuttaneiden oppilaiden tukiopetuksen järjestämiseen sekä avustuksen maksamiseen saamenkielisten, romanikielisten ja vieraskielisten oppilaiden äidinkielen opetuksen järjestämiseen ja ulkomailta palaavien suomalaisten oppilaiden ulkomailla hankkiman kielitaidon ylläpitämiseen peruskoulussa ja lukiossa, ammatilliseen opettajankoulutukseen, urheilijoiden ammatilliseen koulutukseen, musiikkipainotteisten ammatillisten oppilaitosten toimintaan ja Örebron kuulovammaisten oppilaitoksen suomalaisten opiskelijoiden kustannusten kattamiseen sekä enintään 36 000 000 mk avustuksina atkhankintoihin.

(4. ja 5. kappale kuten hallituksen esityksessä)

## 69. Aikuiskoulutus

30. *Valtionosuus kansalaisopistojen käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentille lisätään 6 600 000 markkaa. Momentin 29.40.30 kohdalla lausutun perusteella.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 346 720 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

32. *Valtionavustus ja -korvaus ammatillisille aikuiskoulutuskeskuksille* (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen

perusteella momentin perustelujen toisen kappaleen alkuun tehdään tekninen korjaus.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista ja valtakunnallisista erikoisoppilaitoksista annetun lain ( / ) (poist.) mukaisen toiminta-avustuksen maksamiseen, ammatillisten kurssikeskusten muuttumisesta ammatillisiksi aikuiskoulutuskeskuksiksi annetun lain (761/90) mukaiseen toimitiloista aiheutuvien vuokrien ja vuokra-arvojen korvaamiseen sekä vuokratiloja korvaavien omien tilojen hankkimiseen. Määrärahaa saa käyttää myös työllisyyskoulutuksesta annetun lain (31/76) mukaisten edellisiin vuosiin kohdistuvien loppusuoritusten maksamiseen. Määrärahasta saa käyttää enintään 4 000 000 mk ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista annetun lain (760/90) 11 §:n mukaisten erityisavustusten maksamiseen ja enintään 2 000 000 mk avustuksina tietoyhteiskunnan kehittämishankkeisiin.

33. *Ammatillinen aikuiskoulutus* (siirtomääräraha 2 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelujen toisen kappaleen alkuun tehdään tekninen korjaus.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää ammatillisista oppilaitoksista annetun lain (487/87, muut. 1686/92) 31 d §:n väliaikaisen muutoksen mukaisesti vuonna 1993 ostetun koulutuksen maksamiseen, ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista ja valtakunnallisista erikoisoppilaitoksista annetun lain (poist.) 15 (poist.) §:n mukaan (poist.) ostettavan ammatillisen peruskoulutuksen sekä ammatillisen lisäkoulutuksen rahoituksesta annetun lain ( / ) mukaisesti hankittavan ammatillisen lisäkoulutuksen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös väliaikaisen koulutuksen aikaisempiin vuosiin kohdistuvien loppusuoritusten maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää ammattitutkintojen ja kielitutkintojen toteuttamiseen. Määrärahasta saa käyttää 5 500 000 mk ulkomaalaisten opiskelijoiden koulutukseen, mistä 3 500 000 mk lähialueyhteistyönä toteutettavaan yleissivistävään ja ammatilliseen koulutukseen ja siihen liittyvään valmistelutyöhön ja 2 000 000 mk Suomessa asuvien ulkomaalaisten opetukseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää yksityisopiskelijoiden tukiopetuksesta aiheutuvien kustannusten maksamiseen sekä romanien aikuiskoulutukseen.



50. *Valtionosuus kansanopistojen käyttöktus-tannuksiin (arviomääräraha)*

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kansanopistojen valtionosuuteen oikeuttavien laskennallisten opiskelijaviikkojen enimmäismäärän ja kansanopistojen opiskelijaviikkojen yhteismäärän välillä on epäsuhta. Lisäksi valiokunta on useassa yhteydessä kiinnittänyt huomiota rakentamisen johdosta velkaantuneiden, terveellä pohjalla toimivien kansanopistojen rahoituksen turvaamiseen.

Valiokunta katsoo, että kansanopistojen rahoitukseen ensi vuonna liittyy useita epävarmuustekijöitä. Sen vuoksi valiokunta pitää välttämättömänä, että hallitus seuraa tilannetta ja tarvittaessa lisätalousarvion yhteydessä antaa eduskunnalle ehdotuksen lisämäärärahoista.

### 53. *Valtionavustus järjestöille*

Naisjärjestöjen toiminta on aktiivista ja tavoittaa hyvin laajat kansalaispiirit ja on siten merkittävä osa vapaata kansalaistoimintaa. Esimerkiksi Naisjärjestöjen keskusliittoon kuuluu 55 naisjärjestöä, joiden yhteinen jäsenmäärä on noin 530 000. Monet naisjärjestöt ovat tehneet merkittävää työtä lamavuosina erityisesti nuorten keskuudessa. Nämä järjestöt tavoittavat juuri ne laajat, yhteiskunnan murroksessa elävät ja siitä mahdollisesti myös kärsivät ihmiset. Ottaen huomioon naisjärjestöjen merkittävän työn yhteiskunnassamme, valiokunta pitää välttämättömänä, että naisjärjestöjen taloudellinen tuki mitoitetaan niin, että niiden toiminta voidaan pysyvästi turvata.

## 82. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus

### 21. *Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)*

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaan momentilla oleva menojen ja tulojen erittely tulisi olla selvitysosassa. Tämän johdosta erittely poistetaan.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Menojen ja tulojen erittely:

(Poist.)

## 83. Arkistolaitos

### 21. *Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)*

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelua täydennetään.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

*Määrärahaa saa käyttää myös EU:n hyväksyntien kehittämis-, tutkimus- ja koulutushankkeiden rahoitusta varten. (Uusi)*

## Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovar

(Luvut 29.88, 90 ja 98)

Veikkausvoittovarot ovat kansallisen kulttuurin rahoituksen tukirankaa. Ottaen huomioon myös kansainvälinen kehitys ja muutokset veikkaus- ja rahapelisektorilla tulee kansallisen arpajaislainsäädännön olla ajanmukainen. Valiokunta viittaa myös sivistysvaliokunnan mietinnössä 8/1996 vp hyväksyttyyn lausumaan.

*Valiokunta edellyttää, että hallitus kii-rehtii ajanmukaistetun arpajaislainsäädännön valmistelua ja antaa esityksen eduskunnalle niin, että uusi lainsäädäntö voidaan saattaa voimaan viimeistään vuoden 1998 alusta. Tässä yhteydessä tulee ratkaista pysyvästi myös veikkaus- ja raha-arpapelien tuoton käyttäminen.*

## 88. Suomen Akatemia ja tieteen tukeminen

Valiokunta viittaa sivistysvaliokunnan lausunnossa (SiVL 7/1996 vp) esitettyihin kannanottoihin tutkimuksen rahoituksesta. Valiokunta pitää tutkimusmäärärahojen lisäystä valtion talousarviossa erittäin myönteisenä. Asetettujen painopistetavoitteiden saavuttamiseksi on tärkeää investoida henkisiin voimavaroihin ja niiden kautta koko kansan tulevaisuuteen. Valtiovarainvaliokunta korostaa myös sitä, että uusien innovaatioiden laajamittainen kotimainen hyödyntäminen edellyttää teknisen kehityksen lisäksi sosiaalisten ja kulttuuristen näkökohtien ottamista huomioon. Sen vuoksi valtiovarainvaliokunta yhtyy sivistysvaliokunnan näkemykseen siitä, että ihmistä, yhteiskuntaa ja kulttuuria koskevien ongelma-alueiden ja näkökulmien tulisi sisältyä nykyistä painokkaammin tutkimusohjelmiin.

## 90. Taiteen tukeminen

Valiokunta kiinnittää huolestuneena huomiota siihen, että Suomen kansallisoopperan eläkevastuiden kattamiseksi tarvittavat varat vähentävät entisestäänkin harkinnanvaraisiin avustuksiin osoitettavia määrärahoja. Valiokun-

ta pitää välttämättömänä, että oopperan eläkevastuiden kattamiseksi etsitään ratkaisua niin, että veikkausvoittovaroilla rahoitettavat harkinnanvaraiset avustukset voidaan turvata.

Valiokunta pitää tärkeänä, että harkinnanvaraisia avustuksia suunnataan erityisesti lasten ja nuorten teattereille ja ryhmille sekä alueteatteritoimintaan.

### 31. Valtionosuus teattereiden ja orkestereiden käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentin perustelujen selvitysosassa todetaan, että tarkoituksena ei ole lisätä teattereiden ja orkestereiden henkilötöyvuosimäärää lähivuosina. Ottaen huomioon teatteritoiminnan luonteen, valiokunta katsoo, että henkilötöyvuosisijärjestelmän tulee olla joustava. Vuosittain saattaa tulla uusia teattereita, ja toisaalta teattereita voidaan lakkauttaa. Tämän vuoksi valiokunta katsoo, että henkilötöyvuosimäärää tulisi tarkastella erikseen joka vuosi.

Samalla valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että Suomen Kansallisteatteri on rahoituksellisesti erilaisessa asemassa muihin teattereihin verrattuna. Valiokunta pitää välttämättömänä, että Suomen kansallisteatterin rahoituksellinen asema turvataan.

### 51. Apurahat taiteilijoille, kirjailijoille ja kääntäjille (arviomääräraha)

Hallitus on antanut eduskunnalle ehdotuksen laiksi eräistä kuvataiteen tekijöille suoritettavista apurahoista. Eduskunta on hyväksynyt ehdotuksen. Sen vuoksi momentin perustelujen 3. kappaleeseen tehdään tätä koskeva muutos.

Momentin selvitysosassa olevan määrärahan jakauman mukaan momentin määrärahoista on kuvataiteilijoiden näyttökorvauksiin tarkoitus käyttää 1 000 000 markkaa. Valiokunta tekee perustelujen 3. kappaleeseen myös tätä koskevan muutoksen.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. ja 2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää myös eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain (1080/83) mukaisiin apurahiin ja avustuksiin sekä 1 000 000 mk eräistä kuvataiteen tekijöille suoritettavista apurahoista annetun lain ( ) mukaisiin apurahiin.

### 52. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat taiteen tukemiseen (arviomääräraha)

Valiokunta viittaa 29.90.51 perusteluissa lausuttuun ja valtiovarainministeriöltä saadun perusteella täydentää momentin perustelua siten, että momentin määrärahasta voidaan käyt-

tää 2 000 000 markkaa kuvataiteen tekijöille suoritettaviin apurahiin.

Kuvataiteilijoiden sosiaalis-taloudellista asemaa tutkineen ns. Taisto-toimikunnan mukaan kuvataiteilijat ovat maamme taiteilijaryhmistä kaikkein heikoimmassa taloudellisessa asemassa. Eduskunnassa on hyväksytty lakiehdotus (HE 158/1996 vp.) eräistä kuvataiteen tekijöille suoritettavista apurahoista. Sen mukaan kuvataiteilijoille luodaan ns. näyttökorvausjärjestelmä, mikä osaltaan antaa mahdollisuuden parantaa kuvataiteilijoiden taloudellista asemaa. Valiokunta viittaa eduskunnan hyväksymään lausumaan (SiVM 13/1996 vp) ja pitää välttämättömänä, että näyttökorvausjärjestelmään osoitettavia määrärahoja asteittain lisätään.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. ja 2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahasta saa käyttää 38 000 000 mk valtionavustuksen maksamiseen Suomen Kansallisteatterin Osakeyhtiölle. Määrärahasta saa käyttää 2 000 000 mk eräistä kuvataiteen tekijöille suoritettavista apurahoista annetun lain ( ) mukaisiin apurahiin.

(4. ja 5. kappale kuten hallituksen esityksessä)

## 94. Kirjastotoimi

### 21. Näkövammaisten kirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentin perusteluissa oleva säännösviittaus korjataan.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää myös näkövammaisten kirjastosta annetun lain (638/96) edellyttämän oppimateriaalituotannon ja piste- ja äänikirjahankintojen maksamiseen.

### 30. Valtionosuus ja -avustus yleisten kirjastojen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentin 29.40.30 kohdalla mainittuun viitaten momentille lisätään 46 500 000 markkaa.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 322 024 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

## 98. Liikunnan ja nuorisokasvatustyön tukeminen

50. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat liikunnan ja nuorisokasvatustyön tukemiseen (arviomääräraha)

Valiokunta katsoo, että jatkossa tulisi siirtyä aikaisemmin noudatettuun käytäntöön, jonka mukaan liikuntapaikkojen hankkimiseen myönnettyjen lainojen lyhennykset ja korot tulisi siirtää kokonaisuudessaan urheilun ja liikuntakatustustyön tukemiseen.

*52. Valtionosuus liikunnan koulutuskeskuksille*

Valiokunta viittaa eduskunnan aikaisemmin hyväksymiin kannanottoihin koskien veikkaus-

voittovarojen käyttöä ja toteaa, että liikuntaalan ammatillista koulutusta edelleenkin rahoitetaan muusta ammatillisesta koulutuksesta poiketen veikkausvoittovaroista.

*Valiokunta edellyttää, että liikunnan ammatillinen koulutus jatkossa rahoitetaan yleisistä budjettivaroista kuten muukin ammatillinen koulutus.*

## Pääluokka 30

## MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Valiokunta toteaa, että valtion talousarviossa EU:n rakennerahastojen varat on jaettu jokaisen rahoituksesta päättävän ministeriön ja niiden alaisten virastojen kohdalla lukuisille eri momenteille. Samoin on menetelty Suomen kansallisen vastarahoituksen osalta. Kun aluekehitysohjelmat ohjaavat tarkoin kehittämishankkeistusta ja hankkeiden valinta tapahtuu maakuntien yhteistyöryhmissä konsensus-periaatteella, on rahoituksen yhteensovittaminen jopa hallinnonalan sisällä vaikeaa. Erityisen hankalaa se on laajoissa, monien osapuolten yhteisesti toteuttamissa hankkeissa. Valiokunta katsoo, että budjetointia olisi yksinkertaistettava vähentämällä yksittäisten EU-momenttien määrää. Yksityiskohtaista budjettiohjausta on purettava sekä Suomen kansallisten että rakennerahastojen varojen osalta.

## 02. Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus

## 21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää myös EU:n hyväksymien kehittämishankkeiden rahoittamiseen.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää myös maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksesta annetun lain (1200/92) ja asetuksen (478/96) perusteella maa- ja metsätalousministeriön ja sen alaisten virastojen ja laitosten puolesta hoidetuista tehtävistä aiheutuvien menojen maksamiseen. *Lisäksi määrärahaa saa käyttää myös EU:n hyväksymien kehittämishankkeiden rahoittamiseen.*

## 31. Maa- ja puutarhatalouden tulotuki (osa EU)

*Valiokunta edellyttää, että hallitus seuraa kansallisen tukipaketin ja investointitukien soveltamisen vaikutuksia maatalojen toimeentuloon maan eri osissa ja eri tuotantosuuntien välillä.*

## 41. Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (EU) (siirtomääräraha 2 v)

Energiaverojen korotuksista maa- ja puutarhataloudelle osittain palautuvasta kompensatiosta johtuen momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 25 000 000 markkaa. Lisäksi momentin perustelujen toisen kappaleen kolmannelta virkkeestä poistetaan sanat "sekä uuhista". Momentin perustelujen kolmanteen kappaleeseen lisätään maataloustuotannon lopettamistuesta annetun lain muutoksen johdosta perusteluosuus, joka koskee tuotantosuunnan vaihdossopimuksia.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella valiokunta toteaa myös, että momentin perustelujen selvitysosasta poiketen on artiklan 141 mukaiseksi vakavien vaikeuksien tulotueksi tarkennettujen toimenpiteiden perusteella arvioitu 350 000 000 markan sijasta noin 300 000 000 markkaa.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 3 925 000 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1059/94) mukaiseen tukeen. Määrärahasta saa lisäksi maksaa maataloustuotteiden markkinajärjestelmästä annetun lain (1518/93) mukaisia sekä ruokaperunantuotannon ja siemenhuollon tukia. Lisäksi määrärahaa saa käyttää Euroopan yhteisöjen neuvoston asetuksen (ETY 805/68, muut. 2066/92) mukaisen kansallisen lisäpalkkion maksamiseen emolehmissä (poist.), Euroopan yh-

teisöjen neuvoston asetuksen (ETY 2078/92) perusteella maksettavasta kansallisesta kasvinviljelyn tuesta, maa- ja puutarhataloustuotteiden tunnetuksi tekemisestä, laatu järjestelmien kehittämisestä, viljelijöiden opintorahasta, hunajan tuotannon tukemisesta sekä tilakohtaisten maa- ja puutarhatalouden tukien hakemusjärjestelmistä valtiolle aiheutuviin erillismenoihin ja tilakohtaisten tukien valvonnasta aiheutuvien ulkopuolisten palvelujen hankkimisesta ja EU-jäsenyyden vaikutuksia maa- ja puutarhatalouteen koskevasta tutkimuksesta aiheutuviin menoihin maa- ja metsätalousministeriön määräämällä tavalla.

Vuonna 1997 ja sitä aikaisemmin tehdyistä tukipäätöksistä saa aiheutua ao. vuosin kohdistuvia vuoden 1998 määrärahasta maksettavia menoja enintään 500 000 000 mk. *Lisäksi vuonna 1997 tehtävistä tuotantosuunnan vaihdossopimuksista saa aiheutua menoja vuosina 1998—2002 enintään 40 000 000 markkaa.*

45. *Maatalouden ympäristötuki (osa EU)* (siirtomääräraha 2 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelujen lopussa oleva sitoumusten ja sopimusten määrä 1 500 000 000 markkaa muutetaan 500 000 000 markaksi, koska tehtävien uusien sitoumusten ja sopimusten määrä vähenee vuonna 1997.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. ja 2. kappale kuten hallituksen esityksessä) Maatalouden ympäristöohjelman perusteella vuonna 1997 tehtävistä sitoumuksista ja sopimuksista saa aiheutua menoja vuosina 1998—2016 yhteensä enintään 500 000 000 mk.

### 32. Maa- ja puutarhataloustuotteiden markkinointi ja tuotannon tasapainottaminen (osa EU)

47. (30.31.47) *Maatalousyrittäjien luopumistuki ja pellonmetsitystuki (osa EU)* (siirtomääräraha 2 v)

Pellonmetsitysohjelman suunniteltua pienemmän toteutumisen johdosta momentilta vähennetään 20 000 000 markkaa.

Maataloustuotannon lopettamistuesta annetun lainmuutoksen johdosta momentin perustelujen toista kappaletta valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella muutetaan.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 377 900 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/94), *(poist.)*

kasvihuonetuotannon ja omenanviljelyn lopettamistuesta annetun lain (1297/94) sekä *maataloustuotannon lopettamistuesta annetun lain* (196) perusteella myönnettävien lopettamistukien ja hoitokustannusten sekä pellonmetsitystuen maksamiseen.

### 33. Maatilatalouden rakenteen ja maaseudun kehittäminen (osa EU)

Valtiovarainvaliokunta toteaa valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella, että luvun selvitysosan toisessa kappaleessa oleva teksti: ”sekä liittymissopimuksen 141 artiklan perusteella saatu mahdollisuus korotetun investointituen myöntämiseen Etelä-Suomen vakavien vaikeuksien lieventämiseksi.” on tarkoitettu olevan seuraava:

”sekä liittymissopimuksen artiklaan 141 perustuvan Etelä-Suomen vakavien vaikeuksien tukipaketin liitännäistoimenpiteiden rahoittaminen. Näitä toimenpiteitä ovat muun muassa investointituen korotus, nuorten viljelijöiden lisätuki ja tuki tuotannon monipuolistamiseksi.”

Lisäksi valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella valiokunta toteaa luvun perustelujen selvitysosaan liittyen, että liittymissopimuksen artiklaan 141 perustuvaa korotettua investointitukea on tarkoitus rahoittaa A- ja B-tukialueilla pääosin maatilatalouden kehittämisrahaston varoista ja osaksi talousarvion momentilta 30.33.49 (Maaseutuelinkeinotoiminnan korotus). Avustuksiin investointituen korotus aiheuttaa vuosittain runsaan 70 000 000 markan lisäyksen. Lainojen vuosittaiseen myöntövaltuuteen ei tällä toimenpiteellä ole vaikutusta. Vuoden 1997 myöntövaltuudessa joudutaan lisäksi ottamaan huomioon takautuvista investointituen korotuksista johtuvat lisäkustannukset, joiden arvioidaan olevan noin 43 000 000 markkaa. Uusia korkotukilainoja myönnetään esitetyn 800 000 000 markan myöntövaltuuden puitteissa.

Nuorten viljelijöiden lisätuki merkitsee noin 9 000 000 markan vuotuista menoerää maatilatalouden kehittämisrahaston varoista. Tuki tuotannon monipuolistamiseen rahoitetaan sekä maatilatalouden kehittämisrahaston varoista että talousarvion momentilta 30.33.49. Monipuolistamiseen arvioidaan käytettävän 50 000 000 markkaa avustuksina ja 250 000 000 markkaa lainoina.

### 34. Muut maatalouden menot

40. *Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen* (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta toteaa, että luonnonmukaisten tuotteiden tarjonta on kasvanut odotettua nopeammin, mikä edellyttää aiempaa suurempaa panostusta luomutuotteiden markkinointiin. Markkinointiviestinnän tehostamiseksi aiotaan toteuttaa viisivuotinen Luomu-Suomi-hanke. Uusien viljelijöiden siirtyminen luomutuotantoon edellyttää markkinointipanostuksen lisäksi myös neuvontaa ja koko järjestelmän kehittämistä koko maassa. Momentille lisätään 1 000 000 markkaa käyttösuunnitelman kohtaan Luonnonmukaisen tuotannon kehittäminen.

Valiokunta edellyttää, että hallitus huolehtii luonnonmukaisesti viljeltyjen tuotteiden ja erikoistuotteiden tuotannon, jalostuksen ja markkinoinnin kehittämisestä ja rahoituksesta koko maassa.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 69 400 000 mk.  
(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

| Käyttösuunnitelma:                                           | mk                |
|--------------------------------------------------------------|-------------------|
| Maatilatalouden ja muiden maa-seutuelinkeinojen kehittäminen | 52 750 000        |
| Kotieläinjalostuksen ja -neuvonnan kehittäminen .....        | 6 300 000         |
| Maaseutuelinkeinojen rationalisoinnin kehittäminen .....     | 1 200 000         |
| Puutarhatalouden kehittäminen ..                             | 4 250 000         |
| Luonnonmukaisen tuotannon kehittäminen .....                 | 4 900 000         |
| <b>Yhteensä .....</b>                                        | <b>69 400 000</b> |

### 36. Kala-, riista- ja porotalous (osa EU)

44. *Tenojoen kalastuslupamaksut* (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin nimikettä muutetaan, momentille lisätään 800 000 markkaa ja momentin perustelut täydennetään.

Samoin valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella valiokunta toteaa, että viehekalastusmaksujen kantokulujen mitoituksessa on otettu huomioon vuoden 1997 maksujen kannosta arvioitujen kulujen osuus noin 800 000 markkaa. Viehekalastusmaksuja koskeva kalastuslain muutos tulee voimaan 1.1.1997. Lain

89 a §:n mukaan valtiolle viehekalastusmaksujen kannosta ja niiden jakamisesta jälkikäteen vesialueen omistajille aiheutuvat kulut voidaan vähentää viehekalastusmaksujen kertymästä ennen niiden jakoa. Viehekalastusmaksuista kertyvät tulot on merkitty momentille 12.30.36.

*Momentin nimike ja perustelut muuttuvat seuraaviksi:*

44. *Tenojoen kalastuslupamaksut ja viehekalastusmaksut* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2 200 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää Tenojoen kalastuslupatuloista kalastuskunnille ja muille vesialueen omistajille palautettavan osuuden maksamiseen sekä kalastuslain (286/82), muut. (196) 89 a §:n mukaisesti vuonna 1997 kerättävien viehekalastusmaksujen kannosta valtiolle aiheutuvien kulujen maksamiseen.

### 85. Vesivarojen käyttö ja hoito

30. *Vesihuoltolaitteiden rakentamisen korkotuki* (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelujen 4. kappaletta täydennetään toteamuksella, että korkohyvitys on enintään luottolaitoksen perimän koron suuruinen.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1.—3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Korkohyvityksen määrä on kahdeksan ensimmäisen lainavuoden aikana neljä prosenttiyksikköä ja 9—16 lainavuosien aikana kaksi prosenttiyksikköä. Korkohyvitys on kuitenkin enintään luottolaitoksen perimän koron suuruinen. Korkohyvitys määräytyy mainitulla tavalla myös ennen vuotta 1978 myönnettyjen vastaavien korkotukilainojen osalta, mikäli se lain säännöksen estämättä ja velkakirjaehtojen mukaan on mahdollista. Suhdannepoliittisista syistä vuonna 1982 myönnettyjen korkotukilainojen korkohyvityksen määrä on kahdeksan ensimmäisen lainavuoden aikana kuusi prosenttiyksikköä ja 9—16 lainavuosien aikana kolme prosenttiyksikköä sekä kiinnitysluottolaitosten obligatiovaroista vuonna 1987 tai sitä ennen myönnettyjen korkotukilainojen korkohyvityksen määrä on sama kuin vuonna 1987. Kuudennentoista lainavuoden jälkeen korkohyvitystä ei makseta.

77. *Vesistö- ja vesihuoltotyöt* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille lisätään pienehköihin vesihuoltotöihin 1 000 000 markkaa, jolloin momentin pe-

rustelujen selvitysosassa olevassa Hanke tai käyttötarkoitustaulukossa kohdassa 3. Muut menot oleva määräraha Pienehköt vesihuolto-työt nousee 5 000 000 markkaan.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 71 500 000 mk.

(2. ja 3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

## 86. Metsätalous (osa EU)

Saamansa selvityksen perusteella valiokunta toteaa, ettei turkiseläinten lannan levittäminen metsään ole kiellettyä, mutta käytännössä levittämistä ollaan tulkinnoilla estämässä huolimatta varsin kehittyneistä kompostointi- ym. menetelmistä. Valiokunta pitää tärkeänä, että maa- ja metsätaloushallinto ympäristöhallinnon ohella on mukana selvittämässä turkis- ja muiden kotieläinten lannan käyttömahdollisuuksia ja että jo käynnistettyjä uusien menetelmien kehittämishankkeita hyödynnetään mahdollisimman pikaisesti kustannuksia maataloudelle ja turkistaloudelle lisäämättä.

42. *Valtionapu metsätalouden edistämisen ja valvontaorganisaatioille*

Valiokunta toteaa, että metsäkeskusten ja Tapon henkilöresurssit ovat supistuneet viiden viime vuoden aikana noin kolmanneksella. Monissa metsäkeskuksissa on vuonna 1996 ollut 1—3 kuukauden mittaisia lomautuksia. Vuoden 1997 alkupuolella voimaan tulevien metsälakien toimeenpano merkitsee uusia tehtäviä alueellisille metsäkeskuksille. Lisätehtäviin tarvittavia resursseja ei ole saatavissa sisäisillä järjestelyillä. Momentille lisätään 18 000 000 markkaa.

Maatalous-, metsä-, kala- ja maaseutupolitiikan tehokas toteuttaminen edellyttää yhtenäistä hallintoa ministeriöstä asiakkaisiin saakka. Alueelliset metsäkeskukset ollaan kuitenkin jättämässä perustettavien työvoima- ja elinkeinokeskusten ulkopuolelle samaan aikaan, kun maaseutuelinkeinopiirit liitetään näiden keskusten osaksi. Valiokunta katsoo, että metsäkeskusten työ liittyy olennaisella tavalla elinkeinotoimintaan ja pitää tärkeänä, että niiden toiminnallisesti järkevä lukumäärä ja liittäminen työvoima- ja elinkeinokeskuksiin selvitetään.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 179 450 000 mk.

(2. ja 3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

44. *Tuki puuntuotannon kestävyys turvaamisen (osa EU)* (siirtomääräraha 3 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen

perusteella momentin perustelujen toisen kappaleen ensimmäistä virkettä, kolmannen kappaleen ensimmäistä virkettä sekä neljättä kappaletta muutetaan.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää *metsänparannuslain (140/87)*, kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain ja Lapin vajaatuottoisten metsien kunnostamisesta annetun lain (1057/82) mukaisen valtiontukien ja toimenpiteistä aiheutuvien menojen sekä vahingonkorvauslain (412/74) mukaisten työnantajan maksettavien vahingonkorvausten maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää metsäviestinnästä eli metsäalan viestinnän edistämishankkeista ja erillisistä tiedotusprojekteista sekä metsäviestintää tukevan aineiston tuottamisesta aiheutuviin menoihin myönnettävien valtionapujen maksamiseen.

Määrärahasta on enintään 203 780 000 mk valtiontukea *metsänparannuslain mukaisiin töihin* ja kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain mukaisiin puuntuotannon kestävyys- turvaamistöihin sekä metsäviestintään. Valtiontuesta saa käyttää enintään 35 000 000 mk Lapin vajaatuottoisten metsien kunnostamisesta annetun lain mukaisiin menoihin myönnettävän valtion tuen ja enintään 25 000 000 mk EU:n maatalouden ohjaus- ja tukirahaston tukiosaston rahoittamiin ohjelmiin sisältyvien hankkeiden kansallisten rahoitusosuuksien maksamiseen valtion osalta. Valtion tuesta saa käyttää enintään 4 000 000 mk metsäviestinnästä aiheutuviin menoihin. Vuonna 1997 saa hyväksyä lakien mukaisten tukien piiriin kansallisesti kokonaan rahoitettavat hankkeet, joiden valtiontuki on enintään 206 000 000 mk.

Määrärahasta on enintään 25 000 000 mk EU:n maatalouden ohjaus- ja tukirahaston tukiosaston tuloja vastaavaa EU:n rahoitusosuutta *metsänparannustöihin* ja puuntuotannon kestävyys- turvaamistöihin.

(5. kappale kuten hallituksen esityksessä)

83. *Lainat puuntuotannon kestävyys- turvaamiseen* (siirtomääräraha 3 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelujen toista kappaletta muutetaan sen johdosta, että uuden metsälain voimaantulo siirtyy myöhemmäksi kuin 1.1.1997.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää *metsänparannuslain (140/87)* ja kestävän metsätalouden rahoituk-

sesta annetun lain mukaisten lainojen maksamiseen.

(3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

### 95. Metsähallitus

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella luvun perustelujen 5. kappaletta täydennetään. Täsmennys on tarpeen sen vuoksi, että metsähallituksen hallinnassa olevan omaisuuden myynneistä ja omaisuuden hankinnoista aiheutuu metsähallitukselle kuluja. Lisäksi tasessa olevan omaisuuden arvo on kokemusperäisesti alempi kuin omaisuuden myynnistä saatava tulo. Myyntihinnan ja tasearvon erotuksesta syntyy myyntivoittoa, josta metsähallitus joutuu maksamaan veroa.

*Luvun perustelut muuttuvat seuraaviksi:*

1. Palvelu- ja muut toimintatavoitteet

(1.—4. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Vuonna 1997 kiinteän omaisuuden luovuttamisesta saatavista myyntituloista käytetään ympäristöministeriön ohjauksessa arviolta 100 milj. markkaa luonnonsuojelualueiden hankintaan, josta osa voidaan käyttää maanvaihdon välirahana *sekä Metsähallitukselle myynneistä ja hankinnoista syntyviin kuluihin ja omaisuuden luovuttamisesta johtuviin mahdollisiin myyntivoittojen veroihin*. Lisäksi Metsähallituksen hallinnassa olevaa maa- ja vesiomaisuutta käytetään vaihtomaina suojelualueiden hankintaan noin 110 milj. markan arvosta.

(6. ja 7. kappale kuten hallituksen esityksessä)

(2.—4. kohta kuten hallituksen esityksessä)



## Pääluokka 31

### LIIKENNEMINISTERIÖN HALLINNONALA

EU:n aluekehitysrahaston liikenteen tukiohjelman tavoite on parantaa yhteisön taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvaisuutta. Tämä tavoite on Suomen kaukaisesta ja merentakaisesta sijainnista Euroopan päämarkkina-alueeseen johtuen otettava huomioon tarkasteltaessa Suomen talouden tehokkuuden ja kilpailukyvyn parantamista. Tässä yhteydessä on syytä viitata Irlannin liikenneinvestointiohjelmaan, joka on suuruudeltaan lähes 20 miljardia markkaa. Tähän Irlanti saa EU:lta pääasiassa koheesiorahaston kautta noin 10 miljardia markkaa eli 50 prosenttia kustannuksista. Infrainvestoinnit tuottavat noin 28 000 välitöntä ja 21 000 välillistä työpaikkaa. Tämän liikenneinvestointiohjelman myötä Irlannin bruttokansantuotteen arvioidaan nousevan noin prosentilla vuoteen 2003 mennessä; uusia työpaikkoja arvioidaan syntyvän noin 14 000. Suomen infrastruktuurin rakentamiseen liittyy monia erityispiirteitä, jotka nostavat huomattavasti sen rakentamiseen ja ylläpitoon liittyviä kustannuksia. Valiokunta pitää siksi tärkeänä, että hallitus ryhtyy Euroopan unionin suhteen määrätietoisin toimenpiteisiin, jotta TEN-verkon kehittämiseen sekä rakennerahastojen kautta tapahtuvaan liikenneinfrastruktuurin kehittämiseen voitaisiin saada enemmän tukea EU:lta.

Eduskunta on eri yhteyksissä pitänyt välttämättömänä yhteyksien edelleen kehittämistä Suomen lähitalousalueiden kanssa sekä erityisesti Pietarin läheisyyden hyödyntämistä. Suomelle on tärkeää erityisesti Helsinki—Pietari—Moskova-käytävän, Arkangelin käytävän ja Barentsin käytävän sekä myös länteen suuntautuvien Skandinavian käytävän, Itämeren käytävän sekä Pohjolan kolmion muodostaman kokonaisuuden logistinen kehittäminen siten, että suomalaisen kuljetusjärjestelmä voisi hoitaa suuremmassa määrin transitolikennettä. Myös Joen-

suu—Niirala—Sortavala—Petroskoi-yhteyden eli Karjalan käytävän kehittämiseen on kiinnitettävä huomiota. Valiokunta katsoo, että Karjalan tasavallassa rakenteilla olevan Ledmozero—Kochkoma-rautatien pikainen valmistuminen on Suomen ja Venäjän liikenneyhteyksien kannalta tärkeää. Rata yhdistäisi Murmanskin radan Suomen rataverkkoon, jolloin Suomesta olisi suora yhteys Murmansiin, Komin tasavaltaan ja koko Venäjän rataverkkoon.

Valiokunta kiinnittää vakavaa huomiota Suomen ja Venäjän välisillä rajanylityspaikoilla esiintyviin ongelmiin ja toteaa, että asian pikainen kuntoon saattaminen on välttämätöntä mm. Pietarin alueen kanssa tehtävän taloudellisen yhteistyön kannalta.

Edellä mainitut tekijät ovat olennaisena lähtökohtana, kun Suomen liikenneverkon eheyttä tarkastellaan osana TEN-verkkoa sekä Suomen liikenneyhteyksien kehittämistä osana eurooppalaista tie- ja rautatieverkkoa.

Vaikka liikenteen aiheuttama rasitus ympäristölle ei olekaan Suomessa vielä yhtä vakavaa kuin Keski-Euroopassa, on täälläkin otettava hyvissä ajoin huomioon ympäristötekijöiden merkitys liikennepoliittisessa päätöksenteossa. Kehittämishankkeiden painotusta on siksi pyrittävä siirtämään päärataverkon kehittämiseen.

Vuonna 1996 on lisätalousarvioiden avulla voitu jossakin määrin hoitaa tienpitoon sekä erityisesti radanpitoon liittyviä pahimpia ongelmia. Mikäli lisärahoitusta ja uusia lisärahoitusmuotoja ei kuitenkaan vakavasti etsitä, on vaarana perusinfrastruktuurin heikkeneminen. Kuten valiokunta on aiemminkin todennut, alhainen määrärahasato johtaa lyhytjänteisten lisätalousarvioiden kautta tapahtuvaan kehittämistyöhön. Tämä ei ole taloudellista, eikä se myöskään mahdollista pitkäjänteistä ja suunnitelmallista kehitystyötä.

Liikenneministeriön asettamat rata- ja tietyöryhmät sekä infrastruktuuria koskevaa päätöksentekoa pohtinut työryhmä saavat työnsä valmiiksi vuoden 1997 alkuun mennessä. Valiokunta katsoo, että työryhmien mietintöjen valmistuttua olisi tarkoituksenmukaista ryhtyä pohtimaan liikennepoliittikan suuntaviivoja siten, että mukana olisi myös parlamentaarinen edustus. Kun otetaan huomioon liikennepoliittikan keskeinen merkitys alue- ja elinkeinopoliitikassa, edellyttää se liikennepoliittisten kysymysten käsittelyä paitsi tulevaisuusselonteossa, mutta myös liikenneministerin johtamassa työryhmässä.

Kansainvälistyvän elinkeinoelämän tarpeiden kannalta valiokunta katsoo, että Finnairin kalusto ja vuorojärjestelyt eivät ole vastanneet sitä kapasiteettivaatimusta, mitä Suomen talouselämän nousun ja kysynnän johdosta olisi ollut välttämätöntä. Valiokunta kiinnittää liikenneministeriön huomiota siihen selvään toiminnan haittaan, mikä on syntynyt lukuisten peruutusten sekä lentopaikkojen riittämättömyyden vuoksi mm. keskeisissä vientiteollisuuskaupungeissa.

## 24. Tielaitos

Valiokunta korosti vuoden 1996 talousarviota koskevassa mietinnössään liikennehankkeiden valintaan liittyvän päätöksenteon pitkäjänteisyyden tarvetta. Valiokunta piti myös välttämättömänä, että kehittämishankkeet priorisoidaan teollisuuden ja erityisesti vientiteollisuuden toiminta- ja kehittämisedellytyksiä vahvistavalla tavalla. Valiokunta katsoi, että priorisoinnissa tulee ottaa huomioon myös raskaiden kuljetusten määrät eri tieosuuksilla, liikenneturvallisuuden kannalta vaaralliseksi todetut valtatiet sekä tiet, joilla on huomattavan paljon jonoajamista. Tältä osin valiokunta pitää tärkeänä, että tielaitos selvittää eri tiealueita koskevat lähi vuosien hankkeet, jotta myös perustienpitoon osoitettujen niukkojen määrärahojen käytössä voidaan kiinnittää huomiota hankkeiden priorisointiin.

Valiokunta totesi vuoden 1996 talousarviota koskevassa mietinnössään, että tiepiirien raja-alueita sekä tiemestaripiirien toiminta-alueita tulee tarkastella liikenteellisinä kokonaisuuksina. Valiokunta pitää välttämättömänä, että tielaitos ryhtyy toimenpiteisiin näiden periaatteiden vastaisten järjestelyjen korjaamiseksi tiealueiden raja-alueilla.

E 18 -tien ja eteläisten liikennejärjestelyjen kehittäminen on perusteltua, etenkin kun siihen saadaan tukea myös EU:lta. E 18 -hankkeen vuotuinen rahoitustarve on noin 390 miljoonaa markkaa ja tien pituus Suomessa on 350 kilometriä. Tien parantaminen on jaettu 12 erillishankkeeseen, joiden on määrä valmistua vuoteen 2010 mennessä. E 18 -hankkeen toteuttaminen ei kuitenkaan saa johtaa siihen, että kehittämishankkeiden valinnassa sivuutetaan eduskunnan hyväksymät kannanotot, joissa on korostettu mm. vientiteollisuuden tarpeiden huomioon ottamista. Valiokunta katsoo, että E 18 -tietä koskevan suunnitelman toteuttaminen on tarkoituksenmukaista vain siinä tapauksessa, että samanaikaisesti voidaan huolehtia myös keskeisten valteiden kunnostuksesta.

Valiokunta on aiemmin todennut, että on välttämätöntä saattaa loppuun vielä kesken olevat ns. perustienpidon elvytyshankkeet. Valiokunnan saaman tiedon mukaan erityisesti Uudenmaan ja Vaasan alueella on useita keskeneräisiä tiehankkeita. Hankkeiden hidastumisesta ja pitkittymisestä aiheutuu kustannusten nousua ja ne haittaavat myös liikennettä. Valiokunta korostaa edelleen, että hankkeiden pikainen loppuunsaattaminen on sekä taloudellisesti että liikenneturvallisuuden vuoksi välttämätöntä.

21. *Yleisten teiden perustienpito (osa EU) (siirtomääräraha 2 v)*

Viitaten momentin 31.99.50 perusteluihin valiokunta ehdottaa, että momentin nettomäärärahaa vähennetään 17 000 000 markkaa. Momentin selvitysosassa mainitut perustienpidon bruttomenot olisivat siten 3 255 840 000 mk ja nettomenot 3 103 840 000 mk. Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perusteluja tulisi täydentää siten, että määrärahaa saa käyttää myös palvelussuhdeasuntojen liiketaloudellisin perustein määräytyvien vuokrien alentamiseen.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaan momentin perustelujen kolmas kappale tulisi poistaa, koska hallitus ei ole antanut talousarvioesitykseen liittyvää esitystä laiksi Tiehallinnosta eikä Suomen tielaitoksesta.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 3 103 840 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää yleisten teiden perustienpidosta ja yleisiksi teiksi otettavien yksityisteiden kuntoonpanosta sekä maa-ainesalueiden hankinnoista sekä tielaitoksen hallintaan kuuluvien rakennusten kunnostus- ja muutostöistä

aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa lisäksi käyttää tileistä poistoihin ja alan mu-seotoiminnan tukemiseen. Momentin määrärahaalla saa myös rahoittaa ns. lähialueyhteistyö-hankkeita. *Määrärahaa saa käyttää myös palvelussuhdeasuntojen liikeloudellisin perustein määräytyvien vuokrien alentamiseen.*

(3. kappale poist.)

(4.—6. kappale kuten hallituksen esityksessä)

77. *Tieverkon kehittäminen (osa EU) (siirtomääräraha 2 v)*

Valiokunta on kiinnittänyt huomiota valtatie 2:n huonoon kuntoon ja sen kehittämistarpeisiin. Valtatie 2 on rakennettu pääosin 1950-luvulla, tie on kapea ja sillä on useita vaarallisia liittymiä. Tiellä on runsaasti teollisuuden raskaita kuljetuksia. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan liikennemäärä Pori—Ulvila-välillä on 12 200 ajoneuvoa vuorokaudessa ja raskaan liikenteen määrä välillä Pori—Harjavalta 1 000—1 400 ajoneuvoa vuorokaudessa. Etenkin Pori—Ulvila-välisen tieosuuden muuttamiseen nelikaistaiseksi olisi ryhdyttävä pikaisesti. Valtatie 2:lla tapahtuneiden henkilövahinkojen vaati-neiden onnettomuuksien määrä on myös kasvanut. Porista ei ole suoraa rautatieyhteyttä Helsinkiin, mikä lisää teollisuuden kuljetuksia maantiellä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan mainitun tieosuuden parantaminen olisi tarkoituksenmukaista aloittaa välillä Tiilimäki—Lentokentän eritasoliittymä.

Hanke käsittää valtatie 2:n nelikaistaistuksen 2 km:n matkalta ja lentokentän eritasoliittymän rakentamisen. Tiejakso olisi ensimmäinen osa laajempaa suunniteltua Vt 2:n nelikaistaistamisen hanketta välillä Pori—Ulvila. Tie ruuhkautuu ajoittain ja liittymistä pääsy valtatielle on vaikeaa. Liikenneturvallisuuksista valtatiellä on 60 km/h pistekohtainen nopeusrajoitus. Tien läheisyydessä on terminaali- ja keskustointoja. Yleissuunnitelman yhteydessä on tehty ympäristöviranomaisten edellyttämät vaikutus-tarkastelut. Hankkeella ei ole merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Tieliikenteen aiheuttamia meluhaittoja torjutaan meluestein. Hankkeen H/K-suhde on 2,4. Sen kustannusarvio on 35 mmk ja hanke valmistuisi vuonna 1999. Olettaessa huomioon valtatie 2:n huono kunto, liikennemäärät sekä erityisesti raskaan liikenteen määrä, valiokunta pitää tien peruskunnostuksen pikaista aloittamista perusteltuna.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaan momentin perustelujen kolmas kappale

tulisi poistaa, koska hallitus ei ole antanut esitystä laiksi Tiehallinnosta eikä Suomen tielaitoksesta. Myös momentti 31.97.22 (Suomen Tielaitoksen perustamismenot), jolle on esitetty 6 000 000 markan määrärahaa, tulee poistaa. Valiokunta ehdottaa, että momentin 31.24.77 määrärahaan lisättäisiin vastaavasti 6 000 000 mk ja että tämä määräraha käytettäisiin valtatie 2:n peruskunnostuksen aloittamiseen.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 942 500 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

(3. kappale poist.)

(4. kappale kuten hallituksen esityksessä)

79. *Järvenpää—Lahti-moottoritien rakentaminen ja kunnossapito (siirtomääräraha 2 v)*

Järvenpää—Lahti-moottoritietä koskeva yksityisrahoituksella toteutettava rakennushanke etenee. Valiokunta on aiemmin todennut, että kyseiseen rahoitusmalliin liittyy myös kielteisiä näkökohtia. Valiokunta oli kuitenkin hankkeen kannalla siksi, että budjettirahoitus oli riittämätön hankkeen toteuttamiseen ja se piti myös tärkeänä uusien rahoitusmallien kokeilemistä. Talousarviossa todetaan, että valtiolle saa aiheutua hankkeesta myöhemmin vuosina menoja enintään 1 500 milj. markkaa. Valiokunta toteaa, että mikäli hankkeen kustannukset eivät pysy suunnitelmien puitteissa, johtaa se mm. siihen, että muihin liikennehankkeisiin osoitettavat määrärahat vähenevät. Kuitenkin eräs peruste kyseisen rahoitusmallin kokeilulle oli se, että näin olisi mahdollista käyttää niukkoja määrärahoja muihin hankkeisiin.

Valiokunta pitää edelleen tärkeänä uusien rahoitusmallien kehittämistä. Silloin voitaisiin harkita esim. tiemaksujärjestelmää poikkeuksellisiin olosuhteisiin liittyvien silta-, tunneli- ym. ratkaisujen yhteydessä, kuntien omia rahoitusmahdollisuuksia sekä esim. työllisyysmäärärahojen ja tiemäärärahojen yhdistämistä.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että mm. valtion omaisuuden myynnistä saatavia tuloja suunnataan selkeästi sekä päärataverkon että keskeisten teollisuutta palvelevien valtateiden kunnostukseen. Valtatie 2:n perusparannuksen ohella myös valtatie 5:n sekä valtatie 6:n perusparannuksen tarve on noussut keskeisesti esille. Työllisyyden kannalta on tärkeää, että ennen kaikkea tien- ja radanpidon infrastruktuuri saadaan sellaiseen kuntoon, että teollisuuden kuljetukset eivät vaikeudu eikä teollisuuden kilpailukyky heikkene kuljetuksiin liittyvien ongelmien vuoksi.

*Valiokunta edellyttää*, että valtion omaisuuden myyntituottoja suunnataan myös tien- ja radanpidon hankkeiden lisärahoitukseen.

### 30. Merenkululaitos

#### 21. Toimintamenot (osa EU) (siirtomääräraha 2 v)

Käsitellessään vuoden 1996 toista lisätalousarviota eduskunta päätti poistaa momentille 31.32.46 (Saimaan jäänmurren avustaminen) ehdotetun 300 000 markan määrärahan ja lisätä vastaavasti 300 000 markkaa merenkululaitoksen toimintamenomomentille. Valiokunta totesi lisätalousarviota koskevassa mietinnössään, että merenkululaitoksen tulee ainakin kokeiluluonteisesti huolehtia Saimaan jäänmurrosta myös Saimaan kanavan ollessa kiinni. Siksi valiokunta pitää johdonmukaisena muuttaa myös vuoden 1997 talousarvion momentin 31.30.21 perusteluja siten, että merenkululaitoksen toimintamenomomentin määrärahaa saa käyttää myös Saimaan vesistöalueen jäänmurtotoiminnan aiheuttamiin menoihin Saimaan kanavan ollessa suljettuna. Määrärahan mitoituksessa ei ole otettu huomioon mainitusta Saimaan jäänmurren hoitamisesta aiheutuvia kustannuksia, joiden arvioidaan olevan kanavan kiinnioloaikana vuosittain 800 000 markkaa. Valiokunta pitää siksi välttämättömänä, että tarvittaessa Saimaan jäänmurren hoitamisesta aiheutuviin kustannuksiin osoitetaan määräraha lisätalousarviossa.

Itä-Suomen ja erityisesti metsäteollisuuden toimintaedellytysten kannalta on sekä raaka-aineen kuljetusten että myös Saimaan kanavan kautta tapahtuvan viennin merkitys keskeinen. Valtion talousarvioesitykseen sisältyvä esitys luotsausmaksujen 10 prosentin korotuksesta 1.1.1997 alkaen olisi jo viides korotus 1990-luvulla. Se merkitsisi noin 80 prosentin korotusta vuodesta 1991 alkaen. Otettaessa huomioon Saimaan kanavan vesitiekuljetuksiin liittyvät kustannusnousut ja hankaluudet Venäjän puoleisella alueella, saattaa näiden erilaisten toimenpiteiden ja ongelmien yhteisvaikutus aiheuttaa ongelmia Itä-Suomen kehitykselle.

Saimaan satamien kilpailukyky rannikon satamiin on jo olennaisesti huonontunut. Julkiset maksut Saimaan satamiin, Varkauteen ja siitä pohjoiseen sijaitseviin satamiin ovat jo nyt korkeampia kuin rannikon satamiin kuljettaessa.

Valiokunta katsoo, että sisävesien tavarakuljetuksia tulee verrata kotimaan rautatie- ja maantiekuljetuksiin. Tavoitteena tulee tällöin olla sama yhteiskunnan kustannus (markkaa/tonnikilometri) kaikilla liikennemuodoilla ympäristö- ja onnettomuuskustannukset huomioon ottaen. Vuodelle 1997 suunniteltu luotsausmaksu korotus huonontaisi edelleen Saimaan satamien asemaa. Rautatie- ja maantiekuljetuksiin ei ole vastaavana aikana kohdistettu vastaavan kaltaista korotuspainetta. Kyseisen luotsausmaksun korottamatta jättäminen vähentää merenkululaitoksen tuloja yhdellä miljoonalla markalla. Koska luotsausmaksun korotus vaikeuttaisi kuitenkin merkittävästi tavarakuljetusten toimintaedellytyksiä,

*valiokunta edellyttää*, että luotsausmaksuihin suunniteltua korotusta ei kohdisteta Saimaan kanavassa tai Saimaan vesistöalueella kulkeviin aluksiin.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perusteluja tulisi täydentää siten, että määrärahaa saa käyttää myös palvelusuhdeasuntojen liiketaloudellisiin perustein määräytyvien vuokrien alentamiseen.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää myös prototyyppien ja ns. nollasarjan tuote-erien hankintaa koskevien sopimusten mukaisiin tuotekehitysmenoihin valtioneuvoston vahvistamien yleisten perusteiden mukaisesti. Määrärahaa saa käyttää myös EU:n TEN-hankkeiden tutkimus- ja selvitysmenoihin. *Lisäksi määrärahaa saa käyttää Saimaan vesistöalueen jäänmurtotoiminnan aiheuttamiin menoihin Saimaan kanavan ollessa suljettuna. Määrärahaa saa käyttää myös palvelusuhdeasuntojen liiketaloudellisiin perustein määräytyvien vuokrien alentamiseen.*

#### 70. Kaluston hankinta (siirtomääräraha 3 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaan momentin perusteluja tulisi täydentää siten, että merenkululaitos saa tilata uuden monitoimijäänmurtajan, josta aiheutuu valtiolle menoja enintään 280 000 000 mk. Valtioneuvosto on tehnyt 21.11.1996 valtioneuvoston ohjesäännön 40 §:n 3 momentissa tarkoitetun päätöksen uuden jäänmurtajan tilaamisen sisällyttämisestä vuoden 1997 talousarvioon. Tämän mukaisesti momentille tulisi lisätä 168 000 000 mk. Valtiovarainministeriön selvityksen mukaan uusi jäänmurtaja on tarpeellinen kasvavan liikenteen vuoksi sekä korvaamaan nykyistä ikääntynyttä kalustoa. Hankkeen hyöty-kustannus-

suhde on 2,6. Jäänmurtaja on tarkoitus saada liikenteeseen loppukeuhällä 1998. Jäänmurtajan hankinnasta aiheutuu valtiolle menoja vuonna 1997 168 mmk ja vuonna 1998 112 mmk.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 298 000 000 mk.

*Merenkululaitos saa tilata uuden monitoimijäänmurtajan, josta aiheutuu valtiolle menoja enintään 280 000 000 mk. (Uusi)*

### 32. Merenkulun ja muun vesiliikenteen edistäminen

Valiokunta edellytti vuoden 1996 talousarvioita koskevassa mietinnössään, että Kymijoen—Mäntyharjun kanavan ja niiden muodostaman kanavaverkoston kuljetustaloudelliset vaikutukset selvitetään ja että Kymijoen kanavan osalta suoritetaan rakentamis- ja muiden kustannusten tarkennus sekä perusteellinen ympäristövaikutusten arvioiminen. Valiokunta katsoo, että näiden selvitysten jälkeen tulee laatia systemaattisesti kokonaisohjelma, jolla tätä Itä-Suomen kehityksen kannalta keskeistä hanketta lähdetään viemään eteenpäin. Muilta osin valiokunta pitää tärkeänä, että Kimolan—Voikkaan-kanavan sulkujen perusparannustyöt suoritetaan jo vuoden 1997 aikana.

Kuten valiokunta vuoden 1996 talousarviota koskevassa mietinnössään korosti, vesitiekuljetusten turvaaminen edellyttää myös Saimaan kanavan vuokra-ajan päättymisen huomioon ottamista. Valiokunta kiinnittää vakavaa huomiota myös siihen, miten Saimaan kanavan liikenteen vähentyminen tai sen vaikeutuminen vaikuttaa nyt jo ruuhkaisen valtatie 6:n liikennemääriin.

Suomalaisen pientonniston suorittamien kuljetusten määrä on kasvamassa. Valiokunnan mielestä olisi edelleen syytä selvittää sekä mahdollisuuksia suomalaisten kuljetusten lisäämiseen että myös niiden vaikutuksia telakkateollisuudelle ja kuljetusalan työllisyydelle.

Teollisuuden raaka-aine- ja muiden raskaiden kuljetusten lisääntyessä tulisi selvittää mm. Loviisan laivaväylän syventämistä. Samalla tulisi selvittää myös Pietarsaaren väylän leventämistä sekä sen syventämistä 13 metrin syvyiseksi.

### 50. Ilmatieteen laitos

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perusteluja tulisi täydentää siten, että määrärahaa saa käyttää myös palvelussuhdeasuntojen liiketaloudellisiin perustein määräytyvien vuokrien alentamiseen.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää myös EU:n hyväksymien tutkimushankkeiden rahoitukseen. Määrärahaa saa käyttää myös palvelussuhdeasuntojen liiketaloudellisiin perustein määräytyvien vuokrien alentamiseen.

### 55. Viestinnän korvaukset ja avustukset

Kun postille myönnetty ns. yleinen kuljetustuki on poistettu, on sanoma- ja paikallislehtien postitaksoja muutettu ja varsinkin pienten paikallislehtien postimaksuja on korotettu voimakkaasti. Postin taksarakenne on koettu ongelmalliseksi nimenomaan siksi, että paikallislehtien maksut eivät ole sellaisella tasolla, joka tukisi paikallislehtien toimintaedellytyksiä. Tältä osin valiokunta kiinnittää huomiota niihin ongelmiin, jotka liittyvät eduskunnan huonoon parlamentaariseen ohjausmahdollisuuteen valtion omistamien yhtiöiden julkisia palveluvelvoitteita koskevassa päätöksenteossa. Erityisesti postitoimipaikkojen vähentäminen on tuonut esille kysymyksen työllisyys- ja palvelutavoitteiden huomioon ottamisesta postin kaltaisten laitosten toiminnassa. Postin lisäksi monilla muillakin valtionyhtiöillä on erilaisia julkisen palvelun velvoitteita, jotka ovat yleensä eduskunnan säättämiä. Näiden julkisten palveluvelvoitteiden toteutumista on syytä valvoa myös omistajavaltaa käyttäen. Tämän vuoksi

*valiokunta edellyttää, että hallitus selvittää mahdollisuudet postin kaltaisten laitosten työllisyyttä ja palvelujen laatua koskevan ohjausjärjestelmän tehostamiseksi.*

### 57. Henkilöliikennepalvelujen osto ja julkisen liikenteen kehittäminen

61. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan valtioneuvoston valtionrautateiden yhtiöittämistä koskevassa periaatepäätöksessä 21.4.1994 todetaan, että palveluiden säilyttäminen nykyisessä

laajuudessa edellyttää määrärahatason säilyttämistä nykytasoisena. Samasta asiasta on myös sovittu liikenneministeriön ja valtionrautateiden kesken syksyllä 1994 laaditussa sopimuksessa. Tämän sopimuksen mukaan liikenneministeriön tulisi ostaa vuosina 1995—97 junaliikennettä vähintään 251 miljoonan markan arvosta. Alustavan suunnitelman mukaan vuonna 1997 käytettäisiin kaukoliikennepalvelujen ja junien lähiliikennepalvelujen ostoon 242 miljoonaa markkaa. Valiokunta pitää tärkeänä, että mahdollisuuksien mukaan junaliikenteen ostoon voitaisiin osoittaa sopimuksessa mainittu määräraha.

### 58. Radanpito

Vuoden 1996 toisessa lisätalousarviossa myönnettiin radanpitoon lisämääräraha, jonka avulla ratojen kunnon huononemista voidaan jossakin määrin pysäyttää. Tämä ei kuitenkaan poista sitä tosiasiaa, että paino- ja nopeusrajoituksista ei kuitenkaan vielä voida luopua ja ratojen huono kunto asettaa edelleen rajoituksia teollisuuden kannalta tärkeille rataosille. Tämä aiheuttaa puolestaan tarvetta siirtää kuljetuksia maanteille. Valiokunta pitää edelleen välttämättömänä, että rataverkon heikkeneminen saadaan pysähtymään ja että paino-, nopeus- ja akselirajoitusten piirissä olevien rataosien osuutta voidaan pienentää. Myös rataverkon kehittämiseen tarvittavia uusia rahoitusmalleja tulee selvittää.

Pääkaupunkiseudun raideliikennejärjestelmän kehittäminen on koko kansantalouden kannalta tärkeää. Uudellamaalla on erityisenä ongelmana ratojen kapasiteetin riittämättömyys ja rautateiden lähiliikenteen palvelutason parantaminen edellyttääkin lisäraiteiden rakentamista. Kiireellisimpiä hankkeita ovat lisäraiteiden rakentaminen Helsingistä Leppävaaraan sekä Tikurilasta Keravalle. Näiden rataosuuksien rakentaminen antaisi mahdollisuudet saada Martinlaakson ja Leppävaaran rata sekä myös merkittävä osa pääradasta metromaisen lähiliikenteen piiriin.

Valiokunta viittaa myös vuoden 1996 toista lisätalousarviota koskevaan mietintöönsä, jossa kiinnitettiin huomiota Luumäki—Joensuu sekä Kouvola—Pieksämäki-rataosien kunnostukseen. Suomen tärkeiden junayhteyksien kehittämiseksi nimenomaan Helsingistä Itä-Suomeen ja Pietariin valiokunta pitää tärkeänä Suomen nopean itäratahankkeen suunnittelun käynnistä-

mistä ensi vuonna ja katsoo, että hankkeen suunnitteluun tulisi osoittaa tarvittavat määrärahat.

### 92. Ilmailulaitos

Valiokunta pitää tärkeänä, että ilmailulaitos jatkaa aktiivisesti toimintaansa lentokenttien läheisyydessä sijaitsevien kuntien kanssa terminaalien ajanmukaistamiseksi. Keskeisten lentokenttien kiitoratojen pidentäminen on myös tärkeää esim. silloin kun se mahdollistaa charterym. lentojen järjestämisen eri puolilta Suomea, jolloin Helsinki-Vantaan lentoaseman kuormitusta voidaan keventää.

### 97. Suomen Tielaitos

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaan luku ja sen momentti 22. *Suomen Tielaitoksen perustamismenot* (siirtomääräraha 2 v) tulisi poistaa. Muutos aiheutuu momentin 31.24.21 kohdalla todetusta lakiesityksen antamatta jättämisestä.

#### 97. Suomen Tielaitos

(Poist.)

### 99. Liikenneministeriön hallinnonalan muut menot

50. *Valtionapu yksityisillä teillä olevien lossien ja siltojen kunnossapitoon* (siirtomääräraha 3 v)

Vuoden 1996 alusta tuli voimaan lainmuutos, jolla yksityisten teiden valtion avustus muuttui harkinnanvaraiseksi. Yksityisistä teistä annetun lain (1606/1995) 93 §:ssä määritellään ne yksityistiet, joiden kunnossapitoon ja parantamiseen avustusta voidaan myöntää. Vuoden 1996 talousarviossa oli 4 mmk:n määräraha yksityisillä teillä olevien lossien ja purettavien siltojen kunnossapitoon. Vuoden 1997 talousarvioesityksessä on momentille ehdotettu 13 mmk:n määrärahaa, jota saisi käyttää yksityisillä teillä olevien lossien ja talvikaudeksi purettavien siltojen kunnossapitoon sekä Pohjois-Suomen yksityisillä teillä olevien siltojen peruskorjauksiin.

Merkittävä osa Suomen kaikista teistä ja kaduista on yksityisteitä ja ne ovat siten tärkeä osa koko tieverkostoa. Säästötoimenpiteiden vaarana on yksityisten teiden kunnon heikkeneminen, mistä aiheutuu vaikeuksia mm. puutavarakuljetuksille ja linja-autoliikenteelle. Kunnilla ei ole



velvoitetta avustaa yksityisteitä eikä niillä usein ole siihen myöskään taloudellisia mahdollisuuksia. Eduskunta edellytti vuoden 1996 talousarviota koskevassa mietinnössään, että hallitus seuraa yksityistiejärjestelmän tukimuutoksen vaikutuksia ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin lain tarkoittaman rahoituksen turvaamiseksi.

Valiokunta katsoo, että valtionapujen myöntäminen yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen on välttämätöntä mm. linja-autoliikenteen, puutavarakuljetusten ja hälytysajojen toimintamahdollisuuksien turvaamiseksi. Valiokunta ehdottaa, että momentille 31.99.50 lisätään 17 000 000 markkaa, jolloin momentin loppusummaksi tulee 30 000 000 mk. Momentin perusteluja tulee samalla muuttaa siten, että määrärahaa saa käyttää myös yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen. Myös momentin nimike tulee muuttaa. Näin yksityisteiden valtionapu koskisi koko maan yksityisteitä eikä vain losseja ja purettavia siltoja ja se olisi vuoden 1996 alusta voimaan tulleen yksityistielain muutoksen mukainen. Yksityisteiden valtionapu olisi myös valtioneuvoston tekemän vanhojen metsien suojelupäätöksen mukainen. Määrärahasta käytettäisiin 9 000 000 mk valtioneuvoston 27.6.1996 tekemän vanhojen metsien suojelupäätöksen mukaisesti Pohjois-Suomen yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen. Loppuosa määrärahasta eli 21 000 000 mk käytettäisiin yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen muualla maassa.

*Momentin nimike ja perustelut kuuluvat seuraavasti:*

*50. Valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen (siirtomääräraha 3 v)*

*Momentille myönnetään 30 000 000 mk.*

*Määrärahaa saa käyttää yksityisistä teistä annetun lain ja asetuksen mukaisten valtionapujen*

*maksamiseen yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen. Määrärahasta käytetään 9 000 000 mk Pohjois-Suomen yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen.*

*77. Vuosaaren sataman liikenneväylien suunnittelu (siirtomääräraha 3 v)*

Päätettäessä niukkojen infrastruktuurimäärärahojen suuntamisesta on myöskin tarkasteltava liikenneverkkojen muodostamaa kokonaisuutta ja erityisesti hankkeiden tärkeysjärjestystä. Satamien toiminnan osalta valiokunta katsoo, että Suomessa on jo nyt vajaakäytössä olevaa satamakapasiteettia, jota olisi mahdollisuus lisätä huomattavasti ilman merkittäviä uusia investointeja. Siten valiokunta ei pidä asianmukaisena sitä, että valtion talousarviossa osoitetaan ilman laajempia selvityksiä 12,5 miljoonaa markkaa Vuosaaren sataman liikenneväylien suunnitteluun. Valiokunta pitää sen sijaan välttämättömänä satamakapasiteettia koskevan kokonaisselvityksen laatimista. Tässä selvityksessä tulee tarkastella Suomen satamakapasiteettia sekä sen kehittämistarpeita ja tavarakuljetusten määriä eri satamien välillä. Selvityksessä tulee myös kiinnittää huomiota Vuosaaren satamahankkeen aiheuttamiin vaikutuksiin tie- ja rataverkon rakentamisessa sekä edelleen tie- ja rataverkon rakentamisen vaikutusta muiden keskeisten liikennehankkeiden toteuttamiseen. Valiokunta toteaa myös, että kuljetusten siirtäminen maanteille tai rautateille nostaa kuljetuskustannuksia. Siten vesitiekuljetukset ovat olennaisen tärkeitä esim. Perämeren teollisuuden toimintaedellytyksiä arvioitaessa.

*Valiokunta edellyttää, että hallitus laatii vuoden 1997 aikana satamien toimintakapasiteettia, tavaravirtojen jakaantumista ja satamien kehittämistarpeita koskevan kokonaisselvityksen.*

## Pääluokka 32

## KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

## 01. Kauppa- ja teollisuusministeriö

92. *Korvaus valtion ydinjätehuoltorahastolle* (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentilta vähennetään 2 500 000 markkaa. Vähennys aiheutuu peruskoron laskusta.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 67 500 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

## 03. Työvoima- ja elinkeinokeskukset

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2v)

Eduskunta on muuttanut hallituksen esitystä laiksi työvoima- ja elinkeinokeskuksista siten, että työvoima- ja elinkeinokeskuksia perustetaan kolmentoista sijasta viisitoista. Tämän johdosta momentin perustelujen toisessa kappaleessa perustettavaksi ehdotetun 13 johtajan viran (A 30) sijasta tulisi perustaa 15 johtajan virkaa (30).

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Keskuksiin voidaan perustaa 1.3.1997 lukien 15 johtajan virkaa (A 30).

## 29. Kilpailuvirasto

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kilpailuviraston tehtävät ovat kaiken aikaa lisääntyneet ja niiden vaikeusaste on jatkuvasti kohonnut. EU-jäsenyyden myötä viraston valmisteltavaksi tulevien kilpailuasiodien määrä kolminkertaistui. Kilpailupolitiikka kuuluu kauppa- ja teollisuusministeriön painopistealoihin. Ministeriö on sen mukaisesti pyrkinyt parhaansa mukaan huolehtimaan kilpailuviraston

resurssien riittävydestä. Kilpailuviraston mukaan ollaan kuitenkin tilanteessa, jossa vaarana on käsittelyaikojen kohtuuton pidentyminen ja keskeisten ongelmatapausten riittämätön valmistelu.

Kilpailuvirasto siirtyi keväällä 1996 uuteen organisaatioon, jossa painottuu strategisten painopisteiden alojen merkitys. Viraston resurssien pääosa on kohdistettu kuuteen hankkeeseen, jotka ovat kauppa, energia, metsä, rahoitus- ja vakuutustoiminta, terveydenhoito sekä viestintä.

Kilpailuvirasto on viimeisten vuosien aikana käyttänyt olemassa olevat mahdollisuutensa henkilöstön määrällisen ja laadullisen kehityksen turvaamiseen. Kilpailupolitiikan menestyvä harjoittaminen edellyttää viraston itsensä esittämän arvion mukaan 1,5—2 mmk:n vuotuista lisäpanostusta kilpailuviraston menoihin.

## 30. Elintarvikevirasto

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella luvun perustelut poistetaan. Valtiovarainvaliokunta toteaa, että kyseessä on teknisen virheen korjaaminen.

*Luvun perustelut:*

(Poist.)

## 38. Mittatekniikan keskus

23. *Kansallisen mittanormaalijärjestelmän kehittäminen ja EU:n standardit, mittaukset ja testausohjelma* (siirtomääräraha 3 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelujen toisen kappaleen toiseksi viimeisestä virkkeestä poistetaan sana "määräaikaiseen". Valtiovarainvaliokunta



toteaa, että kyseessä on teknisen virheen korjaaminen.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää mittayksiköistä ja mittanormaalijärjestelmästä annetun lain (1156/93) mukaisesti kansallisen mittanormaalijärjestelmän yleisestä toteuttamisesta, kansallisten mittanormaalilaboratorioiden toiminnan ohjauksesta, kehittämisestä ja hallinnoinnista, mitta-tekniikan edistämisestä sekä EU:n standardeja, mittauksia ja testauksia koskevaan ohjelmaan liittyvistä tutkimuksista, selvityksistä ja kehittämishankkeista aiheutuviin palkkaus- ja palkkiomenoihin, koti- ja ulkomaanmatkoihin, julkaisu-, koulutus- ja tiedotusmenoihin, asiantuntijapalveluihin, laitehankintamenoihin sekä muihin mainituista toiminnoista aiheutuviin toimintamenoihin. Määrärahaa saa käyttää enintään 12 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän (*poist.*) palkkaamiseen. Henkilötyövuosia saa käyttää myös akkreditointipalvelujen tuottamiseen, akkreditoinnin, teknisen infrastruktuurin ja niihin liittyvän toiminnan tiedotus-, opastus-, koulutus- ja kehittämistoimintaan.

#### 42. Valtion teknillinen tutkimuskeskus

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelujen päätösoasassa 3. kappaleessa oleva menojen ja tulojen erittely poistetaan, koska sanotun tekstin tulisi olla selvitysosassa. Valtiovarainvaliokunta toteaa, että kyseessä on teknisen virheen korjaaminen.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. ja 2. kappale kuten hallituksen esityksessä) (Erittely *poist.*)

| "Myöntämisvaltuus milj. mk | 1993 | 1994 | 1995 | 1996 | 1997 | 1998 | 1999 | Kassamenot yhteensä |
|----------------------------|------|------|------|------|------|------|------|---------------------|
| TA 1996 +                  |      |      |      |      |      |      |      |                     |
| LTA:t 1996                 | 510  |      |      | 123  | 214  | 173  |      | 510"                |

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 572 000 000 mk.

(2.—6. kappale kuten hallituksen esityksessä)

40. *Tuotekehitysavustukset (osa EU)* (arvio-määräraha)

#### 44. Teknologian kehittämiskeskus

Valtiovarainvaliokunta on kuluven vuoden talousarviota käsitellessään edellyttänyt, että tulevissa talousarvioissa TEKESin myöntämisvaltuudet soveltavan tutkimuksen ja tuotekehitystuen rahoitukseen turvataan osana kansallista innovaatiojärjestelmää.

Valiokunta on kuluven vuoden ensimmäistä lisätalousarviota käsitellessään edellyttänyt, että hallitus kiinnittää edelleen riittävää huomiota Teknologian kehittämiskeskukseen resurssien riittävyyteen. Valiokunta katsoi mietinnössään, että huipputeknologian, kuten sähkö- ja elektroniikkateollisuuden kasvu edellyttää lisäinvestointeja alan tutkimukseen, tuotekehitykseen ja korkeakoulutukseen.

Valiokunta toteaa, että käsiteltävänä olevassa talousarvioehdotuksessa on tuntuva lisäystä erityisesti soveltavan teknisen tutkimuksen määrärahaan ja lisäystä myöskin tuotekehitysavustuksiin tuotekehityslainoihin kuluvaan vuoteen verrattuna. Valiokunta pitää kehitystä myönteisenä ja korostaa sen edelleen jatkamista välttämättömänä edellytyksenä taloudelliselle kasvulle.

Valiokunta painottaa määrärahojen käytön tuloksellisuuden seurannan tärkeyttä, mutta korostaa samalla, ettei tehokas seuranta saisi kuitenkaan ehkäistä tarpeellista riskienottoa ja innovaatioiden kokeilua ja käyttöönottoa.

23. *Soveltava tekninen tutkimus (osa EU)* (arvio-määräraha)

Kuluven vuoden toisen lisätalousarvion johdosta momentille lisätään 50 000 000 markkaa.

Valtiovarainvaliokunta toteaa, että edellä olevan johdosta momentin selvitysosan taulukon 4. rivi on seuraava:

Kuluven vuoden toisen lisätalousarvion johdosta momentille lisätään 40 000 000 markkaa.

Valtiovarainvaliokunta toteaa, että edellä olevan johdosta momentin selvitysosan taulukon 4. rivi kuuluu seuraavasti:

| "Myöntämisvaltuus milj. mk | 1993 | 1994 | 1995 | 1996 | 1997 | 1998 | 1999— | Kassamenot yhteensä |
|----------------------------|------|------|------|------|------|------|-------|---------------------|
| TA 1996 +<br>LTA 1996      | 615  |      |      | 124  | 231  | 194  | 40    | 589"                |

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 782 000 000 mk.

(2.—8. kappale kuten hallituksen esityksessä)

#### 49. Kera Oy

42. *Korkotuki Kera Oy:lle* (arviomääräraha)

Momentin perusteluosassa todetaan, että Kera Oy saa myöntää uusia korkotukilainoja investointien ja käyttöpääoman rahoittamiseen. Selvitysosassa taas todetaan, että uusia korkotukilainoja myönnetään pk-yritysten investointeihin ja niistä aiheutuvaan käyttöpääoman rahoitustarpeeseen. On esitetty, että valtion Kera Oy:lle antaman korkotukisitoumuksen ehtoa voidaan tulkita siten, että rahoitus voi koskea käyttöpääoman osalta ainoastaan investoinneista aiheutuvaa käyttöpääomaa.

Käytännössä käyttöpääoman lisätarve aiheutuu usein liikevaihdon kasvusta eikä siihen välttämättä tarvita investointeja. Tällainen kasvun olisi valiokunnan mielestä yritysten rahoitustarpeen hoitamisen kannalta vahingollista.

| "Talousarvion 1996 ja lisätalousarvion mukaisten sitoumusten kattaminen | 1996 | 1997 | 1998 | 1999— |
|-------------------------------------------------------------------------|------|------|------|-------|
|                                                                         |      | 63   | 60   | 103"  |

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 221 000 000 mk.

(2.—6. kappale kuten hallituksen esityksessä)

#### 50. Teollisuuden edistäminen

Valiokunta on kuluvan vuoden talousarvioletinnössään kuin myöskin vuoden toisesta lisätalousarviosta antamassaan mietinnössä käsitellyt luvun alaan kuuluvien toimintojen osalta tärkeinä pitämiään painopistealueita. Valiokunta korostaa, että yksityisen sektorin työpaikat voivat lisääntyä vain yritystoiminnan laajenemisen kautta, jolloin on erityisesti suunnattava tukea vientiin suuntautuviin teknologiayrityksiin. Erityisesti Venäjän kaupassa ja yhteistyössä olisi paljon mahdollisuuksia tuotannon kasvattamiseen ja sitä kautta työttömyyden alentamiseen.

Edellä esitetyn johdosta valiokunta toteaa, että momenttia sovellettaessa on ratkaiseva momentin sitova päätösosa eikä sen kanssa mahdollisesti ristiriidassa oleva selvitysosa.

Momentin selvitysosana mukaan Kera Oy:n johtokunnalla on poikkeustapauksessa oikeus myöntää korkotukilainoja kehitysalueilla ja rakennemuutosalueilla myös muille kuin pk-yrityksille silloin, kun se on erityisen perusteltua työllisyyden ja sitä turvaavan yritystoiminnan rakenteen monipuolistamisen kannalta tai yhtiön saatavan turvaamiseksi.

Työllisyysperuste ja yritystoiminnan rakenteen monipuolistamisperuste ovat kaiketi alunperin olleet poikkeusta muotoiltaessa vaihtoehtoja; lopullisessa tekstissä ne ovat kriteereinä siten, että molempien perusteiden täytyy toteutua.

Kuluvan vuoden toisen lisätalousarvion johdosta momentille lisätään 4 000 000 markkaa.

Valtiovarainvaliokunta toteaa, että edellä olevan johdosta momentin selvitysosana toinen rivi tulisi kuulua seuraavasti:

Valiokunta kiinnittää hallituksen huomiota luvun momenttien määrärahojen riittävyteen.

42. *Tuki elintarviketeollisuuden investointeihin ja tuotantorakenteen sopeuttamiseen (EU)* (siirtomääräraha 3 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelujen toisen kappaleen viimeisessä virkkeessä oleva "43 500 000 mk" muutetaan luvuksi "46 500 000 mk". Muutos ei vaikuta momentin loppusummaan. Kyseessä on teknisen virheen korjaaminen vastamaan momentilla 30.01.61 olevaa EU:n maatalouden ohjaus- ja tukirahaston kotimaan rahoitusosuutta.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjausosastosta rahoitettaviin ohjelmiin sisältyvien hankkeiden

kansallisten rahoitusosuuksien maksamiseen valtion osalta. Määräraha on varattu 46 500 000 mk kansallisen rahoitusosuuden maksamiseen.

(3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

46. *Avustus telakkateollisuuden kilpailuedellytysten turvaamiseksi* (siirtomääräraha 3 v)

Kuluvan vuoden toisen lisätalousarvion johdosta momentille lisätään 120 000 000 markkaa ja tehdään toisen lisätalousarvion aiheuttama muutos momentin perusteluihin. Valtiovarainministeriöstä saadun selvityksen perusteella momentin toisen kappaleen lopusta poistetaan esityksessä oleva markkamääräinen rajoitus.

Valtiovarainvaliokunta toteaa, että edellä olevan johdosta momentin selvitysosassa olisi tullut lausua seuraavasti:

”Tilausten työllistävää vaikutus arvioidaan 8 000—9 000 miestävuodeksi.

Vuosien 1996—97 myöntämisvaltuuden käytöstä valtiolle arvioidaan aiheutuvan vuonna 1997 menoja 170 000 000 mk, vuonna 1998 140 000 000 mk ja vuonna 1999 100 000 000 mk.”

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 170 000 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää kauppa- ja teollisuusministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti avustusten maksamiseen suomalaisille telakkayhtiöille vuosina 1996—1997 tehtävien uusien aluksien rakentamiseen ja alusten peruskorjauksiin liittyvien sopimusten johdosta. *Uusia avustuksia saa myöntää siten, että sopimusten yhteenlaskettu arvo vuosina 1996—1997 on enintään 6 000 000 000 mk.* Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että sopimus on vuosina 1996 ja 1997 hyväksytty tämän avustuksen piiriin. Avustusta saa myöntää enintään Euroopan unionin komission päättämän prosenttimäärän aluksen tai peruskorjauksen sopimushinnasta (poist.).

## 52. Pienen ja keskisuuren yritystoiminnan kehittäminen

Hallituksen tarkoituksena on luvun selvitysoosan mukaan edistää yritysten uusperustantaa sekä parantaa yritysten reaalista kilpailukykyä kehittämällä yritysten liikkeenjohto- ja markkinointitaitoja, kansainvälistymistä, uuden tekniikan käyttöönottoa, tuottavuutta ja tuotekehitystä sekä yritysten välistä yhteistyötä. Vuoden 1997 tulostavoitteiden mukaan lisätään erityisesti yritysten uusperustantaa, markkinointi- ja kansainvälistymisvalmiuksien sekä rahoitus-

osaamisen parantamiseen ja yritysyhteistyön kehittämiseen tähtäävää toimintaa. Pk-yritysten edistämiseksi hyödynnetään erityisesti EU:n sosiaalirahaston rahoitusmahdollisuuksia.

Tavoitteena on, että KTM yrityspalvelun piiritoimistojen järjestämään yrittäjäkoulutukseen osallistuu vuonna 1997 henkilöitä noin 7 400 yrityksestä. Valtionavustuksella tuettavien pientä ja keskisuurta yritystoimintaa edistävien alan yhteisöjen ja muiden kehittämisprojektien palvelujen piirissä on lisäksi merkittävä määrä pk-yrityksiä.

Valtiovarainvaliokunta toteaa, että työttömyyden vähentämiseksi on ensisijaisen tärkeitä toteuttaa juuri pienen ja keskisuuren yritystoiminnan kehittämispäitä. Tätä kautta voidaan edistää todella tehokkaasti työttömyyden alenemista.

Valiokunta korostaa, että valtiovallan tehtävänä on huolehtia EU-hankkeiden kotimaisen rahoituksen järjestämisestä erityisesti pk-yritysten hankkeisiin, koska ne ilman valtiovallan toimenpiteitä ovat EU-rahoituksesta huolimatta vaarassa jäädä toteutumatta. Valiokunnan mielestä myös kuntasektorin olisi oltava mukana hankkeiden toimintaedellytysten järjestämisessä.

Valiokunta korostaa vielä sitä, että myös pienten palveluyritysten ongelmat tulee ottaa huomioon valtiovallan toimenpiteitä kehitettäessä eikä kiinnittää yksipuolisesti huomiota vain teolliseen toimintaan.

## 55. Energiatalous

27. *Energiansäästön ja energian tehokkaan käytön edistäminen ja energiatiedotus* (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunta on useissa yhteyksissä korostanut Energiansäästön Palvelukeskus Motivan toiminnan tärkeyttä. Momentin selvitysoosan mukaan säästötoimintaa aktivoidaan kaikilla energiankulutussektoreilla valtioneuvoston 21.12. 1995 energiansäästötoimista tekemän periaatepäätöksen mukaisesti. Projektioorganisaationa toimineen energiansäästön palvelukeskus Motivan toiminnan vakinaistamiseen liittyvät selvitykset ja valmistelu tehdään talousarvioesityksen mukaan siten, että toiminta voidaan vuoden 1997 aikana vakinaistaa. Bioenergian edistämishojelman mukaisesti toteutetaan bioenergian hyödyntämistä koskevaa tiedotus- ja neuvontatoimintaa. Myös muiden uusituvien energialäh-

teiden hyödyntämistä edistetään tiedotustoiminalla.

Valiokunta pitää energiansäästötoimintaa taloudellisesti erittäin kannattavana. Valiokunta korostaa energiansäästön jatkuvaa tarvetta ja kiirehtii edellä selostettuja toimenpiteitä. Valiokunta myöskin korostaa, että Motivan toiminnan tehokas jatkuminen tulee turvata riittävällä talousarviorahoituksella. Valiokunta yhtyy lisäksi hallituksen esityksessä lausuttuun, jonka mukaan uuden energiateknologian käyttöönottoa edistetään tukemalla demonstraatio- ja kaupallistamishankkeita.

#### 40. *Energiatuki (osa EU) (arviomääräraha)*

Kuluvan vuoden toisen lisätalousarvion johdosta momentille lisätään 15 000 000 markkaa.

Valtiovarainvaliokunta toteaa, että edellä olevan johdosta momentin selvitysosan taulukkoon lisätään seuraava rivi:

|          | 1997 | 1998 | 1999 | 2000 |
|----------|------|------|------|------|
| LTA 1996 | 15   | 10"  |      |      |

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 145 000 000 mk.

(2.—5. kappale kuten hallituksen esityksessä)

### 85. Ulkomaankaupan edistäminen

#### 40. *Yritysten kansainvälistyminen (osa EU) (arviomääräraha)*

Hallitus ehdottaa, että uusia avustuksia saa myöntää vuonna 1997 180 000 000 mk, josta 30 000 000 mk on varattu EU:n aluekehitysrastahonhankkeisiin ja 6 000 000 mk EU:n sosiaalirastahon hankkeisiin. Määrärahasta osa on alueiden kehittämistä annetun lain 6 §:n mukaista aluekehitysrastahaa.

Valiokunta korostaa, että tällä myöntämisvaltuudella on välitöntä vaikutusta pk-yritysten mahdollisuuksiin kansainvälistymisen ja vientikynnyksen ylittämiseen. Valiokunnan yleisesti omaksuman toimintalinjan mukaisesti yritysten kansainvälistymishankkeita on tuettava kaikin käytettävissä olevin realistisin keinoin.

Käsitellessään kuluvan vuoden toista lisätalousarviota eduskunta muutti momenttia siten, että momentin määrärahaa saadaan käyttää myös Hannoverin maailmannäyttelyn Suomen osallistumisen esivalmisteluihin. Valiokunnan mielestä hallituksen tulee huolehtia siitä, että sanotun Hannoverin vuoden 2000 maailmannäyttelyn valmisteluprosessi etenee suunnitellulla tavalla.

## Päälukka 33

### SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

*Sosiaaliturva.* Suomalainen sosiaaliturvajärjestelmä on tähän saakka kyennyt turvaamaan kansalaisten toimeentulon ja estämään toimeentuloerojen ja köyhyyden kasvun julkisen talouden vaikeuksista huolimatta. Monet nykyisistä sosiaalisista ongelmista, ml. syrjäytyminen, ovat seurausta työttömyydestä. Toimeentuloerot ovat muuttuneet horisontaalisiksi ja väestöryhmien sisäisiksi.

Saadun selvityksen mukaan talousarvioesityksen kantava sosiaalipoliittinen ajatus on sosiaaliturvan ja verotuksen kannustavuuden lisääminen; työnteon kannattavuutta pyritään lisäämään muuttamalla sosiaalipoliittikkaa ja keventämällä verotusta. Valiokunta näkee ns. kannustinloukkutyöryhmän ehdotuksiin pääosin pohjautuvissa esityksissä myös ongelmia, koska työpaikoista on edelleen puute. Ratkaisut saattavat lisätä työvoiman tarjontaa, mutta ne heikentävät samalla sosiaaliturvan varassa elävien toimeentuloa ja mahdollisesti kasvattavat tuloeroja. Valiokunta pitää tärkeänä, että kannustinloukkutyöryhmän esitysten pohjalta tehtävien ratkaisujen sosiaalipoliittisia vaikutuksia seurataan ja mahdollisiin epäkohtiin puututaan viipymättä.

*Työsuojelu.* Päälukkan perustelujen selvitysosassa on todettu, että työsuojeluhallinto tehtävineen ja tukitoimintoineen siirretään työministeriön hallinnonalalta sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle. Valtiovarainvaliokunta pitää siirtoa perusteltuna. Valiokunta toteaa, että päinvastainen hallinnonalasiirto toteutettiin vain muutama vuosi sitten. Valiokunta korostaa nyt tehtävien muutosten pysyvyyttä ja pitää tärkeänä työrauhan antamista työsuojeluhallinnossa työskenteleville.

Työsuojelun erityisluonne huomioon ottaen on päälukkaperusteluissa esitetyllä tavalla välttämätöntä perustaa työsuojelutehtäviä var-

ten sosiaali- ja terveysministeriöön oma osastonsa, jolle siirretään työministeriön työsuojeluosastolle kuuluneet vastaavat tehtävät. Myös aluehallinnossa työsuojelupiirien toimiminen mahdollisimman itsenäisinä yksiköinä on perusteltua. Nykyinen lainsäädäntö antaa työsuojelupiireille varsin laajat valtuudet, joissa kriteereinä ovat terveys- ja turvallisuusaspektit. Valiokunta painottaa yhteistyötä työterveyshuollon kanssa sekä henkistä työsuojelua ja työssä jaksamisen tukemista työsuojelun painopistealueina.

#### *Lapsipoliittikka.*

*Valiokunta edellyttää, että hallitus huolehtii lapsipoliittisen selonteon jatko-työstä eduskunnan antamien suuntaviivojen mukaisesti.*

Valiokunta pitää valitettavana, ettei hallituksen talousarvioesitykseen sisälly lapsiasiainvaltuutetun virkaa. Lapsiasiainvaltuutetun osalta valiokunta pitää tärkeänä käsitteellisen eron tekemistä lapsipoliittikan ja lapsen oikeusturvaan liittyvien näkökohtien välillä.

## 11. Lääkelaitos

### 21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin nettomäärärahaan lisätään 559 000 markkaa.

#### *Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 8 217 000 mk.

## 17. Työttömyysturva

51. Työttömyysturvalain mukainen perusturva (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentilta vähennetään 100 000 000 markkaa. Vähennys aiheutuu ennakoitua suuremmasta siirtymisestä työttömyysturvan peruspäivärahalla työmarkkinatuen piiriin.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 1 050 000 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

## 18. Sairausvakuutus

60. *Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista* (arviomääräraha)

Sen johdosta, että sairausvakuutuksen menot ovat aikaisemmin arvioitua pienemmät ja tulot arvioitua suuremmat, momentilta vähennetään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 45 000 000 markkaa.

Momentin perustelujen mukaan kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain mukaiseen harkinnanvaraiseen kuntoutukseen saa sairausvakuutusrahaston varoista käyttää enintään 426 milj. markkaa. Hallituksen esityksen yleisperustelujen (Y 28) mukaan työllisyysohjelman toteuttamiseen liittyen tehdään seulonnan perusteella valituille ikääntyneille pitkäaikaistyöttömille kuntoutustarveselvitys, johon varataan 40 milj. markkaa.

Kuntoutustarveselvitysten laatiminen on valiokunnan saaman tiedon mukaan lähtenyt hietaasti liikkeelle. Selvitystoimintaa onkin kyettävä merkittävästi nopeuttamaan. Valiokunta myös viittaa vuoden 1996 ensimmäisestä lisätalousarviosta antamaansa tietintöön, jossa se edellytti henkilökohtaisen työllistämisen, koulutus- tai kuntoutussuunnitelman laatimista jatkossa jokaiselle pitkäaikaistyöttömälle.

Ikääntyneen pitkäaikaistyöttömän kannalta olisi ensiarvoisen tärkeää, että hänen tarvitsemansa kuntoutustoimenpiteet voitaisiin aloittaa välittömästi tehtyjen selvitysten perusteella. Jotta tämä voitaisiin varmistaa, tulisi kuntoutustarveselvityksiin tarkoitettua määrärahaa mahdollisesti säästyneitä varoja voida käyttää myös tutkimuksissa tarpeelliseksi havaittuihin kuntoutustoimenpiteisiin.

*Valiokunta edellyttää*, että ikääntyville pitkäaikaistyöttömille tehtävään kuntoutustarveselvitykseen varatusta 40 milj. markan määrärahaa mahdollisesti säästyvä osa voidaan käyttää tarpeelliseksi todettuun ammatilliseen ja työkykyä tukevaan lääkinnälliseen kuntoutukseen.

Valtiovarainvaliokunta toteaa, että harkinnanvaraisessa kuntoutuksessa on useimmiten kyse ennaltaehkäisevästä terveydenhuollosta. Tähän kuntoutukseen on myös alkoholiongelmallisille pyrittävä löytämään kuntoutuspaikkoja. Valiokunta katsoo, että kuntoutustutkimuksissa on voitava käyttää kansaneläkelaitoksen palvelujen lisäksi muun terveydenhuoltojärjestelmän palvelutarjontaa välttämällä päällekkäisyyttä tutkimuksissa. Kansaneläkelaitoksen ja terveydenhuollon yhteistyön on oltava saumatonta. Kansaneläkelaitoksen ja työeläkelaitosten vastuunjako on selkiytettävä.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 10 000 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

## 19. Eläkevakuutus

60. *Valtion osuus kansaneläkelaista johtuvista menoista* (arviomääräraha)

Sen johdosta, että eläkkeensaajien asumistukilain voimaantulosäännöksen mukaan kuntien rahoitusosuuden poistaminen eläkkeensaajien asumistuesta ei lisää vielä vuonna 1997 täysimääräisesti valtion rahoitusosuutta, momentilta vähennetään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 47 000 000 markkaa.

Arvioitua pienemmästä indeksitarkistuksesta sekä varojen siirrosta sairausvakuutusrahastosta kansaneläkerahastoon johtuen momentilta vähennetään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 407 000 000 markkaa.

Eduskunnan tekemien muutosten johdosta momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 9 000 000 markkaa.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 6 599 000 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

## 22. Sotilasvammakorvaukset ja erät kuntoutustoiminnan menot

Valiokunta toteaa, että veteraaneista myös muut kuin sotainvalidit olivat henkisesti ja fyysisesti vaativissa sodanajan tehtävissä. Veteraanien ikääntyessä heidän yleiskuntonsa on heikentynyt. Tämä on johtanut erityistuen tarpeeseen, josta rintamaveteraanien kuntoutus on keskeinen osa. Kuntoutuksessa on päästävä suunnitelmallisuuteen ja jatkuvuuteen. Kuntoutuksen

sisältöön on kiinnitettävä aikaisempaa enemmän huomiota ja henkinen kuntoutus on saatava osaksi kuntoutustoimenpiteitä. Rintamaveteraanien korkea ikäkin huomioon ottaen on kuntoutuskiertoa kyettävä nopeuttamaan ja kaikki rintamaveteraanit tulisi saattaa sen piiriin.

### 32. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

*Valtionosuudet.* Valtiovarainvaliokunta pitää tärkeänä, että hallitus seuraa valtionosuussäästöjen kohdentumista ja seurausvaikutuksia myös sosiaali- ja terveydenhuollossa ja tekee ehdotukset järjestelmään mahdollisesti tarvittavista korjauksista viipymättä.

Valiokunta toteaa, että erikoissairaanhoito, vammaisista huolehtiminen ja lastensuojelu aiheuttavat suuria, usein odottamattomia kustannuksia kunnille. Mahdollinen hoidon puute saattaa kansalaiset eriarvoiseen asemaan. Valiokunta pitää puutteena, ettei erillistä sosiaali- ja terveydenhuollon tasausrahastoa ole perustettu.

*Lapsipsykiatria.* Psykkisistä häiriöistä kärsivien lasten ja nuorten hoitotilanne on huomattavasti huonompi kuin aikuisten. Hoitopaikan saaminen on usein vaikeaa, jopa mahdotonta. Kolmesta sairaanhoitopiiristä puuttuvat lasten ja nuorten psykiatriset sairaansijat kokonaan. Lasten- ja nuorisopsykiatrian erikoislääkäreitä tarvittaisiin valiokunnan saaman selvityksen mukaan noin 300, kun heitä on nyt vain 140. Valiokunta pitää tärkeänä, että vajauksen täyttämiseksi perustettaisiin yliopistollisiin keskussairaaloihin erikoistumispaikkoja.

Myöskään riittävää avohoitajärjestelmää ei ole rakennettu lastenpsykiatria.

Parhaat tulokset saavutetaan tarttumalla ongelmiin mahdollisimman varhain. Tässä mielessä on valitettavaa, että esimerkiksi koulukuraattorien ja -psykologien määrää on vähennetty, kouluterveydenhuollossa ja oppilashuollossa on toteutettu leikkauksia, samoin tukiovetusta ja kerhotoimintaa on karsittu. Tällaiset säästötoimet vaikeuttavat tukea tarvitsevien lasten selviytymistä normaalissa koulussa ja viivästyttävät hoidon aloittamista. Lasten ja nuorten henkistä hyvinvointia on tuettava. Valiokunta korostaa resurssien tehokkaampaa käyttöä sekä jatkuvuuden ja eri tahojen yhteistyön merkitystä lähtien lastenneuvolasta ulottuen päiväkotiiin, kouluun, terveydenhuoltoon ja sosiaalitoimeen sekä sosiaali- ja terveystalalan vapaaehtoisjärjestöihin.

*Perusterveydenhuolto, erikoissairaanhoito.* Valtiovarainvaliokunta korostaa terveydenhuollossa hoidon porrastuksen merkitystä. Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteensovittamisessa on tällä hetkellä ongelmia, joiden poistamisessa näitä koskevan lainsäädännön yhdistäminen on eräs varteenotettava vaihtoehto.

Kunnat tarvitsevat lisää asiantuntemusta voidakseen toimia erikoissairaanhoitopalvelujen ostajina. Tuottaja-ostaja-malli ei tällä hetkellä toimi kunnissa suunnitellulla tavalla. Kilpailuttamista on tehostettava ja ostopäätöksissä on ratkaisevaksi näkökohdaksi taloudellisten seikkojen rinnalle nostettava potilaan tarpeet ja hoidon taso.

30. *Valtionosuus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Sen johdosta, että hallitus on luopunut toimeentulotuen ja asumistuen yhteensovittamisesta vuonna 1997, momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 53 000 000 markkaa.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella valiokunta toteaa, että momentin perustelujen selvitysosassa mainittua hallituksen esitystä eräiden elatusapujen sitomisesta elinkustannuksiin annetun lain (660/66) väliaikaisesta muuttamisesta ei anneta eduskunnalle, sillä elatusapujen määrä säilyy muutoinkin vuosina 1997 ja 1998 vuoden 1996 tasolla. Hallitus on myös peruuttanut selvitysosassa todetun esityksensä laiksi sosiaalihuoltolain (710/82) muuttamisesta siten, että vanhempien tulot olisi otettu nykyistä laajemmin huomioon annettaessa toimeentulotukea nuorille henkilöille.

Lisäksi valiokunta toteaa valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella, että valtionosuuslainsäädännön uudistumiseen liittyvien kustannustasoa koskevien pohjalaskelmien tarkentumisen johdosta momentin selvitysosassa olevat laskennalliset kustannukset ovat seuraavat:

#### Sosiaalihuolto

|                           |           |
|---------------------------|-----------|
| 0—6-vuotiaat.....         | 22 955 mk |
| 7—64-vuotiaat.....        | 1 484 mk  |
| 65—74-vuotiaat.....       | 2 789 mk  |
| 75—84-vuotiaat.....       | 15 573 mk |
| 85 vuotta täyttäneet..... | 43 409 mk |

Työttömien lukumäärän mukaan määräytyvät laskennalliset kustannukset kunnan työtöntä kohden ovat 1 947 mk ja työttömyysasteen mu-

kaan määräytyvät laskennalliset kustannukset kunnan asukasta kohden 177 mk vuonna 1997.

#### Terveysterveysto

|                            |           |
|----------------------------|-----------|
| 0—6-vuotiaat .....         | 2 750 mk  |
| 7—64-vuotiaat .....        | 3 065 mk  |
| 65—74-vuotiaat .....       | 7 370 mk  |
| 75—84-vuotiaat .....       | 13 875 mk |
| 85 vuotta täyttäneet ..... | 23 364 mk |

Sairastuvuuden mukaan määräytyvät laskennalliset kustannukset kunnan asukasta kohden ovat 1 318 mk vuonna 1997.

Kunnan omarahoitusosuus on 7 859 mk kunnan asukasta kohden vuonna 1997.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 13 548 000 000 mk.  
(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

### 57. Lomatoiminta

40. Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella valiokunta toteaa, että momentin perustelujen selvitysosan 4. kappaleesta poiketen määrärahasta arvioidaan käytettävän vuosilomatoimintaan 473 500 000 mk, sijaisaputoimintaan 192 100 000 mk ja maksulliseen lomittaja-apuun 10 400 000 mk. Selvitysosassa oleva taulukko on valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella seuraava:

#### Maatalousyrittäjien lomituspalvelutoimintojen laajuustietoja

|                                                       | Arvio<br>1997 |
|-------------------------------------------------------|---------------|
| Vuosilomaan oikeutettuja .....                        | 59 600        |
| Vuosilomapäivien lukumäärä ....                       | 1 281 200     |
| Sijaisavun saajia .....                               | 14 100        |
| Sijaisapupäivien lukumäärä .....                      | 483 200       |
| Maksullisen lomittaja-apun<br>käyttäjiä .....         | 3 500         |
| Maksullisten lomittaja-<br>apupäivien lukumäärä ..... | 45 500        |



## Pääluokka 34

### TYÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

#### 06. Työvoimapolitiikan toimeenpano

Valiokunta toteaa, että eduskunta on täydentänyt luvun selvitysosassa todettua hallituksen esitystä työllisyyslain muutokseksi siten, että mahdollisuus työllistymistä edistävään koulutukseen tai kuntoutukseen turvataan vuonna 1942 tai sen jälkeen syntyneille 55 vuotta täyttäneille henkilöille.

Valtiovarainvaliokunta toteaa, että työvoimapolitiikan erityistoimet ovat tällä hetkellä lähellä maksimiaan. Valiokunta pitää välttämättömänä, että avoimen sektorin työllistämisen tiellä vielä olevia esteitä puretaan mahdollisimman pikaisesti, jotta asetettu tavoite työttömyyden puolittamiseksi voisi toteutua. Pahimmaksi esteksi työllistämislle valiokunta näkee korkeat välilliset työvoimakustannukset. Myöskään esimerkiksi lyhyitä työsuhteita koskeva lainsäädäntö ei ole ajan tasalla. Valiokunta viittaa myös työnteon kannustavuuden lisäämiseksi tehtäviin toimenpiteisiin, joita se on käsitellyt sosiaali- ja terveystieteiden hallinnonalan pääluokkaperustelujen kohdalla. Valiokunta pitää tärkeänä, että edelleen selvitetään sosiaaliturvan ja työnteon joustavan yhteensovittamisen malleja.

Työllisyyslain perusteella tapahtuvalla määrärahojen alueellisella kohdentamisella on tasattava alueellisia työttömyyseroja samalla, kun otetaan huomioon esimerkiksi kuntien työllistämistoimenpiteiden merkitys eri alueiden taloudelle. Kuntien omia investointimahdollisuuksia oman alueensa työllisyysparantamiseksi on käytettävä tässä tilanteessa täysimääräisesti hyväksi. Julkissektorin pysyväisluonteisten töiden teettämisestä työllisyysvaroilla on päästävä eroon.

Hallituksen on selvitettävä, miten työttömyyden hoitoon käytettävät varat voidaan nykyistä tehokkaammin kohdentaa. Lainsäädäntöhaavien yhteydessä on esitettävä eduskunnalle

myös arvio hallituksen esitysten työllisyysvaikutuksista. Eri hallinnonalojen yhteistyö työllisyyttä edistävien toimenpiteiden löytämiseksi on ulotettava koskemaan kaikkia hallinnon tasoja. Työllisyyden hoito, työvoimakoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen yhteensovittaminen edellyttää ministeriöiden lisäävän keskinäistä sekä kuntien, oppilaitosten, elinkeinoelämän ja työmarkkina- ja muiden etujärjestöjen kanssa tehtävää yhteistyötä. Työvoimapolitiikan toimivuuden parantamiseksi työvoimahallinnolle on annettava lisäresursseja tehtävistään suoriutumiseksi.

Työvoimakoulutus on määrällisesti tällä hetkellä korkealla tasolla. Hinta-laatusuhteeseen on jatkossa kiinnitettävä tähänastista enemmän huomiota; asiantuntija-arvioiden mukaan liian alhainen ja kaavamainen koulutuspäivän hinta heikentää työvoimakoulutuksen laatua. Koulutuksen hintatekijät eivät saa olla esteenä työnantajien tarpeiden mukaiselle työvoimakoulutukselle. Valiokunnalla on käsitys, että laadulliset tavoitteet ovat koulutuksen kehittämisessä jääneet liian vähälle huomiolle. Koulutuksen tulokellisuutta on tulevaisuudessa parannettava ja koulutusjärjestelmän on kyettävä nykyistä paremmin ennakoimaan työelämän tarpeita.

Saadun selvityksen mukaan valtiovarainministeriön asettama työryhmä on selvittänyt kotitalouksien työllistämismahdollisuuksien kannustamista. Asiasta on valmistunut viime aikoina myös muita selvityksiä. Myös tämän työllistämismuodon esteitä on pyrittävä poistamaan. Valiokunta katsoo, että kaikki käyttökelpoiset ehdotukset kotitalouksien työllistämismahdollisuuksien parantamiseksi — verotukselliset keinot mukaan lukien — on syytä tuoda mahdollisimman pikaisesti eduskunnan käsittelyyn.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös vammaisuuden ja työelämään osallistumisen ongelmia selvittäneisiin projekteihin, joissa on pyritty

määrittelemään muun muassa suojatyökäsite uudelleen. Paikallisissa yhteistyöryhmissä on löydetty käyttökelpoisia, asiakaskohtaisia malleja, joissa on päästy yksilöllisiin, työelämään suuntautuviin ratkaisuihin.

*52. Työmarkkinatuki (arviomääräraha)*

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentille lisätään 100 000 000 markkaa momentin 33.17.51 perusteluihin viitaten.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 5 050 000 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

62. *Valtionapu työttömyyden lieventämiseen (osa EU)* (arviomääräraha)

Valiokunta pitää tärkeänä, että alueellisten kehittämisohjelmien valinnassa painotetaan laatua ja toteuttamiskelpoisuutta ja että aloitettujen hankkeiden rahoitus turvataan.

## Pääluokka 35

### YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

#### 01. Ympäristöministeriö

62. *EU:n LIFE-rahaston osallistuminen ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeisiin (EU)* (siirtomääräraha 3 v)

Kuluvan vuoden toisen lisätalousarvion johdosta momentti lisätään talousarvioon ja sille myönnetään 18 000 000 markkaa.

*Momentin nimike ja perustelut kuuluvat seuraavasti:*

62. *EU:n LIFE-rahaston osallistuminen ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeisiin (EU)* (siirtomääräraha 3 v)

*Momentille myönnetään 18 000 000 mk.*

Määrärahaa saa käyttää EU:n komission hyväksymien EU:n ympäristörahosta (LIFE) osarahoitettavista hankkeista ja pilottihankkeista aiheutuvien menojen maksamiseen.

#### 11. Ympäristön suojele

62. (35.11.62 ja 26.31) *Ympäristönsuojelun edistäminen* (siirtomääräraha 3 v)

Valtiovarainvaliokunta viittaa lausumaansa vuoden 1996 talousarvion käsittelyn yhteydessä ja toteaa, että osa jäteveron tuotosta on ohjattava saastuneiden maa-alueiden ja käytöstä poistettujen kaatopaikojen kunnostamiseen.

63. *Ilmansuojelun ja jätehuollon investointien korkotuki* (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelujen 3. kappaleeseen lisätään toteamus, että korkohyvitys on enintään luottolaitoksen perimän koron suuruinen.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. ja 2. kappale kuten hallituksen esityksessä) Korkohyvityksen määrä on neljän ensimmäi-

sen lainavuoden aikana neljä prosenttiyksikköä ja 5—8 lainavuosien aikana kaksi prosenttiyksikköä. Korkohyvitys on kuitenkin enintään luottolaitoksen perimän koron suuruinen. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta.

#### 26. Alueelliset ympäristökeskukset

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Kuluvan vuoden toisen lisätalousarvion johdosta momentin nettomäärärahaan lisätään 170 000 markkaa.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 282 425 000 mk.

61. *Euroopan aluekehitysrhaston tavoitteiden kansallinen osarahoitus (EU)* (siirtomääräraha 3 v)

Kuluvan vuoden toisen lisätalousarvion johdosta momentin perustelujen toisesta kappaleesta poistetaan pilottihankkeita koskeva maininta.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää EU:n aluekehitysrhastosta rahoitettavia tavoiteohjelmia toteuttavien hankkeiden kansallisten rahoitusosuuksien maksamiseen valtion osalta (poist.) ja yhteisöaloitteita toteuttavien hankkeiden kansallisten rahoitusosuuksien maksamiseen valtion osalta.

(3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

#### 27. Suomen ympäristökeskus

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Saadun selvityksen mukaan momentin määrärahataso merkitsee vuoden 1997 aikana huomattavia henkilöstövähennyksiä, joita ei voi-

da hoitaa ilman irtisanomisia. Irtisanomiset on toteutettu 30.9.1996 ja ne tulevat pääosin voimaan 1.4.1997. Irtisanomisia on vaikea ymmärtää sitä taustaa vasten, että pysyväisluonteisiin tehtäviin jatkuvasti palkataan uutta henkilöstöä työllistämismääräin. Työvoiman vähennykset merkitsevät entistä suurempaa työmäärää henkilöstölle, joka jo nykyisin toimii suuren työpaineen alla. Vaarana on myös, että jotkin tehtävät jäävät kokonaan tekemättä.

63. (35.27.30 ja 40) *Vesiensuojeluinvestointien korkotuki* (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelujen 3. kappaleeseen lisätään toteamus, että korkohyvitys on enintään luottolaitoksen perimän koron suuruinen.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. ja 2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Yhdyskuntien lainoille maksettavan korkohyvityksen määrä on kahdeksan ensimmäisen lainavuoden aikana neljä prosenttiyksikköä ja 9.—16. lainavuosien aikana kaksi prosenttiyksikköä. *Korkohyvitys on kuitenkin enintään luottolaitoksen perimän koron suuruinen.* Kuudenkymmentä lainavuoden jälkeen korkohyvitystä ei makseta.

(4. ja 5. kappale kuten hallituksen esityksessä)

### 30. Yhdyskunnat, alueidenkäyttö ja luonnon-suojelu

Valtiovarainvaliokunta pitää hyvänä, että suojeluohjelmien toteuttamiseen ohjattavat määrärahat lisääntyvät merkittävästi vuoden 1997 talousarviossa, jolloin myös vanhojen suojeluohjelmien toteutuksessa ilmenneitä viiveitä voidaan poistaa. Esteeksi suojeluohjelmien tehostamiselle ja määrärahojen asianmukaiselle käytölle saattaa kuitenkin muodostua henkilöstöresurssien puute alueellisissa ympäristökeskuksissa. Valiokunta pitää tärkeänä, että ympäristökeskusten resurssit kyetään turvaamaan mahdollistamalla tarvittaessa tilapäisen henkilöstön projektiluonteinen palkkaaminen suojeluohjelmien toteuttamisen ajaksi esimerkiksi arviointeihin ja kauppojen valmistelutehtäviin. Tämä olisi myös edullisempi vaihtoehto verrattuna nykyiseen ostopalvelujen käyttöön ja parantaisi suunnitelmallisuutta.

Talousarvioesityksen yleisperusteluissa (sivu Y 31) on todettu, että Pohjois-Suomen vanhojen metsien suojelun kompensoimiseksi toteutetaan valtioneuvoston vuosiksi 1997—2006 päättämää

rahoitusohjelmaa. Vuonna 1997 kompensoitavien toimenpiteisiin on varattu yhteensä 48,8 milj. mk, jotka on kohdennettu eri ministeriöille.

*Valiokunta edellyttää, että Pohjois-Suomen vanhojen metsien kompensoitavien toimenpiteistä vastaavat ministeriöt esittävät mahdollisimman pikaisesti suunnitelmansa, mihin määrärahat kohdennetaan.*

62. *Avustukset rakennusperinnön hoitoon* (siirtomääräraha 3 v)

Vanhojen rakennusten kunnostus on usein taloudellisesti järkevää, minkä lisäksi sillä on huomattava ympäristöllinen merkitys ja työllistävä vaikutus. Rakennusperinnön hoidossa pieneläkin avustuksella on valiokunnan saaman selvityksen mukaan saatu liikkeelle korjaushankkeita, joita muutoin ei voitaisi toteuttaa. Valiokunta pitää tärkeänä erityisesti jo aloitettujen museohankkeiden loppuunsaattamista.

### 45. Asunto- ja rakennustoimi

54. *Asumistuki* (arviomääräraha)

Sen johdosta, että hallitus on luopunut toimeentulotuen ja asumistuen yhteensovittamisesta vuonna 1997, momentilta vähennetään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 200 000 000 markkaa.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 2 070 000 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

56. *Avustukset korjaustoimintaan* (siirtomääräraha 3 v)

Momentin perustelujen mukaan määrärahaa käytetään muun muassa vanhusväestön ja vammaisten asuntojen korjaustoimintaan sosiaalisen perustein. Erityisesti näiden väestöryhmien osalta on tarvetta asuintalojen varustamiseen hisseillä. Nykyinen hissien rakentamis- ja asennuskustannusten avustus on osoittautunut liian alhaiseksi. Valiokunta katsoo, että suunniteltu hissiavustuksen enimmäismäärän korottaminen siten, että hissien rakentamista olemassa olevaan asuntokantaan saadaan lisätyksi, on oikea toimenpide. Tämä edellyttää, että tarkoitukseen ohjataan jatkossa riittävät määrärahat.

Momentin määrärahaa käytetään asuntojen korjaustoimintaan laajemminkin. Erityisryhmien asumisolujen kohentaminen on olennainen osa avustettavasta toiminnasta.

60. *Siirto valtion asuntorahastoon* (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelujen kolmanneksi viimeiseen kappaleeseen lisätään toteamus, että korkohyvitys on enintään luottolaitoksen perimän koron suuruinen.

Hallitus on ehdottanut, että ylivelkaantuneiden asunnonhankkijoiden korkotuki maksettaisiin jatkossa asuntorahaston varoista. Asuntoylikelkaisten aseman selvittämiseksi on myös käynnistymässä tutkimusprojekti.

Saadun selvityksen mukaan erityisesti henkilökohtaisen aravalainan saajilla on huomattavia työttömyydestä ja muista toimeentulovaikeuksista johtuvia maksuvaikeuksia. Aravalainoituksen sosiaalinen luonne huomioon ottaen valio-kunta katsoo, että tällaisiin vaikeuksiin joutuneiden asemaa pitäisi voida helpottaa siten, että asunnon realisointiin jouduttaisiin turvautumaan mahdollisimman harvoin.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1.—9. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Vuonna 1993 uustuotantoa varten hyväksytyjen korkotukilainojen korkohyvitys on vuok-

ra-asuntojen korkotuesta annetun lain 2 §:n 1 momentin 1—5 kohdassa tarkoitetuille lainansaajille 8 % lainavuosina 1—5 ja 6 % lainavuosina 6—10. Muille lainansaajille vuonna 1993 uustuotantoa varten hyväksytyjen lainojen korkohyvitys on 7 % lainavuosina 1—4 ja 5 % lainavuosina 5—8. Muiden vuosina 1993 ja 1992 hyväksytyjen korkotukilainojen korkohyvitys on 6 % lainavuosina 1—4 ja 4 % lainavuosina 5—8. Vuonna 1991 hyväksytyissä lainoissa lainan saajalta perittävä korko on neljänä ensimmäisenä vuonna lainanantajan perimän koron ja 7 prosentin korkohyvityksen erotus sekä 5—8 vuosina lainanantajan perimän koron ja 5 prosentin korkohyvityksen erotus. Ennen 1.1.1991 hyväksytyjen lainojen lainan saajilta perittävä korko on 5 % ja korkohyvitys tämän ja lainanantajan perimän koron erotus. *Korkohyvitys on kuitenkin enintään luottolaitoksen perimän koron suuruinen.*

(11. ja 12. kappale kuten hallituksen esityksessä)

**Pääluokka 36**  
**VALTIONVELKA**

**03. Valuuttamääräisen velan korko**

90. *Valuuttamääräisen velan korko* (arviomääräraha)

Kuluvan vuoden arvioitua pienemmän lainanoton ja valuuttakurssikehityksen johdosta valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen pe-

rusteella momentilta vähennetään 311 000 000 markkaa.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään nettomäärä rahaa  
11 916 900 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

## TULOT

### Osasto 12

#### SEKALAISET TULOT

##### 30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

###### 36. Viehekalastusmaksut

Kalastuslain muutoksen johdosta talousarvioon lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella uusi momentti ”36. Viehekalastusmaksut” ja momentille arvioidaan kertyvän 16 750 000 markkaa.

Läänikohtainen viehekalastusmaksu on kalenterivuodelta 150 mk ja seitsemän vuorokauden kalastusjaksolta 35 mk. Kun kalenterivuotta koskevia viehekalastusmaksusuorituksia arvioidaan kertyvän noin 100 000 ja seitsemän vuorokauden kalastusjaksokohtaisia noin 50 000, kokonaiskertymäksi arvioidaan yhteensä 16 750 000 mk. Lain mukaan kertyneet varat vähennettyinä valtiolle aiheutuneilla kustannuksilla jaetaan kalenterivuosittain jälkikäteen kalavesien omistajille, mitä vastaavat menot otetaan vuoden 1998 talousarvioon.

*Momentti kuuluu seuraavasti:*

*36. Viehekalastusmaksut*

*Momentille arvioidaan kertyvän 16 750 000 mk.*

##### 35. Ympäristöministeriön hallinnonala

###### 99. Ympäristöministeriön hallinnonalan muut tulot

Kuluvan vuoden toisen lisätalousarvion johdosta momentille lisätään 18 000 000 markkaa.

Valtiovarainvaliokunta toteaa, että lisäys aiheutuu EU:n ympäristörahostosta (LIFE) suorittamasta rahoituksesta sekä eräisiin pilottihankkeisiin saadusta EU-rahoituksesta. Vastaa- vat menot on budjetoitu momentille 35.01.62.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

*Momentille arvioidaan kertyvän 19 400 000 mk.*

## Osasto 15

## LAINAT

## 02. Valtion nettolainanotto

## 01. Nettolainanotto

Nettorahoitustarpeen supistuttua valiokunnan menoihin tekemien muutosten johdosta momentilta vähennetään 520 milj. markkaa.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille merkitään 28 290 000 000 mk.

Valiokunnan ehdotuksen mukaan menot ovat 190 313 617 000 markkaa.

Tulot ovat ehdotuksen mukaan 190 320 756 000 markkaa. Edellä olevan mukaisesti syntyy talousarvioon 7 139 000 markan ylijäämä.

Viitaten siihen, mitä edellä on esitetty, valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

*että eduskunta hyväksyisi edellä mainituin muutoksin hallituksen esityksen vuodelta 1997 talousarvioksi.*

Helsingissä 13 päivänä joulukuuta 1996

Samalla valiokunta ehdottaa,

*että talousarvioaloitteet n:ot 1—441 hylättäisiin.*

Valtiopäiväjärjestyksen 86 §:n mukaan eduskunta päättää talousarvion julkaisemisesta Suomen sädöskokoelmassa. Talousarviota noudatetaan siitä alkaen, kun se on julkaistu.

Edellä lausuttuun viitaten valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

*että eduskunta päättäisi julkaista vuotta 1997 koskevan talousarvion Suomen sädöskokoelmassa, ja*

*että sitä sovelletaan 1 päivästä tammi-kuuta 1997 alkaen.*

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Mauri Pekkarinen /kesk, varapuheenjohtaja Kari Rajamäki /sd, jäsenet Olavi Ala-Nissilä /kesk, Ulla Anttila /vihr, Pirjo-Riitta Antvuori /kok, Asko Apukka /vas, Timo Ihamäki /kok, Bjarne Kallis /skl, Timo Laaksonen /vas, Reijo Laitinen /sd, Markku Lehtosaari /kesk, Håkan Malm /r, Mats Nyby /sd, Virpa Puisto /sd, Maija Rask /sd, Anssi Rauramo /kok, Jukka Roos /sd, Kimmo Sasi /kok, Oiva Savela /kok, Marja-Liisa Tykkyläinen /sd ja

Jukka Vihriälä /kesk sekä varajäsenet Kirsti Ala-Harja /kok, Maria Kaisa Aula /kesk, Ilkka Joenpalo /sd, Minna Karhunen /kok, Hannu Kemppainen /kesk, Markku Koski /kesk, Pekka Leppänen /vas, Raimo Liikkanen /kesk, Maija-Liisa Lindqvist /kesk, Lauri Metsämäki /sd, Jukka Mikkola /sd, Arja Ojala /sd, Margareta Pietikäinen /r, Markku Pohjola /sd, Tuija Maaret Pykäläinen /vihr, Matti Saarinen /sd, Irja Tulonen /kok, Kari Uotila /vas ja Markku Vuorensola /kesk.



## VASTALAUSEITA

### I

#### YLEISPERUSTELUT

Itseään työllisyyden ja yhteisvastuun hallitukseksi nimittävä Lipposen hallitus pitää budjettiesitystä toivoa ja luottamusta luovana. Valitettavasti on todettava, ettei Lipposen hallituksen kuluvan vuoden budjetti työllisyyttä juuri parantanut eikä myöskään edistänyt yhteisvastuuta kansalaisryhmien välille. Sama linja näyttää jatkuvan nyt käsiteltävänä olevassa budjettiesityksessä. Esitys ei pidä sisällään mitään selvää työllisyyttä edistävää toimenpidettä ja tämä onkin budjetin suurin epäkohta.

Budjettiesitys sisältää myös monia kohtia, joissa tosiasiaa heikennetään jo ennestään pienituloisten ihmisten tilannetta ja parannetaan hyvätuloisten asemaa. Tämä johtaa kansalaisten jakautumiseen taloudellisesti. Kristillinen Liitto pitääkin vähimmäisturvaa koskevia leikkauksia epäoikeudenmukaisina.

Taloudellinen kahtiajako näkyy myös kuntien välillä. Suomessa eletään suotuisan talouskasvun aikaa ja monet kunnat voivat alentaa veroäyriään. Kuitenkin samanaikaisesti varsin monissa kunnissa verotusta joudutaan kiristämään. Kuntien valtionosuuksiin sekä jo tehtyjen että budjettiin sisältyvien leikkausten myötä kuntien taloudelliset erot kasvavat. Tämä johtaa väistämättä eriarvoistumiseen vanhusten, vammaisten, sairaiden tai vaikkapa koululaisten välillä asuinkunnastaan riippuen. Kuitenkin keskeisten peruspalvelujen osalta lähtökohtana ja tavoitteena tulee olla kansalaisten tasa-arvo ja yhdenvertaiset mahdollisuudet.

Kristillisen Liiton eduskuntaryhmä pitää tarpeellisenä, että heikossa taloudellisessa asemassa oleviin kuntiin suunnataan riittävästi myös kuntien harkinnanvaraista rahoitusavustusta, niin että kansalaisten yhdenmukainen kohteileminen keskeisten peruspalvelujen osalta turvataan.

Kun Suomen kansantaloutta koskevia lukuja tarkastelee, voidaan todeta, että olemme kiistatta kulkemassa kohti parempaa. Kielteinen kehitys katkaistiin jo vuoden 1993 loppupuolella, jolloin BKT ja erityisesti koko elinkeinoelämän moottori, tehdasteollisuus alkoivat voimakkaasti kasvaa. Vaihtotase kääntyi 1994 ylijäämäiseksi ja jatkuu sellaisenaan ilmeisesti lähivuosina. Inflaatio ja korot kääntyivät vuonna 1993 laskuun, jonka seurauksena myös markka alkoi vahvistua. Ulkomainen nettovelka ja julkisyhteisöjen rahoitusjäämä bruttokansantuotteeseen suhteutettuna kääntyivät myös laskuun. Tämä myönteinen kehitys on jatkunut. Vaikka edellä mainitut luvut ovat koko kansantalouden kannalta tärkeitä lukuja, niin vähintään yhtä tärkeitä ovat työttömyyttä ja valtionvelkaa osoittavat luvut.

Työttömyys on yhteiskuntamme suurin ongelma ja sen aiheuttamat vahingot työttömälle, hänen omaisilleen ja koko yhteiskunnalle ovat todella suuret. On osuvasti sanottu, että vain sota on työttömyyttä pahempi.

Budjetin painopisteen tulisi ehdottomasti olla työllisyyden edistämisen puolella. Kristillinen Liitto esittää, että työnantajalle on annettava vaihtoehto eräiden välillisten palkkakulujen maksamiselle. Työnantaja siis joko maksaa tai työllistää. On selvää, että lähes kaikki työnantajat mieluummin työllistäisivät kuin maksaisivat esimerkiksi työttömyysvakuutusmaksun, jonka kokonaismäärä on tällä hetkellä noin 8 mrd markkaa. Tietenkin tämä on verovarojen käyttämistä työllistämiseen, mutta niin on myös silloin kun veroja jätetään perimättä, kuten hallitus budjettiesityksessään ehdottaa.

Työnantajien maksamalla työttömyysvakuutusmaksulla työllistettäisiin 80 000 työtöntä 100 000 markan vuosipalkalla. Tämä merkitsisi työttömyysasteen alenemista yli kolmella

prosenttiyksiköllä, josta vastaavasti yhteiskunnalle syntyisi säästöä yli kuusi miljardia markkaa.

Työttömyyden puolittaminen ei tule onnistumaan, ellei nykyistä työtä voida jakaa. Voimassa oleva vuorotteluvapaajärjestelmä onkin oikea askel työn jakamisen suuntaan. Se on kuitenkin vielä täysin riittämätön. Työvuorottelusta tuleekin säätää pysyvä sapattilaki. Esimerkiksi kuuden kuukauden sapattijakso kuuden työvuoden jälkeen merkitsisi työajan lyhentymistä 7,7 prosentilla, jota vastaava määrä työvoimasta on noin 190 000 työntekijää. Korvauksen ollessa 50 prosenttia palkasta järjestelmän vakuutusmaksu olisi noin 4 prosenttia palkasta. Tämä olisi voitu rahoittaa siirtämällä tuloveroalennus ja tupossa 1995 tehdyt palkankorotukset järjestelmän rahoittamiseen.

Kotitaloudet ovat lähes käyttämätön työllistämispotentiaali. Äskettäin tehdyn selvityksen mukaan kotitalouksista voisi löytyä jopa 50 000 työpaikkaa. Rekisteröimättömille työnantajille annettu mahdollisuus maksaa yhdelle työntekijälle palkkaa enintään 5 000 markkaa vuodessa ennakonpidätystä suorittamatta on pieni myönteinen askel, mutta sekin täysin riittämätön.

Kotitalousalan yrityksille myönnettävän tuen lisäksi yhteiskunnan tulisi antaa kotitalouksille suoraa työllistämistukea tai vaihtoehtoisesti mahdollisuus palkkaperusteiseen verohelpotukseen, jotta ne voisivat itse palkata työvoimaa. Tällöin tuki kohdistuisi kokonaisuudessaan työllistettävälle henkilölle, eikä valuisi yritysten hallintoon ja niiden tavoittelemaan voittoon. Suora työllistämistuki kotitalouksille mahdollistaisi myös paremmin pitkäaikaiset työsuhteet lasten, vammaisten ja vanhusten hoivatyössä kohteissa.

Työllisyyden edistämiseksi keskeistä on, että päätöksenteon kaikilla tasoilla tarkasteltaisiin aina ratkaisujen vaikutuksia työllisyyteen. Valitettavan monien hallitusten esitysten osalta, kuten energiaverotusuudistuksen kohdalla, vaikutukset työllisyyteen ovat kielteiset.

Veroratkaisu on ensi vuoden budjetin suurin yllätys. Yllätys on siinä, että hallitus ilmeisesti pitää työttömyyttä pienempänä pahana kuin korkeaa tuloveroa. Hallitus on tehnyt ratkaisunsa ja verorakenteen näkökulmasta katsottuna se on askel oikeaan suuntaan. Mistään suuresta veroalesta ei pidä puhua. Verotusaste säilyy korkeana ja on korkeammalla kuin kertaakaan edellisen eduskuntakauden aikana. Noin yhden miljardin markan siirtäminen tuloverosta välilliseen veroon on periaatteessa oikein. Paljon suurempi-

kin tämä siirtymä olisi Kristillisen Liiton mielestä voinut olla.

Kotimaisen tuotannon kannalta on tärkeää, että verot kohdistetaan tuotteen elinkaaren loppuun, jotta se rasittaisi myös tuontitavaroita. Toisaalta on tärkeää kehittää verojärjestelmien ympäristöohjaavuutta. Hallituksen esittämässä veroalennuksessa on, kuten kaikissa muissakin uudistuksissa, voittajia ja häviäjiä. Markkamääräisesti suurimman hyödyn korjaavat suurituloiset, joiden verohyöty vuositasolla on toistakymmentä tuhatta markkaa. Keskituloisen hyöty on kahden tuhannen markan luokkaa vuodessa ja pienituloisten verohyödyn syö korotettu energia-

maksu. Ilmeisesti hallitus pitää tätäkin ratkaisua sosiaalisesti oikeudenmukaisena. Kristillinen Liitto pitää markkamääräisesti tasaisempaa veroalennusta eri tuloryhmille parempana vaihtoehtona. Silloin voisi samanaikaisesti toimia niin, ettei korotettu energiavero söisi pienituloisen tuloverohyötyä.

## YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

### M E N O T

#### Pääluokka 24

### ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

#### 30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Vaikka eduskunta on v. 1994 päättänyt, että kehitysyhteistyöhön on varattava vähintään 0,4 % bruttokansantuotteesta, jäädään tässäkin budjettiesityksessä sen alle. Kehitysyhteistyö on globaalilla tasolla heikoista huolehtimista ja säästäminen näistä määrärahoista osoittaa itsekyyttä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että momentille 24.30.66 lisättäisiin 200 000 000 markkaa, josta osoitetaan käyttösuunnitelman kohtaan 2 (maa- ja aluekohtainen yhteistyö) 100 000 000 markkaa, kohtaan 5 (humanitaarinen apu) 70 000 000 markkaa ja kohtaan 8 (kansalaisjärjestöt ym.) 30 000 000 markkaa.*

**Pääluokka 26****SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA****75. Poliisitoimi***21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2v.)*

Poliisitoimelle esitetyt määrärahat ovat riittämättömät poliisien virkojen pitämiseksi täytettyinä läpi vuoden 1997. Yhteiskunnan eräs tärkeimpiä tehtäviä on yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen. Esitetyillä määrärahoilla nykyistä tasoa ei voida ylläpitää.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että momentille 26.75.21 lisättäisiin 50 000 000 markkaa.*

**97. AVUSTUKSET KUNNILLE***34. Kuntien harkinnanvarainen avustus*

Harkinnanvaraiseen rahoitusavustukseen suunniteltu 100 000 000 markkaa tulee olemaan liian pieni parantamaan riittävästi vaikeuksiin joutuneiden kuntien rahoitusasemaa. Liian pieni määräraha on lisäämässä kuntien ja asukkaiden kielteistä kahtiajakoa, jota kukaan ei halua.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että momentille 26.97.34 lisättäisiin 200 000 000 markkaa.*

**Pääluokka 27****PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA****10. Puolustusvoimat***21. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)*

Puolustusvoimille asetettu säästötavoite on aivan liian suuri. Toimintamäärärahojen leikkaukset johtavat irtisanomisiin, joiden mielekkyys on kyseenalainen. Kertausharjoituksia on edelleen vähennettävä, materiaalin käyttöä on karsittava, varusmiehiä joudutaan käyttämään heidän koulutuksensa kannalta toisarvoisiin tehtäviin.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että momentille 27.10.21 lisättäisiin 150 000 000 markkaa.*

**Pääluokka 29****OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA****96. Kulttuurin muut menot***50. Eräät avustukset*

Kulttuurilehtien tukemiseen on tarkoitus käyttää 4,5 miljoonaa markkaa. Kulttuurilehtien nimikkeeseen alle kuuluvat ohjeen mukaan myös uskonnollisesta elämästä yhteiskunnallista keskustelua käyvät lehdet. Lehtien erilaisen luonteensa vuoksi on käyttösuunnitelmassa syytä nimeä erikseen kulttuurilehdet ja uskonnolliset lehdet ja kummallekin tarkoitettu määräraha.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että momentin 29.96.50 käyttösuunnitelma siirretään momentin perustelujen päätösosaan ja että sitä muutetaan niin, että momentilta avustetaan kulttuurilehtiä 2 500 000 markkaa ja uskonnollisia lehtiä 2 000 000 markalla.*

**Pääluokka 30****MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA****86. Metsätalous***42. Valtionapu metsätalouden edistämisen- ja valvontaorganisaatioille*

Tehokas metsänhoito edellyttää metsäsuunnittelua, metsänomistajien neuvontaa ja kehittämistoimintaa. Esitetty määräraha on riittämätön ja johtaa pahimmassa tapauksessa metsätalouden tason laskemiseen, johon kansakunnalla ei ole varaa.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että momentille 30.86.42 lisättäisiin 40 000 000 markkaa.*

## Pääluokka 31

# **LIIKENNEMINISTERIÖN HALLINNONALA**

## **25. Tienpidon valtionavut (siirtomääräraha 3 v)**

*50. Valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen (siirtomääräraha 3 v)*

Tämän määrärahan raju leikkaaminen on aiheuttanut yksityisteiden varrella asuville huomattavia lisäkustannuksia. Yksityisteillä on merkitystä myös muille tien käyttäjille, kuten marjastajille ja vapaa-aikanaan luonnossa liikkuville sekä erityisesti puutavaran kuljettajille. On kohutuntouta, että valtio vetäytyy yksityisteiden kunnossapidon vastuusta.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että luku 31.25 Tienpidon valtionavut ja sillä oleva momentti 31.25.50 Valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen palautettaisiin talousarvioon ja että momentille 31.25.50 myönnettäisiin 50 000 000 markkaa.*

## Pääluokka 32

# **KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN HALLINNONALA**

## **51. Yritystoiminnan investointi- ja kehittämissankkeiden tukeminen**

Suomessa on suuri määrä korkean teknologian ja muita hyödynnettäviä keksintöjä. Keksinnön saattaminen tuotantoon ja markkinoille vaatii kuitenkin yritykseltä pääomia, joita ei varsinkaan aloittavilla yrityksillä ole. Rahoituksen hankkiminen on usein vaikeaa myös siksi, että aloittavalla yrityksellä ei ole tili- ja tasetietoja. Riskirahoituksen saamiseksi tarvitaan yhteiskunnan panostusta. Tätä varten tulisi perustaa rahastojärjestelmä, joka myöntäisi sekä riskirahoituksen että asiantuntija-apua aloittavia pk-yrityksiä varten. Pääoma rahastoon voidaan osoittaa valtionyhtiöiden omistuspohjan laajentamisesta saatavista tuloista, mihin hallitus elinkeinopoliittisessa selonteossakin viittasi.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että luvun 32.51 perusteluissa lausuttaisiin:*

*"Valiokunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin korkean teknologian ja muiden keksintöjen tuotannollisen hyödyntämisen edistämiseen perustamalla rahaston, joka turvaa aloittavien pk-yritysten rahoituksen. Tarvittavat varat tulee järjestää valtionyhtiöiden omistuspohjan laajentamisesta saatavilla tuloilla."*

## Pääluokka 33

# **SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA**

## **32. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto**

*30. Valtionosuus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin (arviomääräraha)*

Hallituksen esityksestä ja eduskunnan muuttamana hyväksytty päivähoitolaki johtaa siihen, että yli kolmivuotiaiden jo päätetty kotihoidon tuen laajennus neljään vuoteen ei toteudu vuoden 1998 alusta ilman erillistä lainmuutosta.

Käytännössä kotihoidon tuki on ollut käyttökelpoinen ja kunnillekin edullinen hoitomuoto. Yli kolmivuotiaat jäävät nyt pysyvästi tuen ulkopuolelle lukuunottamatta tapauksia, joissa kotona on vähintään yksi alle kolmivuotias. Vaihtoehtojen turvaamiseksi ja kuntien talouden järkevän hoidon mahdollistamiseksi perusteluissa päätettäväksi ehdotan,

*että momentin 33.32.30 perusteluissa lausuttaisiin:*

*"Hallitus seuraa päivähoidon kysynnän ja tarjonnan väistä suhdetta ja antaa tarvittaessa esityksen hoitorahan kotihoidon tuen laajentamiseksi alle nelivuotiaisiin lapsiin varsinkin tapauksissa, joissa kotona hoidetaan useampaa kuin yhtä alle esikouluikäistä lasta."*

## **53. Terveyskasvatus ja -valvonta**

*21. Terveyskasvatus sekä päihteiden käytön ja tupakoinnin vähentäminen (siirtomääräraha 2 v)*

Suomen jäsenyys EU:ssa ja siitä johtuvat tullirajojen lieventymiset, ihmisten liikkuvuuden lisääntyminen ja monet muut syyt ovat mahdollistaneet sen, että kansainvälisesti järjestäytyneet huumeorganisaatiot voivat toimia Suomessa yhä

tehokkaammin. Samoin alkoholin käyttö on lisääntymässä, kun tässäkin rajavalvonta ja -rajotukset vähitellen vähenevät.

Ihmisten sisäisen suojan luominen on siksi entistä tärkeämpi. Tässä on sekä koululaitoksella että vapaaehtoisjärjestöillä laaja työkenttä. Tämä ei vähennä julkisen valvonnan ja mm. poliisin työn tärkeyttä, johon olemme puuttuneet erikseen.

Määrärahalla, joka jaettaisiin hakemusten perusteella, voitaisiin puuttua pahimpien alueiden tilanteeseen. Varsinkin pääkaupunkiseutu ja suuret taajamat ovat tällä hetkellä riskialueita.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että momentille 33.53.21 lisättäisiin 10 000 000 markkaa koulujen ja vapaaehtoisjärjestöjen työn tukemiseksi huumeiden ja alkoholin käytön ennalta ehkäisemiseksi.*

## 57. Lomatoiminta

40. Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin (arviomääräraha)

Määrärahan mitoituksessa on vähennyksenä otettu huomioon 10 000 000 markkaa maatalousyrittäjien määrän vähenemisen aiheuttamana kustannussäästönä. Kuitenkin vuoden 1996 aikana lomituspalveluihin käytettävät määrärahat loppuivat kesken jo syyskuussa. Tämän vuoksi aiottua leikkausta ei ole syytä tehdä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että momentille 33.57.40 lisättäisiin 10 000 000 markkaa.*

## 92. Raha-automaattiyhdistyksen tuoton käyttö

50. Avustukset yksityisten sosiaali- ja terveysalan yhteisöjen kustannuksiin (arviomääräraha)

Kuntien järjestämä päihdehuolto on viime vuosina supistunut tuntuvasti. Osa päihdeongelmista eroon pyrkivistä on jäänyt tarvitta-

vaa hoitoa ja tukea vaille. Kipeimmin säästöt ovat iskeneet yksityisten järjestöjen päihdehuoltotyöhön. Jos nämä järjestöt kaatuvat talousvaikeuksiinsa, tapahtuu yhteiskunnan kannalta korvaamaton vahinko.

Kristillisellä perustalla toimivat hoitoyksiköt ovat saavuttaneet yleisen luottamuksen niiden hoidon tuloksellisuuden ansiosta. Niille tulee osoittaa tukea velkarasitteen keventämiseksi ja toiminnan tehostamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että momentille 33.92.50 lisättäisiin 2 500 000 markkaa kristillisten päihdehuoltotyötä tekevien järjestöjen toiminnan tukemiseen.*

## Pääluokka 34

## TYÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

### 06. Työvoimapolitiikan toimeenpano

63. Työllisyysperusteinen valtionapu investointeihin (osa EU) (siirtomääräraha 3 v)

Momentille osoitettu 250 000 000 markan määräraha on riittämätön. Monissa kunnissa peruskoulujen rakenteissa on pysyviä homeynnä muita vaurioita. Vahinkojen peruskorjaus on varsin työvaltaista ja siten uusia työpaikkoja luovaa toimintaa. Osallistumalla osaan kustannuksista voi valtio merkittävästi vauhidttaa kuntien peruskorjaustoimintaa kansallisomaisuutena pidettävässä koululaitoksessa. Samalla valtio voi asettaa ehdon, että kunta osallistuu tämän lisätuen osalta merkittäväällä panoksella korjaustoimintaan.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että momentille 34.06.63 lisättäisiin 50 000 000 markkaa käytettäväksi koulujen ja muiden julkisten rakennusten home- ja kosketusvaurioiden korjaamisen tukemiseen.*

Helsingissä 13 päivänä joulukuuta 1996

Bjarne Kallis /skl

## II

Valtiovarainvaliokunta on vuoden 1997 valtion talousarviota koskevassa mietinnössään todennut puolustusministeriön pääluokkaa koskeissa perusteluissa, että puolustusvoimien tilaukseen pitäisi lisätä vuosittain 150—300 mmk, jotta kotimaista puolustustarviketeollisuutta voitaisiin tukea. Liikenneministeriön pääluokassa valtiovarainvaliokunta on hyväksynyt valtion talousarvioesityksessä ehdotetun 2 000 000 markan määrärahan Järvenpää—Lahti-moottoritien rakentamisen valmisteluun ja kunnossapitoon. Emme voi hyväksyä kumpaakaan valiokunnan ratkaisua.

**Pääluokka 27****PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA**

Puolustustarvikehankintoja varten varatun momentin määrärahat ovat kasvaneet tämän vuosikymmenen aikana. Keskeisenä syynä on ollut Hornet-hankintojen maksujärjestelyjen jaksotus. Puolustusministeriön menot on pidettävä tuleville vuosille suunniteltujen säästöjen sisällä eikä valiokunnan ole tarkoituksenmukaista määrittellä tilaukseen tarvittavaa määrärahan lisäystä.

Helsingissä 13 päivänä joulukuuta 1996

**Ulla Anttila /vihr**

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentin 27.10.16 kohdalta mietinnön perustelujen viimeinen virke poistettaisiin ja korvattaisiin näin kuuluvalla virkkeellä:*

”Vastaperustetun uuden yhtiön taloudellisesti vakaa ja terve toiminta edellyttää tämän tilauksen kannan kehittymistä.”

**Pääluokka 31****LIIKENNEMINISTERIÖN HALLINNONALA**

Järvenpää—Lahti-moottoritien rakentamisen liikenteellisiä perusteluita ei ole selvitetty riittävästi, eikä perusteita tämän hankkeen asettamiseksi muiden vastaavien hankkeiden edelle ole osoitettu.

Yksityisrahoitteisen moottoritien rakentamiselle Järvenpään ja Lahden välillä ei ole olemassa taloudellisesti kestäviä perusteluja. Valtiontalouden kannalta kysymyksessä on siirretty velanotto, joka vielä tapahtuu korkeampaan hintaan kuin jos valtio olisi alun perin rahoittanut koko rakentamisen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että valtion vuoden 1997 talousarvion momentti 31.24.79 poistettaisiin.*

**Tuija Maaret Pykäläinen /vihr**

## III

## Yleistä

Lipposen hallituksen linja on jakamassa kansaa kahtia sosiaalisesti ja alueellisesti. Kulutusmahdollisuuksia leikataan sieltä, missä olisi tarvittu rohkaisua. Uuden kasvun ja verotuksen keventämisen hedelmät käytetään vahvimmassa asemassa olevien kulutuksen lisäämiseen. Alueellisesti liki kaikkien leikkausten kärki on sama; suurimpia menettäjiä ovat ns. maaseutu-Suomi läpi maan ja itäisen, pohjoisen ja keskisen Suomen maakunnat. Korkean työttömyyden liki paikalleen pysähtymiseen on vaikuttanut myös se, ettei hallitus ole ryhtynyt tarvittaviin toimiin työvaltaisen pienen ja keskisuuren yrittäjyyden työllisyyskynnyksen madaltamiseksi ja tarvittavan työreformin toteuttamiseen, miltään osin. Tämän seurauksena myös suurten kaupunkien eräissä lähiöissä työttömyys on hälyttävän korkea.

Hallitus rikkoo talousarviolinjallaan EU:n alue- ja rakennepoliittisen tuen ehtona olevaa ns. lisäysperiaatetta. Hallitus murtaa säästöpäätöksillään sitä pohjaa, johon maatalouden ja elintarviketalouden siirtymäkauden sopeutumisvaihe perustuu. Hallituksen tekemät säästöpäätökset tulevat vaikuttamaan perustuotannon tilakoh- taisein mahdollisuuksiin karulla tavalla.

Alueellisesti eriarvoistava politiikka on mur- tamassa tulevaisuudenuskoa suuressa osassa Suomea. Kuntien ylisuurten valtionosuusleikkausten seurauksena mahdollisuudet palvelujen laadun ja saatavuuden turvaamiseen ovat eriarvoistumassa ja muuttoliike on kiihtynyt.

Kahtiajaon politiikan sosiaalinen ulottuvuus näkyy leikkausten ja veroratkaisujen sisällössä. Kansalaisten perusturvaan kajotaan talousarviossa monissa kohdin. Lapsilisien ja kotihoidontuen rajujen jo suoritettujen leikkausten lisäksi ensi vuosi on tuomassa monien perheiden päivähoitoon uusia pulmia. Lähes miljoona eläkeläistä, sairastavaa ja työtöntä jää kaikkien ve-

ronkevennysten ulkopuolelle, mutta he maksavat osansa energiaverotuksen kiristämisestä samaan aikaan, kun suurituloisimmat saavat kymmenientuhansien markkojen veronkevennykset.

Tilastokeskuksen selvityksen mukaan pahimman laman oloista kyettiin selviytymään tuloerojen kasvamatta. Nyt, kun edellytykset heikoimpien huomioimiseen olisivat paremmat, eriarvoisuus on kääntynyt rajuun kasvuun. Tämä näkyy mm. toimeentulotuen tarvitsijoiden lisääntymisenä.

Hallituksen politiikan ensisijainen tavoite näyttääkin olevan Suomen talouden julkisivun saaminen Emu-kuntoon mahdollisimman pian. Hintana on, sinänsä tavoittelemisen arvoisten lähentymiskriteereiden makrolukujen taakse jäävä eriarvoistuminen, mikä on karkeassa risti- riidassa erityisesti vasemmistoliiton, vihreiden, mutta myös SDP:n vaalien alla ja osin vielä hallitusohjelmassakin ilmaistujen tavoitteiden kanssa.

Keskusta esittää tässä vastalauseessaan oman vaihtoehdon vuoden 1997 talousarvioksi. Ehdotuksemme on työllistävämpi, oikeudenmukaisempi ja kannustavampi.

## Pääluokka 24

ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLIN-  
NONALA

## 30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

Pakolaismenojen laskemisessa kehitysyhteistyömenoiksi Suomessa on noudatettu käytäntöä, joka ei vastaa OECD:n ns. ODA-kriteereitä, kuten valiokunnan mietinnössäkään on todettu. Talousarvion laadintavaiheessa on pakolaismenot ylibudjetoitu ja samalla keinotekoisesti nostettu kehitysyhteistyön laskennallista bkt-osuutta. Saman vuoden tulosta määriteltäessä on pa-

kolaismenot jouduttu laskemaan noudattaen tiukasti ODA-kriteereitä, jolloin kehitysyhteistyön todellista bkt-osuutta on jouduttu vastaavasti pudottamaan. Ylibudjetoitu, toteutumatta jäävä osa pakolaismenoissa vähentää samalla todellisia, kehitysyhteistyön käytettäviä varoja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että luvun 24.30 perusteluissa lausutaisiin:*

*"Valiokunta edellyttää, että jatkossa pakolaismenojen laskemisessa kehitysyhteistyömenoiksi ODA-kriteereitä noudatetaan jo budjetointivaiheessa ja mitoitetaan pakolaiskustannusten kehitysyhteistyöksi laskettava osuus todellisten kulujen mukaiseksi."*

#### **Pääluokka 26**

### **SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA**

#### **75. Poliisitoimi**

##### **21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)**

Valiokunnan mietinnössä on kuvattu, mitkä viimeaikainen turvallisuuskehitys huomioon ottaen ovat paikallispoliisin resurssitarpeet. Siinä on myös selvästi todettu, mihin hallituksen esityksen mukainen poliisin toimintameno määrärahojen taso vuonna 1997 johtaa: noin 400 poliisin virkaa joudutaan pitämään auki. Määrärahat ovat jyrkässä ristiriidassa poliisille asetettujen tulostavoitteiden kanssa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 26.75.21 otettaisiin lisäyksenä 50 000 000 markkaa.*

#### **97. Avustukset kunnille**

**31. Kuntien yleinen valtionosuus, verotuloihin perustuvat tasaukset ja siirtymätasaukset (arviomääräraha)**

Kuntien valtionosuuksien liian suuri leikkaus johtaa asukkaiden palvelujen vaarantumiseen ja kuntien yleisten toimintaedellytysten heikentymiseen. Yhdessä samanaikaisen järjestelmämuutoksen kanssa heikennykset ovat monissa kunnissa kohtuuttomat. Sekä yleisen että tehtä-

väkohtaisten valtionosuuksien leikkausta on kohtuullistettava.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 26.97.31 otettaisiin ylimääräisenä lisäyksenä 41 000 000 markkaa.*

#### **98. Alueiden kehittäminen**

**43. Maakuntien kehittämisraha (osa EU) (siirtomääräraha 3 v)**

Hallitus on leikannut alueelliseen kehittämiseen tarkoitettuja määrärahoja, joka muiden määrärahaileikkausten lisäksi johtaa alueellisen eriarvoisuuden kasvamiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 26.98.43 otettaisiin lisäyksenä 50 000 000 markkaa.*

#### **Pääluokka 29**

### **OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA**

Keskusta pitää valitettavana, että valtionosuusleikkauksilla heikennetään perusopetuksen järjestämisen edellytyksiä. Kuluvan vuoden talousarvioehdotusta käsitellessään valtionvarainvaliokunta totesi, että opetustoimeen kokonaisuudessaan viime vuosina kohdistuneet säästöt ovat niin mittavia, että opetuksen taso ja sivistyksellisten peruspalvelujen saatavuus on vaarassa monissa kunnissa. Edelleen valiokunta totesi, että sen mielestä opetustoimen leikkauksista tulisi luopua. Nyt valtiovarainvaliokunnan mietinnössä pidetään huolestuttavana sitä, ettei tilanne ole parantunut. Kehityksen kulku onkin ristiriidassa hallituksen ohjelman kanssa. Hallitusohjelmassahan todetaan hallituksen toimivan niin, että "koulutuksen ja tutkimuksen merkitys vahvistuu".

Hallituksen esittämät leikkaukset kuntien valtionosuuksiin ovat ylimitoitettuja. Valiokunnan mietinnössä ilmaistaan uhka eriarvoistumisesta. Esitetyn suuruisilla valtionosuusleikkauksilla ollaankin vaarantamassa jopa koulutuksen tasa-arvon ja saatavuuden perusperiaatteiden toteutuminen erityisesti peruskoulun osalta. Ylisuurista leikkauksista olisi luovuttava.

Hallituksen vuoden 1995 keväällä läpi ajama opintotuen leikkaus on myös huonosti linjassa



hallitusohjelmassa mainitun koulutuksen merkityksen vahvistamisen kanssa. Opintorahan ja opiskelijan asumislisän leikkaukset ovat puuttumista opiskelijan perusturvaan. Opintoraha on jo nyt perusturvaetuuksista kaikkein alhaisin. Niin opiskelijan kuin yhteiskunnankin etu olisi, että lukuvuoden 1997 alusta opintoraha ja opiskelijan asumislisä palautettaisiin entiselle tasolle.

### 39. Opintotuki

#### 55. Opintoraha (arviomääräraha)

Viime vaalikaudella aloitettiin opintotukijärjestelmän uudistaminen. Opintorahan tasoa nostettiin tuntuvasti, samalla kun lainajärjestelmä muuttui markkinakorkoiseksi. Toimenpiteiden taustalla oli pyrkimys ehkäistä opiskelijoiden liiallista velkaantumista. Opintotuki uudistusta on tarpeen jatkaa. Keskusta onkin toistuvasti esittänyt opintotuen ongelmakohtien korjaamista alle 20-vuotiaiden osalta. Keskustan reilu vuosi sitten esittämällä mallilla kaikkien alle 20-vuotiaiden itsenäisesti asuvien opiskelijoiden opintoraha olisi nostettu vanhempien opiskelijoiden tasolle 1.8.1997 alkaen. Tämä malli on vieläkin mahdollista toteuttaa.

Valiokunnan mietinnössä aivan oikein korostetaan opintotuen parantamisen merkitystä.

On hyvä, että hallitus lopulta lähti korjaamaan alle 20-vuotiaiden opiskelijoiden asemaa. Hallituksen esityksen mukaan täysimääräinen opintotuki ulotetaan elokuun 1997 alusta itsenäisesti asuviin 19-vuotiaisiin. Valiokunta pitää tärkeänä, että tavoitteena edelleenkin pidetään edellä todetun ikärajan laskemista 18 vuoteen. Keskustan mielestä täysimääräinen opintotuki olisi tullut jo ensi vuonna ulottaa kaikille muualla kuin vanhempien luona asuville alle 20-vuotiaille opiskelijoille. Tämä olisi ollut oikeudenmukaista senkin valossa, että palkansaajat ovat saamassa ensi vuonna noin 5,5 miljardin markan verohelpotukset.

Hallituksen vaalikauden alussa tekemät leikkaukset opiskelijoiden perusturvaan lisäsivät opiskelijoiden velkaantumista ja loivat paineita kuntien toimeentulotukeen. Leikkaukset vähensivät koulutukseen hakeutumiseen kannustusta, koska työttömyysturvan ja opintorahan ero suuren. Siksi niin opiskelijan kuin yhteiskunnankin etu on, että vuoden 1997 alusta opintoraha palautettaisiin vuoden 1995 alun tasolle. Koska työttömyyden aikaista koulutustukea ollaan ke-

hittämässä, olisi oikeudenmukaista, että myös päätoimisten opiskelijoiden opintotukea parannettaisiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentin 29.39.55 perusteluissa lausuttaisiin:*

*"Valiokunta edellyttää, että samalla kun aikuisten opintojen rahoitusjärjestelmiä ns. koulutusvakuutuksella pyritään uudistamaan on pidettävä huolta myös nuorten omaehtoisesti koulutukseen hakeutuvien opintotuen kehittämisestä niin, että tuen reaalisuus palautetaan leikkauksia edeltäneelle tasolle ja että opintorahan ikään perustuvasta porrastuksesta luovutaan."*

Mielestämme kodin ulkopuolella asuvien opiskelijoiden 20 vuoden ikään perustuvasta opintorahan porrastuksesta tulisi luopua 1.8.1997 alkaen. Näin alle 20-vuotiaiden opiskelijoiden epäoikeudenmukainen asema korjautuisi. Samoin opintoraha ja sen asumislisä tulisi palauttaa Lipposen hallituksen tekemiä leikkauksia edeltävälle tasolle 1.8.1997 alkaen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 29.39.55 otettaisiin ylimääräisenä lisäyksenä 90 000 000 markkaa.*

### 40. Yleissivistävä ja ammatillinen koulutus

#### 29.40.30 Valtionosuus ja avustus yleisivistävän ja ammatillisen koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Valiokunnan mietinnössä ollaan huolestuneita peruskoulun rahoituksen nykytilanteesta. Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden lausunnoissa on noussut esiin muun muassa uhka eriarvoistumisesta, syrjäytymisestä sekä koulu- ja opetushenkilöstön jaksamisesta. Tämä on juuri oikea huomio, sillä Suomen suuri vahvuus on ollut nuorten suhteellisen tasa-arvoiset edellytykset hakeutua kiinnostustaan ja kykyjään vastaavaan koulutukseen. Nyt tämä vahvuus on vakavasti uhattuna, kun ylimitoitettujen valtionosuusleikkaukset uhkaavat perusopetuksen tasa-arvoisuutta ja asettavat koululaiset eriarvoiseen asemaan.

Hallitus päätti tulevien vuosien kuntien valtionosuusleikkauksista jo hallitusohjelman

yhteydessä. Siksi myöhemmin päätetyt lisäleikkaukset ovat olleet odottamattomia yllätyksiä, jotka vaikeuttavat kuntien toimintojen sopeuttamista äkkinäisiin tilanteisiin ja vaikeuttavat pitkäjänteistä taloussuunnittelua.

Ensi vuonna opetusministeriön hallinnonalalle on kohdistumassa 37 prosentin osuus hallituksen tekemistä 2 500 miljoonan markan valtionosuusleikkauksista eli noin 925 miljoonaa markkaa. Aikaisemmat koulusäästöt ovat jo johtaneet luokkakokojen suurenemiseen, materiaalihankintojen supistamiseen, henkilökunnan lomautuksiin ja henkilöstön määrän vähentämiseen. Uudet leikkaukset uhkaavat kohdistua kokonaan varsinaiseen opetustyöhön.

Mielestämme valtionosuusleikkaukset tulisi toteuttaa siten, ettei niillä vaaranneta peruspalvelujen, kuten koulutuksen toteuttamisen edellytyksiä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 29.40.30 otettaisiin lisäyksenä 259 000 000 markkaa.*

### **Päälukka 30**

## **MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA**

### **31. Maa- ja puutarhatalouden tulotuki (osa EU)**

41. *Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (EU)* (siirtomääräraha 2 v)

Maatalouden kansallinen tukipaketti ja siihen liittyvä siirtövaiheen tuki viljelijöille vaikuttivat ratkaisevasti viljelijäväestön äänestyskäyttäytymiseen EU-kansanäänestyksessä. Liittymissopimuksen eri artiklojen perusteella toteutettavat maatalouden erityisjärjestelyt muodostavat kokonaisuuden, jonka olennainen osa on varautuminen maatalouden vakaviin vaikeuksiin. Siirtymäkauden tukia ja pohjoista tukea on maksettu liittymissopimuksen perusteella vuodesta 1995 alkaen.

Vakavien vaikeuksien tuen tarve jäi liittymissopimuksessa muiden tukijärjestelmien täysimääräisen soveltamisen jälkeen arvioitavaksi. Tätä koskevan, liittymissopimuksen artikla 141:n nojalla komissio antaa Suomelle luvan myöntää tuottajille kansallisia tukia helpottamaan tuottajien sopeutumista yhteiseen maatalouspolitiikkaan.

Pääministeri Lipposen hallitus avasi Suomen EU-jäsenyyssratkaisun osana solmitun kansallisen paketin ensimmäisen kerran jo vuoden 1995 ensimmäisen lisätalousarvion yhteydessä leikkaamalla pinta-alalisään tarkoitettua määrärahaa. Vuoden 1996 talousarviossa kansallista tukea alennettiin 750 milj. markalla 27.5.1994 tehdyn periaatepäätöksen mukaisesta tasosta. Nyt tämä leikkaus, josta maataloudelle palautetaan tämän talousarvion yhteydessä kompensaationa energiaverojen korotuksista 25 miljoonaa markkaa, on sidottu osaksi maatalouspoliittista pakettia. Paketti sisältää mm. Etelä-Suomen vakavien vaikeuksien tuen, investointitukijärjestelmän, eräiden valtionlainojen korkojen alenemisen, kansallisten tulotukien valmistelun periaatteet, maatalouden ympäristötuen rahoituksen sekä maitokiintiöt. Komission 30.7.1996 hyväksymä tukiratkaisu sisältää sekä rakennetukia että tulotukityyppejä tukimuotoja.

Pohjoisen tuen osalta C-tukialueella vähennys ollaan tekemässä pääosin ns. juustohöyläperiaatteella olemassa olevista tukitasoista. A- ja B-alueilla leikkaus tapahtuu niistä tukitasoista, joita esitettiin komissiolle ratkaisuksi artiklan 141 perusteella käytävissä neuvotteluissa. Kummallakin alueella nämä kansallisen tuen leikkaukset vaikuttavat heikentävästi maatalouden kykyyn selviytyä EU:n sisämarkkinakilpailussa. Ne vaikuttavat maataloustuotantomme kustannus- ja tuloskehitykseen ja aiheuttavat tuotekoh- taisia ja alueellisia eroavaisuuksia.

Edellä todetut kielteiset näköalat toteutuvat varmuudella, ellei kansallisen tukipaketin osalta palata vuoden 1994 periaatepäätöksen mukaiselle, EU-sopimuksen solmimisen yhteydessä viljelijöille luvutulle tukitasolle. Tämä tukitaso edellyttäisi momentin määrärahaan 350 miljoonan markan lisäystä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 30.31.41 otettaisiin lisäyksenä 350 000 000 markkaa.*

### **32. Maa- ja puutarhataloustuotteiden markkinointi ja tuotannon tasapainottaminen (osa EU)**

41. *Maataloustuotannon tasapainottamismenot* (siirtomääräraha 3 v)

Kullekin EU:n jäsenvaltiolle on vahvistettu maidon kokonaismäärä (maakiintiö), jota tila-kohtaisten viitemäärien yhteenlaskettu määrä ei saa ylittää. Suomen meijerikiintiö on nyt 2 355

miljoonaa kiloa. Liittymissopimuksessa ja myöhemmissä neuvotteluissa Suomi sai luvan sopeuttaa tilakohtaisten viitemäärien yhteismäärän maakiintiön tasolle 1.4.1997 mennessä. Ehtona on lisäksi, ettei tuotanto saa kasvaa pohjoisella tukialueella. Niiltä, jotka saavat investointitukea, kiintiöitä ei saa leikata. Sopeuttamistoenpiteistä huolimatta tuottajilla olevat viitemäärät ylittävät Suomen maakiintiön edelleen noin 6,4 %:lla.

Silti käytännössä koko kansallinen maitokiintiö ei tule käytetyksi. On runsaasti viljelijöitä, joilla maidontuotanto alittaa huomattavastikin heillä olevan sallitun kiintiön. Maitokiintiön leikkaaminen tasaisesti kaikilta rankaisisi ennen muita nuoria viljelijöitä, joista monilla nykyinen kiintiö on ainakin osaksi lunastettu velkarahalla. Leikkaaminen olisi rakennekehityksen kannalta täysin väärä toimenpide. Maitokiintiöongelmaan on löydettävä muu ratkaisu, esimerkiksi lisäaika sopeutukseen yhdistettynä kiintiöiden osto-ohjelmaan.

Akuutin tilanteen hoitamiseksi ehdotamme, että maitokiintiöiden ostotoiminta käynnistettäisiin budjettivaroin. Mikäli ostotoiminta vaatisi jatkossa lisävaroja, tulisi selvittää MAKERAn varojen käyttöä tähän tarkoitukseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 30.32.41 otettaisiin lisäyksenä 50 000 000 markkaa maitokiintiöiden ostotoimintaan.*

## 86. Yksityismetsätalous (osa EU)

42. Valtionapu metsätalouden edistämisen ja valvontaorganisaatioille

Metsäkeskusten ja Tapion toimintaan myönnettyä valtionapua on supistettu koko tämän vuosikymmenen ajan. Vuonna 1991 valtionapu oli 329 miljoonaa markkaa. Vuodelle 1996 on ollut käytettävissä 226 miljoonaa lisäbudjetit mukaan lukien. Metsäkeskusten ja Tapion henkilöresurssit ovat supistuneet vastaavasti. Kun vuonna 1991 henkilöstöä oli 1 639, vuoden 1996 lopussa palveluksessa arvioidaan olevan noin 1 100 henkilöä. Monissa metsäkeskuksissa on tänäkin vuonna ollut 1—3 kuukauden mittaisia lomauksia.

Uusien metsälakien toimeenpano merkitsee uusia tehtäviä alueellisille metsäkeskuksille valtiokunnan saaman arvion mukaan 38—45 miljoonan markan työpanoksen verran. Millään

organisatorisilla ratkaisuilla ei enää ole järjestettävissä tarvittavia voimavaroja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 30.86.42 otettaisiin lisäyksenä 22 000 000 markkaa.*

## 31 Pääluokka

## LIIKENNEMINISTERIÖN HALLINNONALA

### 24. Tielaitos

Budjettiesityksessä osoitetaan perustienpitoon 3 120,8 milj. markkaa. Määräraha on 235 milj. markkaa vähemmän kuin vuonna 1995.

Perustienpidon rahoituksen jääminen talousarvioesityksen tasolle merkitsee sitä, ettei nykyistä tieverkon palvelutasoa pystytä säilyttämään jatkossa. Määrärahan alenema merkitsee sitä, että tarpeellisia ylläpitoinvestointeja joudutaan edelleen siirtämään hamaan tulevaisuuteen ja samalla kipeästi tarvittavat työpaikat jäävät syntymättä. Teiden päällystysohjelmaa on jo jouduttu karsimaan viimevuotisesta ja huonokuntoisten päällystettyjen teiden määrä lisääntyy tänä vuonna yli 400 kilometrillä. Hallituksen esittämällä rahoituksella huonokuntoisten päällystettyjen teiden pituus uhkaa lähivuosina nousta nykyisestä 6 400 kilometristä 9 000 kilometriin vuosittaisen vaihteen tienoolla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 31.24.21 otettaisiin lisäyksenä 80 000 000 markkaa.*

### 25. Tienpidon valtionavut

50. Valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon

Huolimatta siitä, että eduskunta on päättänyt pitää yksityisteiden valtionapujärjestelmää koskevan lainsäädännön voimassa, hallitus ei aio osoittaa yksityisteiden avustamiseen määrärahoja vuonna 1997. Yksityisteiden valtionapuun osoitettiin vuoden 1995 budjetissa kunnossapitoon 103,5 milj. markkaa ja teiden rakentamiseen 13,5 milj. markkaa eli yhteensä 117 miljoonaa markkaa.

Yksityistieverkko on noin 150 000 kilometriä pitkä, ja yksityisteiden varsilla asuu noin 700 000

suomalaista. On huomattava, että maamme kuljetettavasta puuraaka-aineesta kuormataan noin 70 prosenttia yksityisteiden varsilla. Yksityistieverkko palvelee merkittävältä osin myös vapaa-ajan liikennettä. Elintärkeä yksityistieverkon kunto on teiden varsien asukkaille.

Ilman valtionapua yksityisteitä uhkaa väistämättä kunnan rappeutuminen. Tiekuntien kustannukset nousevat ja ympärivuotiset kuljetukset vaikeutuvat. Yksityisteiden markkamäärältään varsin vähäisten kunnossapitomäärärahojen poistaminen on huonosti perusteltavissa työllisyys- tai valtiontaloudellisin syin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että tienpidon valtionavut ja sillä oleva momentti 31.25.50 valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon palautettaisiin talousarvioon ja*

*että momentille 31.25.50 myönnettäisiin 117 000 000 markkaa.*

#### 55. Viestinnän korvaukset ja avustukset

Maakuntien palvelut ovat tämän hallituksen aikana joutuneet karsinnan kohteeksi. Äskettäin Postipankki on ilmoittanut vetäytyvänsä 450 postin konttorista vuoden 1998 loppuun mennessä. Postilla on aikomus muuttaa konttorit, joista Postipankki lähtee, asiamiesposteiksi. Tällaisten suunnitelmien toteutuminen merkitsee sitä, että 90 kunnasta poistuu oma postikonttori kokonaan. Hyväksyessään voimassa olevan postitoimintalain eduskunta edellytti peruspostipalveluiden saatavuuden säilymistä tasapuolisesti maan joka kolkassa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että pääluokan 31.55. perusteluissa lausuttaisiin:*

*"Valiokunta edellyttää, että postin konttoriverkostoa järjestettäessä turvataan postipalveluiden saatavuus tasapuolisesti maan joka kolkassa."*

#### 58. Radanpito

##### 21. Ratahallintokeskus ja perusradanpito

Rataverkon kunto on tällä hetkellä huolestuttavalla tasolla, sillä useimmat päärataosuudet on viimeksi peruskunnostettu jo 20—30 vuotta sitten. Monelle rataosuudelle on jouduttu viime aikoina asettamaan nopeus- ja painorajoituksia.

Rapistuneen rataverkon vuoksi raideliikenteessä on sattunut viime aikoina useita onnettomuuksia. Tavaraliikenne on joutunut sopeutumaan viivytyksiin ja turvallisuus ratapihoilla etenkin kauttakulkuliikenteen osalta on heikentynyt. Valtiontilintarkastajat ovat niin ikään kiinnittäneet huomiota kertomuksessaan rataverkon kuntoon ja esittäneet toimenpiteitä. Hallitus esittää vuodelle 1997 ratahallintokeskukselle ja perusradanpitoon ainoastaan 1 453 milj. markkaa. Määräraha on niin vähäinen, että liikennettä on pakko rajoittaa edelleen radalta suistumisien välttämiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 31.58.21 otettaisiin lisäyksenä 80 000 000 markkaa.*

#### Pääluokka 32

#### KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Työttömyyden radikaali alentaminen ja talouden kasvun jatkuminen edellyttävät pienten ja keskisuurten yritysten toimintaedellytysten parantamista. Nyt on vauhditettava kotimarkkinatuotannon ripeää elpymistä ja sitä tukevia voimakkaita toimenpiteitä pk-sektorin työllistämismahdollisuuksien parantamiseksi. Hallituksella on kohtuullinen pk-ohjelma, mutta käytännössä ohjelman edistämiseksi ei ole tapahtunut paljoakaan. On saatava konkreettiset toimenpiteet nopeasti käyntiin: yritysten välillisiä työvoimakustannuksia on painettava alas ja työelämän rakenteellista uudistamista eteenpäin.

Aluepoliittiset yritysten kehittämistoimenpiteet ovat tänä vuonna putoamassa jopa puoleen siitä, mitä ne olivat vuonna 1994. Lisäksi esimerkiksi kehitysalueilla tärkeä alueellinen kuljetus-tuki on käytännössä ajettu alas. Hallituksen politiikka on hälyttävää, sillä maan tasapainoiseksi kehittämiseksi maakunnissa tarvittaisiin nyt kiipeästi pk-yrityksiä kannustavia toimenpiteitä.

Edellä esitetyn perusteella yritysten investointi- ja pk-avustukset samoin kuin energia-avustukset olisi palautettava vuoden 1995 tasolle. Valtiontakuukeskukselle ja yritysten kansainvälistymiseen osoitettua määrärahaa on korotettava. Kaiken kaikkiaan on panostettava kauppa- ja teollisuusministeriön uuden työn luomista edistäviin keinoihin, eikä työtä paikasta toiseen siirtäviin tilapäistuksiin.

## 50. Teollisuuden edistäminen

60. *Siirrot valtiontakuurahastoon ja vientitakuukorvaukset* (arviomääräraha)

Kuten valiokunnan mietinnössä todetaan, työpaikat voivat lisääntyä vain yritystoiminnan laajenemisen kautta, erityisesti on toivo pantava vientiin suuntautuviin teknologiayrityksiin. Varsinkin Venäjän kaupassa ja yhteistyössä olisi paljon mahdollisuuksia tuotannon kasvattamiseen ja sitä kautta työttömyyden alentamiseen.

Nyt tarvitaan määrätietoista toimintaa pienen ja keskiuuren yritystoiminnan toimintaedellytysten vahvistamisessa. Keskeistä on erityisesti tukea pk-yritysten alkuvaiheen liikkeelle lähtöä innovaatio- ja kehittämistyön tukemisella sekä riskirahoituksella. Nimenomaan pk-yrityksiin kohdistettavan riskirahoituksen lisäämiseksi on perusteltua korottaa Valtiontakuu keskuksen määrärahaa. Katsomme, että Valtiontakuu keskukselle osoitettua määrärahaa on korotettava.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 32.50.60 otettaisiin lisäyksenä 50 000 000 markkaa.*

## 51. Yritystoiminnan investointi- ja kehittämiss Hankkeiden tukeminen

49. *Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen (osa EU)* (arviomääräraha)

Elinkeinopolitiikka on keskeinen väline, jolla voidaan edesauttaa maan tasapainoista kehitymistä. Valitettavasti hallitus ei riittävästi painota alueellista tasa-arvoa. Esimerkiksi kun vuonna 1994 tämän momentin alueellisia yritysten kehittämis- ja investointihankkeita tuettiin yhdessä alueellisen kuljetustuen kanssa noin miljardilla markalla, niin tänä vuonna tuo summa on putoamassa noin puoleen miljardiin markkaan. Lisäksi tämän vuoden luvussa ovat jo mukana EU:lta tulevat määrärahat: 140 miljoonaa markkaa.

EU:n täydentävyysperiaate sanoo, ettei ”kotimaista rakenne- ja aluetukea saa yrittää korvata EU:sta tulevalla rahoituksella”. Tosiasioiden valossa näin näyttää nyt kuitenkin käyneen, sillä EU:n aluepoliittisen rahoituksen kasvu ja lisäysperiaate huomioon ottaen Suomessa aluepolitiikan olisi tullut tehostua kaudella 1995—1999.

Suuntaa on käännettävä ja tilannetta korjattava. Erityisesti maakunnissa on nyt voitava pa-

nostaa huomattavasti hallituksen esittämää määrää reippaammin pk-yrityksille suunnattuihin investointi- ja kehittämistukiin, jopa riskinottoa lisäten. Työllistämistä parhaiten edistetään vauhdittamalla pk-sektorin kasvumahdollisuuksia.

Maakunnissa valmistellut alueohjelmat rakentuvat vahvasti nimenomaan pienyrityttäjäyden varaan. Ohjelmien riittävä kansallinen rahoitus on varmistettava. Senkään takia käsittelyssä oleva hallituksen leikkausesitys yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukemisesta ei ole mitenkään hyväksyttävissä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentin 32.51.49 perustelujen neljäs kappale muutetaan seuraavaksi:*

”Kehitysalueen investointitukea, pienyritystukea, pk-yritysten kehittämistukea ja yritysten toimintaympäristötukea saa myöntää vuonna 1997 450 000 000 markkaa, josta 250 000 000 markkaa on varattu kansallisena osuutena EU:n aluekehitysrahaston rahoittamiin hankkeisiin. Valtioneuvosto päättää kunkin tukimuodon osuksista.”

Lisäksi ehdotamme,

*että momentille 32.51.49 otettaisiin lisäyksenä 60 000 000 markkaa.*

## 55. Energiatalous

40. *Energiatuki (osa EU)* (arviomääräraha)

KTM:n perustamassa energiansäästön palvelukeskuksessa MOTIVA:ssa on laskettu, että yksi tukimarkka energiakatselmukseen tuo keskimäärin 5 markan vuotuiset energiakustannusten säästöt. Siksi talousarvioesitykseen sisältyvä leikkaaminen energia-avustuksista on huonosti harkittu.

Hallituksen esitys merkitsee kotimaisten uusiutuvien, kestävien energiamuotojen kehittämisen hidastamista. Tämä on erittäin valitettavaa ottaen huomioon, että energiaverotusta ollaan samalla muuttamassa kotimaisten polttoainneiden osalta huonompaan suuntaan. Energia-avustusten myöntämisvaltuus pienenee 60 milj. mk:aan, kun edellisen hallituksen aikana se oli korkeimmillaan yli 200 milj. mk vuodessa ja vielä vuoden 1995 budjetissa 130 milj. mk. Tämä leikkaus on Suomen vientiäkin ajatellen kohtalokas: energiateknologian lupaavasti kasvanut vienti

kärsii, kun bioenergiaan sekä energian tehokkaaseen käyttöön ja energian säästöön liittyvät kehityshankkeet ja koelaitokset eivät saa riittävästi tukea. Energiapolitiikan heikentäminen on myös osa aluepolitiikan heikentämistä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentin 32.55.40 perusteluja muutettaisiin siten,*

*että vuonna 1997 annettavien avustussitoumusten enimmäismäärä olisi 60 000 000 markan sijasta 130 000 000 markkaa ja*

*että momentille 32.55.40 otettaisiin lisäyksenä 10 000 000 markkaa.*

## 85. Ulkomaankaupan edistäminen

### 40. Yritysten kansainvälistyminen (osa EU) (arviomääräraha)

Hallitus esittää yritysten kansainvälistymisavustusten myöntämisvaltuutta leikattavaksi vuoden 1995 talousarvioon verraten 277 milj. mk:sta 180 milj. mk:aan. Tämä olisi huono ratkaisu, sillä se heikentäisi pk-yritysten mahdollisuuksia kansainvälistymiseen ja vientikynnyksen ylittämiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentin 32.85.40 perusteluja muutettaisiin siten, että yritysten kansainvälistymisen edistämiseen tarkoitettujen avustusten myöntämisvaltuutta korotettaisiin 180 000 000 markasta 250 000 000 markkaan, ja*

*että momentille 32.85.40 otettaisiin lisäyksenä 25 000 000 markkaa.*

## Pääluokka 33

### Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

Valiokunnan kuulemat asiantuntijat ovat arvioineet, että hallituksen tekemät sosiaaliturvan leikkaukset ja veroratkaisut mitä todennäköisimmin tulevat kasvattamaan tuloeroja. Näin käy, kun kannustavuuden lisääminen otetaan yksipuoliseksi sosiaalipolitiikan tavoitteeksi eikä siihen liitetä tarpeellista sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja tasa-arvon tavoitetta. Ongelmaa vielä kärjistää se, että hallitus ei ole kyennyt uudistuksiin, joilla helpotetaan uusien työpaikko-

jen syntymistä yrityksiin. Lisäksi hallituksen käsitys työstä rajoittuu pelkästään perinteiseen palkkatyöhön, mitä todistaa sen nuiva suhtautuminen lasten kotihoidon tukeen.

Valiokunta onkin mietinnössään kiinnittänyt huomiota ns. kannustinloukkutyöryhmän ehdotuksien yksipuolisuuteen tältä kannalta ja pitänyt tärkeänä mahdollisten epäkohtien seurantaa.

Keskustan mielestä tämä huomio on sinänsä oikea mutta jälkijättöinen. Sen sijaan hallituksen linjaa olisi tullut korjata jo eduskunnassa käsiteltyjen lakiesitysten yhteydessä enemmän kuin nyt tehtiin. Monet hallituksen esityksistä rikkovat myös hallitusohjelmaan kirjatun periaatteen siitä, että leikkausten ei saa heikentää heikko-osaisimmassa asemassa olevien turvaa.

Esitämme seuraavia korjauksia hallituksen esityksiin:

— perusturvaetuuksiin eli työttömyysturvan peruspäivärahaan, työmarkkinatukeen ja kuntoutusrahaan on tehtävä indeksitarkistukset

— veronkevennykset tulee painottaa pieni- ja keskituloisten verotuksen keventämiseen tehokkaamman kannustinvähennyksen avulla, keventämällä eläkeläisten ylimääräistä sairausvakuutusmaksua kolmesta pennistä kahteen penniin äyriältä jo vuoden 1997 alusta alkaen sekä määrittämällä vakuutettujen sairausvakuutusmaksun porrastus oikeudenmukaisemmin

— yritysten työllistämisen esteitä on purettava nopeasti niin, että ns. välillisiä työvoimakustannuksia pienyrityiltä alennetaan

— lasten päivähoidossa säilytetään valinnanvapaus niin, että kotihoidon tuen perusosa palautetaan vuoden 1996 alussa toteutettua leikkausta edeltävälle tasolle

— päivähoitomaksujen tulee määräytyä hallituksen ehdottamaa selkeämmin ja yksinkertaisemmin prosenttiosuutena perheen tuloista eikä esitettyjen monimutkaisten laskentakaavojen kautta. Lisäksi on valinnanvapaus turvattava myös niin, että monilapsisten perheiden rankaisemisesta päivähoitomaksuissa luovutaan.

Keskusta pitää myönteisenä sitä, että eduskunta sai hallituksen tällä erää luopumaan nuorten kunnallisen toimeentulotuen leikkauksesta sekä päivähoidon nollamaksuluokan poistamisesta. Nuorten vähimmäisturvaa ei pidä jatkosakaan leikata eikä pyrkiä tuen saantiehtoihin liittyvillä ikärajoituksilla käytännössä korottamaan täysi-ikäisyysikärajaa. Asumistuen ja toimeentulotuen yhteensovitus tulee jatkossa kehittää niin, ettei se johda vähimmäisturvan varassa elävien kannalta kohtuuttomuuksiin.



Kannustinloukkujen purkamiseen liittyen hallituksen tulee keskustan mielestä myös selvittää edelleen sosiaaliturvan ja työnteon joustavan yhteensovittamisen malleja tavoitteenaan kansallaisen perustulo.

### Kuntien sosiaali- ja terveystoimen peruspalvelut

Vuonna 1997 kohdentuu sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle 57 prosenttia hallituksen esittämästä 2 500 miljoonan markan valtionosuuksien leikkauksesta eli yli 1 400 miljoonaa markkaa. Keskusta pitää tätä ylimitoitettuna. Sen sijaan, että valiokunta tyytyy seuraamaan valtionosuussäästöjen kohdentumista ja korjaustarpeita, on valtionosuusleikkausta kohdustelluttava.

Ylisuuri leikkaus vaarantaa kuntien lakisäästeiden palvelujen tuottamisen ja heikentää niiden laatua. Sen seurauksena kansalaisten tasatarve niin sosiaalisesti kuin alueellisesti heikkenee. Kunnallisten palvelujen laadun heikkemistä kärsivät eniten vähävaraiset ja suurimman avun tarpeessa olevat kansalaiset, joiden mahdollisuudet käyttää korvaavia yksityisiä palveluita ovat vähäisimmät. Leikkaukset yhdessä valtionosuusjärjestelmän uudistuksen kanssa kohdentuvat kuntiin hyvin eriarvoisesti. Näin ollen kuntalaiset joutuvat myös alueellisesti eriarvoiseen asemaan.

Myös työllisyysnäkökulmasta ylisuuri valtionosuuksien leikkaus on virheellinen. Eniten leikkauksista kärsivät kunnat joutuvat edelleen vähentämään henkilöstöään. Jo nyt sosiaali- ja terveydenhuollon työssä olevan henkilöstön työtahti on jouduttu kiristämään äärimmilleen, ja monenlaiset uupumusoireet ovatkin tutkimusten mukaan lisääntyneet. Vakituisten henkilöstön vajeusta joudutaan paikkaamaan työllistämistuella väliaikaisesti palkatulla henkilöstöllä. Tällainen tilanne ei ole hyvä sen paremmin työntekijöiden, työllistettyjen kuin palveluja tarvitsevien kansalaistenkaan kannalta.

Tähän liittyen valiokunta toteaa työministeriön hallinnonalan kohdalla, että julkissektorin pysyväisluonteisten töiden teettämisestä työllisyysvaroilla on päästävä eroon. Toteamus on oikea. Käytännössä se on mahdollista juuri perumalla ylisuuret kuntamäärärahojen leikkaukset ja kohdentamalla yhdessä kuntien kanssa nämä määrärahat työpaikkojen turvaamiseen julkisissa palveluissa.

Keskustan mielestä myöskään maatalouden lomituspalveluiden toimivuutta kunnissa ei saa vaarantaa ylisuurilla leikkauksilla.

### 17. Työttömyysturva

Korkean työttömyyden yhtenä rakenteellisenä syynä on työelämän muuttuneiden tarpeiden ja työntekijöiden koulutuksen kohtaamattomuus. Varsinkin pitkäaikaistyöttömiltä usein puuttuu riittävä ammatillinen koulutus. Hallitus selvittää ns. koulutusvakuutusjärjestelmää yhtenä keinoina työttömyyden aikaisten opintojen rahoittamiseen. Työttömyyden ja opintojen aikaisen tuen yhteensovittaminen onkin erittäin tärkeää ja kannatettavaa. Sen ohella on pikaisesti parannettava työvoimapolitiittisen koulutuksen ja työelämän tarpeiden yhteensovittamista kuten valiokunta työministeriön pääluokan osalta on esittänytkin.

Uuden ns. koulutusvakuutuksen on nivellytävä luontevasti jo olemassa oleviin aikuisten opintojen rahoitusjärjestelmiin niin, että työttömiä kohdellaan tasapuolisesti. Koulutusvakuutuksen kytkeminen työttömyyskassajärjestelmään ei siitä syystä ole oikea ratkaisu. Se saataisi työttömät keskenään eriarvoiseen asemaan ammatillisen koulutuksen hankkimisessa.

50. *Valtionosuus työttömyyskassoille (arviomääräraha)*

Valiokunta toteaa mietinnössään, että avoimen sektorin työllistämisen esteitä on nopeasti purettava. Suurimmaksi esteeksi valiokunta nimeää välilliset työvoimakustannukset. Siksi työnantajien työttömyysvakuutusmaksu tulisi porrastaa selkeästi pienimpiä yrityksiä suosivaksi siten, että työttömyysvakuutusmaksua ei peritä lainkaan, jos työnantajan maksama palkkasumma on alle kuusi (6) miljoonaa markkaa vuodessa. Palkkasumman ollessa 6–60 miljoonaa markkaa vuodessa maksu on neljä (4) prosenttia kuuden miljoonan markan ylittävältä osalta ja palkkasumman ollessa yli 60 miljoonaa markkaa maksu on viisi (5) prosenttia tämän ylittävältä osalta.

51. *Työttömyysturvalain mukainen perusturva (arviomääräraha)*

Työttömyysturvan peruspäivärahaan on tehty viimeksi korotus Ahon hallituksen aikana kaksi vuotta sitten. Lipposen hallitus jäädyttää toistamiseen työttömyysturvan indeksin mukaisen tarkistuksen. Tämä merkitsee jo noin 10 prosentin jälkeensä jääneisyyttä yleiseen ansiotason

kehitykseen verrattuna ja siten selkeästi eriarvoisuuden kasvua. Työttömien asemaa on myös heikennetty verotusta koskevien päätösten yhteydessä. Tämä ei ole oikeudenmukaista. Peruspäivärahan indeksikorotukseen on varattava riittävät määrärahat.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 33.17.51 otettaisiin ylimääräisenä lisäyksenä 60 000 000 markkaa.*

## 18. Sairausvakuutus

60. *Valtion osuus sairausvakuutuslain mukaisista menoista (arviomääräraha)*

Sairausvakuutusmaksut ovat vakuutetuille osa heidän veronluonteisia maksujaan ja työnantajille merkittävä osa välillisistä työvoimakustannuksista. Vakuutettujen maksua on syvimmän laman aikana korotettu ja sitä on peritty osittain porrastettuna. Eläkeläisiltä peritään ylimääräistä sairausvakuutusmaksua kolme penniä äyriältä. Kun veroasteen alentamiseen on tullut liikkumavaraa, se tulisi toteuttaa oikeudenmukaisella tavalla.

Vakuutetun sairausvakuutusmaksun porrastus on säilytettävä suurituloisilla selkeämpänä, koska veroasteikkotarkistus tehdään koko asteikkoon. Yleinen maksu on 1,90 penniä veroäyriältä. Vakuutusmaksu olisi kuitenkin 2,35 penniä veroäyriältä siltä osin kuin veroäyrien määrä on 80 000—120 000, 3,35 penniä siltä osin kuin veroäyrien määrä on 120 000—180 000 ja 4,35 penniä siltä osin kuin veroäyrien määrä ylittää 180 000 äyriä. Näin toteutettuna maksukertymä on sama kuin valiokunnan mietintöön sisältyvässä mallissa.

Eläkeläiset eivät pääse osallisiksi hallituksen kaavailemasta verokevennyksestä. Heidän osaltaan tuleekin alentaa ylimääräistä sairausvakuutusmaksua kolmesta pennistä kahteen penniin äyriältä vuoden 1997 alusta lukien.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 33.18.60 otettaisiin ylimääräisenä lisäyksenä 450 000 000 markkaa.*

Työnantajien sairausvakuutusmaksut on perittävä yritysten työllistämismahdollisuudet parhaiten turvaavalla tavalla. Valiokunnan mietinnöstä poiketen esitämme, että työnantajan saira-

usvakuutusmaksua ei peritä yksityiseltä työnantajalta lainkaan, jos sen maksama palkkasumma jää alle 6 miljoonan markan. Vuosipalkkasumman 6—60 miljoonan markan osalta maksu olisi yksi (1) prosenttia ja 60 miljoonaa markkaa ylittävältä osalta kaksi (2) prosenttia. Muilta osin yhdyimme valiokunnan esitykseen.

## 19. Eläkevakuutus

60. *Valtion osuus kansaneläkeläistä johtuvista menoista (arviomääräraha)*

Eläkevakuutusmaksut ovat merkittävin osa yksityisten työnantajien välillisistä työvoimakustannuksista. Siten maksujakaumalla on oleellinen merkitys erityisesti pienimmille, työvoimavaltaisille yrityksille.

Pienyritysten työllistämisedellytysten parantamiseksi yksityisten työnantajien eläkevakuutusmaksu tulisi porrastaa nykyistä voimakkaammin seuraavasti:

— Maksua ei perittäisi lainkaan yksityisen työnantajan ennakonpidätyksenalaisen palkkasumman ensimmäisen kolmen miljoonan markan osalta, mikäli poistojen määrä on alle miljoona markkaa.

— Käyttöomaisuuden hankintamenoista tehtyjen säännönmukaisten poistojen ollessa yli 300 000 markkaa ja samalla vähintään 10 % ja enintään 30 % sanottuna aikana maksetuista palkkoista kansaneläkemaksun suuruus olisi neljä (4) % ennakonpidätyksenalaisista palkkoista.

— Jos mainittujen poistojen määrä on yli 300 000 markkaa ja samalla yli 30 % mainittuna aikana maksetuista palkkoista, maksun suuruus on 6,9 %.

## 20. Tapaturmavakuutus

53. *Valtion osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannuksista (arviomääräraha)*

Hallitus on jo aikaisemmin heikentänyt maatalousyrittäjien sosiaaliturvaa. Säästöjä arvioinut työryhmä on yksimielisesti todennut, että hallitusohjelman mukaisiin säästöihin päästään jo tehdyillä päätöksillä. Ottaen huomioon myös muut maatalousväestöön kohdistuneet leikkaukset, emme hyväksy lisäheikennyksiä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutukseen ja sairaudenaikaisen omavastuun ehtoihin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,



*että momentille 33.20.53 otettaisiin ylimääräisenä lisäyksenä 10 000 000 markkaa.*

### 32. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

Ylisuuret valtionosuusleikkaukset, valtionosuusjärjestelmän samanaikainen muuttaminen ja valtiovallan muuhun lainsäädäntöön tekemien muutosten vaikutus kuntien talouteen muodostavat uhan kansalaisten hallitusmuodon mukaisten perusoikeuksien toteutumiselle. Eräiden erityisryhmien palvelut ovat jo merkittävästi heikentyneet ja kuntakohtaisten erot kasvaneet. Valiokunta on näitä ongelmia todennut lasten mielenterveyspalveluiden sekä perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon osalta. Valiokunnan olisi tullut tällä kohtaa selvemmin todeta valtionosuusleikkausten aiheuttamat uhkatekijät.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentin 33.32.30 perusteluissa lausuttaisiin:*

*"Valiokunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että kansalaisten yhdenvertaisuus sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuudessa ja laadussa turvataan riippumatta kansalaisten asuinkunnasta tai heidän omista edellytyksistään palveluiden hankkimisessa."*

### 32. Valtionosuus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Eduskunnan tekemät korjaukset pienten lasten hoitoa koskevaan lainsäädäntöön eivät olleet riittäviä. Korjaamatta jäivät ne epäkohdat, jotka ovat aiheutuneet vuoden 1996 alusta toteutetusta kotihoidon tuen rajusta leikkauksesta. Perheillä ei ole todellista oikeutta valita lastenhoito- muotoa, joka parhaiten vastaisi lasten ja perheiden tarpeita ja olosuhteita. Lisäksi kuntien menot ovat lisääntyneet, kun 22 000 lasta on siirtynyt kotihoidon tuen piiristä kunnalliseen päivähoitoon. Kotihoidon tuen korotus vuoden 1995 tasolle ei aiheuta lisäkustannuksia, sillä vastaavasti säästyisi muita sosiaaliturva- ja päivähoito- menoja vähintään saman verran sekä kunnilta että valtiolta.

Hallitus on leikannut kuntien sosiaali- ja terveystoimen valtionosuuksia jo vuonna 1996

1 800 miljoonalla markalla. Vuodelle 1997 leikkausesitys on 1 400 miljoonaa markkaa. Jotta kuntien mahdollisuudet tuottaa riittävät palvelut voidaan turvata, valtionosuusleikkausta on pienennettävä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 33.32.30 otettaisiin ylimääräisenä lisäyksenä 400 000 000 markkaa.*

### 57. Lomatoiminta

#### 40. Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin (arviomääräraha)

Maatalousyrittäjien lomituspalveluita on heikennetty ja lomittajia on joutunut työttömäksi. Vaikka uudella lomituspalvelulailla korjataan eräitä olemassa olevia epäkohtia, lain tarkoitus ei toteudu, ellei lomitustoimintaan osoiteta riittäviä määrärahoja. Lomitusta tarvitsevat eivät voi käyttää oikeuttaan ja ammattitaitoisia lomittajia jää työttömäksi. Jo tämän vuoden kokemukset osoittavat, että lomitusta koskevat muutokset tulee tehdä hallitusti. Palveluiden toimivuuden ja lomittajien työllisyyden turvaamiseksi ehdotamme,

*että momentille 33.57.40 otettaisiin ylimääräisenä lisäyksenä 100 000 000 markkaa.*

### Pääluokka 34

#### Työministeriön hallinnonala

Hallitus on epäonnistumassa tavoitteessaan puolittaa työttömyys vaalikauden aikana. Siltä puuttuu rohkeutta uudistaa rakenteita ja lainsäädäntöä niin, että työllistymisen ja työllistämisen edellytykset ratkaisevasti paranisivat.

Korkeana jatkuva työttömyys uhkaa jakaa kansaa sosiaalisesti yhä pahemmin kahtia hyväosaisiin ja huono-osaisiin. Myös alueelliset työttömyyserot ovat alkaneet jälleen kasvaa. Vaikka kokonaistyöttömyys on jonkin verran laskenut, on työttömyys vaikeimmilla työttömyysalueilla jopa noussut. Valinnoillaan hallitus ei ole pyrkinyt tätä tilannetta korjaamaan, vaan jopa pahentanut. Näin on tapahtumassa myös työministeriön hallinnonalan toimenpitein, kun mm. kunnille osoitettavien työllisyysmäärä-

rahojen jakoperusteita muutetaan vaikeimmille työttömyysalueille tappiolliseen suuntaan.

## 06. Työvoimapolitiikan toimeenpano

30. *Palkkaperusteinen työllistämistuki kunnille ja kuntayhtymille (arviomääräraha)*

Vaikeimmilla työttömyysalueilla kunnat ovat pyrkineet tarjoamaan väliaikaisia työpaikkoja erityisesti pitkäaikaistyöttömille. Tähän on ollut suuri tarve avoimen sektorin työpaikkojen tarjonnan ollessa niukkaa. Kun kunta palkannut tavanomaista enemmän työttömiä, se on saanut valtiolta työllisyyslain mukaista lisätukea. Nyt valtio on tältäkin osin vetäytymässä työllistämisvastuustaan, mikä entisestään heikentää vaikeimpien työttömyysalueiden ja niillä asuvien työttömien ahdinkoa.

Keskustan mielestä valtion on edelleen kannettava vastuuta koko maasta ja pyrittävä aktiivisesti alueellisten työttömyyserojen kaventamiseen yhteistyössä kuntien kanssa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentin 34.06.30 perusteluissa lausuttaisiin:*

*"Valiokunta edellyttää, että hallitus huolehtii siitä, että alueellisia työttömyyseroja määrätietoisesti vähennetään ja että myöskään kuntien ja kaupunkien sisälle ei anneta muodostua ongelmallisia korkean työttömyyden alueita."*

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 34.06.30 otettaisiin ylimääräisenä lisäyksenä 91 000 000 markkaa.*

### 52. Työmarkkinatuki

Työmarkkinatuki on tarkoitettu erityisesti nuorten työelämään tulossa olevien työttömien

ja toisaalta pitkäaikaistyöttömien toimeentulon turvaamiseen. Siihen liittyy elementtejä, joilla pyritään aktivoimaan asianomaisten työllistymistä. Tässä tarkoituksessa työmarkkinatuen saamisen ehtoja on kiristetty, joissakin suhteissa liiallisestikin. Myös työmarkkinatuen lapsikorotusten pienentäminen vain 40 prosenttiin muun työttömyysturvan lapsikorotusten tasosta on epäoikeudenmukaisesta. Työmarkkinatuen matalan tason vuoksi monet — ja yhä useammat — nuoret ja pitkäaikaistyöttömät ovat joutuneet turvautumaan kunnalliseen toimeentulotukeen. Heitä kohdeltiin epäoikeudenmukaisesti myös hallituksen verouudistuksen yhteydessä jättämällä heidät verovähennysoikeuden ulkopuolelle.

Onkin käsittämätöntä, että heikoimmassa asemassa olevien työttömien asemaa edelleen heikennetään epämällä heiltä toistuvasti työmarkkinatuen indeksin mukainen tarkistus. Jo nyt jälkeenjääneisyys on noin 10 prosenttia ja hallitus suunnittelee jäädättää tarkistukset aina vuoteen 1999 saakka. Keskustan mielestä työmarkkinatukeen on osoitettava tarpeelliset määrät.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 34.06.52 otettaisiin ylimääräisenä lisäyksenä 205 000 000 markkaa.*

### 62. Valtionapu työttömyyden lieventämiseen

Valiokunnan huomiota on kiinnitetty siihen, että työllisyyspolitiittiseen rakennetukeen osoitettu 40 miljoonaa markkaa ei ole riittävä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme

*että momentin 34.06.62 perusteluissa lausuttaisiin:*

*"Valiokunta edellyttää, että rakenne- muutoshäiriöalueiden ja alueellisten kehittämishankkeiden käynnissä olevien hankkeiden rahoitus turvataan."*

Helsingissä 13 päivänä joulukuuta 1996

Maria Kaisa Aula /kesk  
Jukka Vihriälä /kesk  
Markku Lehtosaari /kesk

Hannu Kemppainen /kesk  
Maija-Liisa Lindqvist /kesk  
Markku Vuorensola /kesk  
Mauri Pekkarinen /kesk

Markku Koski /kesk  
Olavi Ala-Nissilä /kesk  
Raimo Liikkanen /kesk

## ULKOASIAINVALIOKUNTA

Liite 1

Lausunto 19/1996 vp

Hallituksen esitys 103/1996 vp

*Valtiovarainvaliokunnalle*

Eduskunnan työjärjestyksen 18 a §:n 3 momentin nojalla ulkoasiainvaliokunta on päättänyt lausuntonaan hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi vuodelle 1997 (HE 103/1996 vp),

joka on lähetetty valtiovarainvaliokuntaan 17 päivänä syyskuuta 1996, viitata mietintöönsä 15/1996 vp hallituksen kehitysyhteistyökertomuksesta eduskunnalle vuodelta 1994.

Helsingissä 20 päivänä syyskuuta 1996

---

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Markus Aaltonen /sd, varapuheenjohtaja Eva Biaudet /r sekä jäsenet Satu Hassi /vihr, Sinikka Hurskainen /sd,

Antero Kekkonen /sd, Kimmo Kiljunen /sd, Juha Korkea-aho /kesk, Outi Ojala /vas, Martti Tiuri /kok, Erkki Tuomioja /sd, Jarmo Wahlström /vas ja Ben Zyskowitz /kok.

---

**HALLINTOVALIOKUNTA**

Liite 2

**Lausunto 5/1996 vp**  
**Hallituksen esitys 103/1996 vp**

*Valtiovarainvaliokunnalle*

Hallituksen esitys 103/1996 vp valtion talousarvioksi vuodelle 1997 on lähetetty valmistelevasti käsiteltäväksi valtiovarainvaliokuntaan. Eduskunnan työjärjestyksen mukaan erikoisvaliokunta voi omasta aloitteestaan antaa toimialaansa koskevan lausunnon talousarvioesityksestä valtiovarainvaliokunnalle.

Valiokunnassa ovat asian johdosta olleet kuultavina ylijohtaja Pekka Kilpi, neuvotteleva virkamies Pasi Korvenranta ja neuvotteleva virkamies Martti Kallio sisäasiainministeriöstä, työmarkkinalakimies Pirkko Leivo Kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta, kehittämispäällikkö Erkki Torppa Jyväskylän kaupungista, kunnanjohtaja Heikki Aurasmaa Pihtiputaan kunnasta, toimialajohtaja Jarmo Lehtonen Kunta-alan ammattiliitosta, työympäristösihteeri Vappu Hakkarainen Kunnallisivirkamiesliitosta, puheenjohtaja Juhani Räsänen Kuntien tekniikan ja peruspalvelujen neuvottelujärjestöstä, toiminnanjohtaja Lahja Perttula Suomen Terveydenhoitajaliitosta sekä kehittämispäällikkö Arja Niittynen Suomen lähi- ja perushoitajaliitosta.

**Valiokunnan kannanotot***Yleistä*

Valiokunta on ottanut tässä lausunnossa kantaa joihinkin hallinnonalaansa koskeviin kysymyksiin. Talousarvioesitystä arvioidaan tarpeellisilta osin erikseen myös käsiteltäessä hallituksen esitystä 148/1996 vp kuntien valtionosuuslaiksi.

*Kihlakuntauudistus*

Kihlakuntauudistus tulee voimaan 1.12.1996. Tällöin nykyiset nimismiespiirit, ns. vanhojen kaupunkien erillisorganisaatiopiirit ja kihlakunnat korvataan 90 uudella kihlakunnalla. Yhtenäisjärjestelmän mukaiset kihlakunnanvirastot perustetaan 77 kihlakuntaan ja erilliset virastot 13 kihlakuntaan.

Hyväksyessään kihlakuntauudistukseen liittyvät toimialalait kevätkaudella 1996 eduskunta edellytti hallituksen huolehtivan uudistuksen tarkasta seurannasta ottaen tällöin huomioon muun ohella eri toimialojen palvelujen riittävän ja tasapuolisen saatavuuden maan eri osissa, erityisesti poliisi-, ulosotto- ja syyttäjän tehtävien järjestämisen ja hoitamisen kihlakunnittain, yhteistoiminnan laadun ja laajuuden, eri toimialojen yhteistoiminta-alueiden keskinäisen alueellisen yhteneväisyyden ja yhteisen avustavan henkilöstön riittävyys, sekä antavan vuoden 1999 loppuun mennessä eduskunnalle selonteon kihlakuntauudistuksen toteuttamisesta.

Valiokunta on huolissaan kihlakunnanvirastojen toimivuudesta, erityisesti palvelujen saatavuudesta ja tasosta. Valiokunta edellyttää, että kihlakunnille turvataan riittävät määrärahat myös kihlakunnanvirastojen yhteisiä menoja varten.

Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä huomiota poliisihallinnon tavoitteisiin ja määräraha-kehitykseen. Poliisien vakanssien riittävydestä ja muista voimavaroista tulee huolehtia, jotta turvallisuus yhteiskunnassa voidaan taata.

*Alueiden kehitys*

Alueiden kehittämisestä annetun lain 6 §:n 1 momentin mukaan valtion talousarviossa eri hallinnonaloilla nimetään ne määrärahat, joilla voidaan edistää alueellisten kehittämistavoitteiden ja niiden toteuttamiseksi laadittavien aluekehittämisohjelmien toteuttamista (aluekehitysrahat). Talousarvioesityksen yleisperusteluissa on luettelo momenteista, jotka momenttiperusteissa on nimetty aluekehitysrahoiksi.

Valiokunta katsoo, että aluekehitysrahoja tulee tarkastella yhtenä kokonaisuutena. Valiokunta ilmaisee samalla huolensa alueellisten kehittämistavoitteiden toteuttamiseen varattujen kansallisten määrärahojen niukkuudesta. Kansallista rahoitusta pitäisi tarkastella suhteessa Euroopan unionin aluekehitysrahastojen osarahoittamien hankkeiden rahoittamiseen.

Alue- ja rakennepoliittisten toimenpiteiden vaikutuksia ja toteutusta erityisesti työllisyyden tehostamisen kannalta pitäisi rahoituksen tarvetta arvioitaessa tehostaa.

Valiokunnan mielestä aluekehitysrahoja tulee suunnata sellaisiin hankkeisiin, jotka tukevat kansalaisten mahdollisuuksia löytää työtä kotiseudultaan. Valiokunta pitää tämän vuoksi tärkeänä sekä maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän tilannekatsauksessaan 24.9.1996 esittämiä kehittämisehdotuksia että kaupunkipolitiikan kehittämiseen suunnattuja toimenpide-ehdotuksia.

Valiokunta toteaa, että maakunnan kehittämistä rahaa on talousarvioesityksessä momentille 26.98.43 esitetty 104 500 000 markkaa, joten määräraha on saman suuruinen kuin kuluvana vuonna. Määräraha on 20 500 000 markkaa pienempi kuin vuonna 1995. Eduskunta edellytti jo vuonna 1993 hyväksyessään lain alueiden kehittämisestä, että määräraha nostetaan vähintään 200 miljoonaan markkaan. Nykytasolla määräraha kuluu lähes kokonaan Euroopan unionin rakennerahastoista tuettavien hankkeiden kansallisiin rahoitusosuuksiin, joiden lisäksi voidaan hieman tukea kansallisia osaamiskeskusohjelmia. Valiokunta pitää välttämättömänä, ottaen huomioon myös alueellisen kehityksen huolestuttavat näkymät varsin monissa osissa maata sekä kaupunkipolitiikan tarpeet, että määräraha mahdollisimman pian nostetaan ainakin eduskunnan edellyttämälle tasolle. Jollei tämä ole muuten mahdollista, tulee sektorikohtaisia kehittämisrahoja koota maakunnan kehittämisrahaan.

#### *Kuntatalous*

Valiokunta toteaa yleisesti, että kuntien valtionosuuksia on leikattu koko 1990-luvun ajan. Vuonna 1995 kuntien valtionosuuksia vähennettiin 1 miljardilla markalla ja vuonna 1996 vielä

3,8 miljardilla markalla. Kuntien rahoitusasema on kuitenkin pysynyt melko hyvänä lähinnä verotulojen kasvun ansiosta. Verotulojen kasvun ja valtionosuuksien vähenemisen vuoksi kuntien rahoitusrakenne on kuitenkin muuttunut olennaisesti. Kuntien rahoitusaseman ennakoidaan talousarvioesityksen mukaan heikentyvän vuonna 1997.

Vaikka taloudellinen tilanne kunnissa keskimäärin onkin vielä kohtalaisen hyvä, ovat eri kuntien väliset erot valiokunnan saaman selvityksen mukaan suuret, mikä voi johtaa kansalaisten eriarvoiseen kohteluun asuinkunnasta riippuen. Valiokunta on huolissaan erityisesti heikoimmassa taloudellisessa asemassa olevien kuntien kyvystä tarjota peruspalveluita. Valiokunta pitää mahdollisena, että muun muassa työttömyyden kehitys, elinkeinorakenteiden erot sekä valtionosuuksien leikkausten erilaiset vaikutukset eri kuntiin voivat vielä kärjistää kuntien välisiä taloudellisia eroja peruspalveluiden hoitamisessa. Ongelmien kasaantuminen voi vaarantaa erityisesti erityisryhmien saamien palvelujen tasoa. Toisaalta näiden palveluiden kysyntä saattaa juuri näissä kunnissa samanaikaisesti kasvaa. Taloudellisten ongelmien kasaantuminen ja käytettävissä olevien voimavarojen niukkuus voivat johtaa myös kuntien palveluksessa olevan henkilöstön yhä lisääntyvään uupumiseen.

Valiokunta katsoo, että edellä mainittujen ongelmien syntymisen ehkäisyyn ja taloudellisissa vaikeuksissa olevien kuntien tukemiseen tulee kiinnittää huomiota lainsäädäntöä kehitettäessä. Edellä esitetyn perusteella valiokunta esittää kunnioittavasti,

*että valtiovarainvaliokunta ottaisi huomioon lausunnossaan huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.*

Helsingissä 10 päivänä lokakuuta 1996

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Matti Väistö /kesk sekä jäsenet Juhani Alaranta /kesk, Ulla Juurola /sd, Reijo Kallio /sd, Toimi Kankaanniemi /skl, Juha Karpio /kok, Valto Koski /sd, Osmo Kurola /kok, Pehr Löw /r, Jukka Mikkola /sd, Tuija Pohjola /sd, Iivo Polvi /vas ja Aulis Ranta-Muotio /kesk.

mi /skl, Juha Karpio /kok, Valto Koski /sd, Osmo Kurola /kok, Pehr Löw /r, Jukka Mikkola /sd, Tuija Pohjola /sd, Iivo Polvi /vas ja Aulis Ranta-Muotio /kesk.

# **LIIKENNEVALIOKUNTA**

*Liite 3*

**Lausunto 12/1996 vp**  
**Hallituksen esitys 103/1996 vp**

## *Valtiovarainvaliokunnalle*

Liikennevaliokunta on päättänyt eduskunnan työjärjestyksen 18 a §:n 3 momentin nojalla antaa toimialaansa koskien lausunnon valtion talousarvioehdotuksesta vuodelle 1997.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina apulaisosastopäällikkö Marja Heikkinen ja rakennusneuvos Juhani Tervala liikenneministeriöstä.

### *Tienpito ja radanpito*

Liikennevaliokunta pitää välttämättömänä, että liikenneverkko on koko maassa turvallinen ja liikenteen tarvetta vastaavassa kunnossa. Liikenneverkon ylläpitämisessä on otettava huomioon asutuksen ja tuotannon jakaantuminen eri puolille maata. Toisaalta valtion rahoitusmahdollisuudet ovat viime vuosina alentuneet. Siksi liikenteen tarpeisiin perustuva vuotuinen liikenneinfrastruktuurin määrärahojen tarve on lähes kaksi miljardia markkaa enemmän kuin nykyinen rahoitus.

Eduskunta päättää valtion talousarvion puitteissa tienpidon rahoituksesta. Valiokunnan käsityksen mukaan tieverkon omistajan on luotava yleisten teiden käyttäjille edellytykset sujuvaan ja turvalliseen liikkumiseen. Yleisten teiden perustienpitoon ehdotettujen määrärahojen alentaminen ei vastaa asetettuja tavoitteita teiden kunnon ja hoitotason säilyttämisestä, liikenneturvallisuuden lisäämisestä sekä ympäristön laadun parantamisesta. Liikennevaliokunnan käsityksen mukaan tierahoituksessa ei voi enää säästää, sillä nykyiset määrärahat eivät riitä teiden nykytasoon ylläpitämiseen.

Nykyinen rataverkko ei valiokunnan käsityksen mukaan vastaa kaikkia junaliikenteen tarpeita. Pääosin 1960-luvulla rakennettu rataverkko on uudistamisen tarpeessa, koska yhä enenevä määrä rautatieverkkoa on liikennejärjestysten piirissä ja rajoituksia on vuosittain lisätty. Rataverkon tason säilyttäminen sekä kehittäminen ja turvallisuuden parantaminen edellyttää radanpidon määrärahojen korottamista.

### *Yksityisteiden valtionapujärjestelmä*

Erityiskysymyksenä liikennevaliokunta on käsitellyt ehdotettua määrärahaa (31.99.50, siirtomääräraha 3 v) ”Valtionapu yksityisillä teillä olevien lossien ja siltojen kunnossapitoon”.

Yksityisteiden valtionavut on pääosin poistettu vuoden 1996 alusta. Valtiontalouden säästövaikutusten arvioidaan olevan noin 100 miljoonaa markkaa vuodessa.

Suomen kaikista teistä ja kaduista on yksityisteitä noin 70 %, ja ne muodostavat siten merkittävän osan maamme liikenneverkkoa. Yksityisteiden valtionapujärjestelmä perustettiin yli 30 vuotta sitten tasaamaan eroa yleisten teiden ja katujen varrella asuvien ja yksityisteiden varrella asuvien kesken. Järjestelmä on toiminut hyvin ja valtion tuella yksityistiet on saatu autolla ajettavaan kuntoon.

Säästö päätöksen vaarana on yksityistiestön kunnon heikkeneminen. Hankaluuksia voidaan ennustaa mm. puutavarakuiljetuksille, linja-autoliikenteelle, koululaiskuiljetuksille, maidon keruulle ja hälytysajolle. Kuntien mahdollisuudet avustaa yksityisteitä ovat taloudellisista syistä alueellisesti erilaiset. Kunnilla ei ole velvoitetta avustaa yksityisteitä.

Säästö päätöksen ongelmana on se, että yksityisteiden valtionavut on lähes kokonaan poistettu, mutta vaikutuksia ei ole etukäteen riittävästi selvitetty. Liikennevaliokunta ehdottaa, että valtiovarainvaliokunnan mietintöä laatiessaan esittäisi perustelulausumaa, jonka perusteella valtioneuvoston tulisi tutkia säästötoimenpiteestä aiheutuvat seurannaisvaikutukset ja erityisesti seurata yksityistieverkon kunnon kehittymistä sekä tarpeen vaatiessa harkita yksityisteiden valtionavun palauttamista.

Edellä esitetyn perusteella liikennevaliokunta esittää kunnioittavasti,

*että valtiovarainvaliokunta ottaisi edellä lausutun huomioon asiaa käsitellessään.*

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Pauli Saapunki /kesk, varapuheenjohtaja Esko-Juhani Tennilä /va-r, jäsenet Klaus Bremer /r, Tarja Filatov /sd, Risto Kuisma /sd, Jorma Kukkonen /sd, Kalevi

Lamminen /kok, Eero Lämsä /kesk, Raimo Mähönen /sd, Tero Mölsä /kesk, Reino Ojala /sd, Tuija Maaret Pykäläinen /vihr, Pentti Tiusanen /vas (osittain) ja Raimo Vistbacka /ps sekä varajäsen Tauno Pehkonen /skl.

---

## MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNTA

Liite 4

Lausunto 18/1996 vp

Hallituksen esitys 103/1996 vp

*Valtiovarainvaliokunnalle*

Eduskunnan apulaispääsihteeri on kirjeellään 17.9.1996 saattanut eduskunnan työjärjestyksen 18 a §:n 3 momentista ilmenevässä tarkoituksessa maa- ja metsätalousvaliokunnan tietoon eduskunnan päätöspöytäkirjan otteen hallituksen esityksestä n:o 103/1996 vp valtion talousarvioksi vuodelle 1997.

Valiokunta rajaa kannanottonsa toisaalta maaseudun kehittämiseen liittyviin kysymyksiin sekä toisaalta kysymyksiin, jotka liittyvät eduskunnassa käsiteltävänä oleviin ehdotuksiin metsälaiksi ja laiksi metsätalouden rahoituksesta (HE 63/1996 vp).

Asian johdosta valiokunnassa ovat olleet kuultavina ylijohtaja Timo Kotkasaari, apulaisosastopäällikkö Sampsa Sivonen ja metsäneuvos Jouko Paloniemi maa- ja metsätalousministeriöstä, vanhempi budjettisihteeri Elina Selinheimo valtiovarainministeriöstä, johtaja Olli-Pekka Väänänen Maa- ja metsätaloustuottajien Keskusliitosta, EU-harjoittelija Kristian Westerholm Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbundista ja johtaja Ilmo Kolehmainen Metsätalouden kehittämiskeskus Tapiosta.

**Talousarvioesitys**

*Maaseudun kehittäminen.* Talousarvioesityksessä todetaan, että maaseudun kehittämisessä keskeisiä tehtäviä ovat hallituksen maaseutuohjelman toteuttaminen ja muut maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän tehtävät, EU:n rakennerahastojen tuella toteutettavien aluekehitysohjelmien ja LEADER II -yhteisöaloiteohjelman (yhteistoiminta maaseudun talouden kehittämiseen tähtäävien toimien välillä) toimeenpano sekä tällaisen kehittämistoiminnan laajentaminen myös niille alueille, joilla toimintaa ei voida käynnistää LEADER-yhteisöaloitteen avulla.

Esityksen mukaan maaseudun kehittämisessä tavoitteena on, että maaseudun kokonaisväestö

säilyy nykyisellä tasolla, vaikka syrjäisimpien kylien väestön väheneminen jatkuu. Keinoina ovat muun muassa pk-yritystoiminnan lisääminen, vahvistaminen ja monipuolistaminen, maatalousväestön toimeentuloperustan laajentaminen sekä maaseudun palvelujen ja vetovoimatekijöiden parantaminen. Toimenpiteitä tuetaan useiden hallinnonalojen toimenpitein sekä kansallisin varoin että osana EU:n rakenne- ja aluepolitiikkaa. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala osallistuu Euroopan yhteisön tavoitteiden 5b (maaseutualueet), 6 (erittäin harvaan asutut alueet) ja 2 (teollisuuden rakennemuutoksesta kärsivät alueet) mukaisten alueohjelmien toteutukseen. Toimenpiteet rahoitetaan osittain EU:n rakennerahastoista ja osittain kansallisesti komission hyväksymien ohjelmien rahoituskehysten mukaisesti. Maa- ja metsätalousministeriö huolehtii myös LEADER II -yhteisöaloitteeseen (yhteistoiminta maaseudun talouden kehittämiseen tähtäävien toimien välillä) liittyvästä hallinnoinnista ja hallinnonalojen välisen koordinoinnin järjestämisestä.

Esityksessä todetaan edelleen, että maaseutuohjelman mukaisena tavoitteena on pk-yritystoiminnan lisääminen, vahvistaminen ja monipuolistaminen, maatalousväestön toimeentuloperustan laajentaminen sekä maaseudun palvelujen vetovoimatekijöiden kehittäminen. Maaseudun työllisyys- ja toimeentulopohjaa laajennetaan parantamalla yritysten ja maatilojen toimintaedellytyksiä ja kilpailukykyä, laajentamalla luontopohjaisten voimavarojen käyttöä ja vahvistamalla osaamista.

*Metsätalous.* Esityksessä on todettu tarkoituksena olevan, että vuonna 1996 annetut esitykset metsälaiksi ja laiksi kestävästä metsätalouden rahoituksesta tulisivat voimaan vuoden 1997 alusta. Uusissa laeissa otetaan nykyistä paremmin huomioon ympäristötavoitteet puuntuotantotavoitteiden rinnalla. Esityksestä ilmenee myös, että puuntuotannon kestävyys turvaa-



mistöiden painopiste on metsänhoidollisissa töissä ja kunnostusojituksessa ja että metsäkeskusten tehtävissä korostuvat metsien biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseen liittyvät tehtävät.

Esityksen mukaan metsätaloutta ohjataan edelleen kestävä kehityksen periaatteen mukaisesti siten, että metsää kokonaisuudessaan hoidetaan ja käytetään säilyttäen sen monimuotoisuus, tuottavuus, uusiutumiskyky ja elinvoimaisuus sekä sen mahdollisuus palvella nyt ja tulevaisuudessa merkityksellisiä ekologisia, taloudellisia ja sosiaalisia tavoitteita. Näiden periaatteiden toimeenpanosta huolehditaan käyttämällä metsäpolitiikan eri ohjauskeinoja; normiohjausta, taloudellisia ohjauskeinoja, toiminnan ohjausta, osallistavaa suunnittelua ja neuvontaa sekä tutkimusta. Mainitut tavoitteet sisältyvät noudatettavaan metsätalouden ympäristöohjelmaan sekä uudistettuun metsälainsäädäntöön. Ne tullaan sisällyttämään myös ministeriön luonnonvarastrategiaan, kestävä metsätalouden kriteereihin ja indikaattoreihin sekä myöhemmin laadittavaan kansalliseen metsäsuunnitelmaan.

Esityksessä on myös tuotu esiin metsätalouden keskeisenä tavoitteena puuntuotannon ylläpitäminen ja metsävarojen tehokas käyttö ottaen samalla huomioon metsien elinvoimaisuuden edistäminen ja niiden biologisen monimuotoisuuden säilyttäminen. Metsätalouden kevennetyn edistämisen- ja valvontaorganisaation ja sen uudistetun suoran tulosohjauksen sekä vuoden 1997 alusta voimaan tulevien metsälain ja kestävä metsätalouden rahoituksesta annetun lain avulla pyritään edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseen. Metsänhoitoyhdistyksiä koskevan lain uudistamisen valmistelu saatetaan loppuun.

Esityksen mukaan maa- ja metsätalousministeriö on asettanut metsäkeskusten vuoden 1997 toiminnalle alustavasti seuraavat tavoitteet: Valvonta- ja tarkastustoiminnan tavoitteena on varmistua metsälainsäädännön noudattamisesta sekä tuottaa tietoa metsien käsittelyn ja metsänhoitotöiden laadullisesta tasosta mahdollisia korjaavia toimenpiteitä varten. Erityistä huomiota kiinnitetään metsänuudistusalojen ja valtion rahoittamien kestävä metsätalouden rahoituksesta annetun lain tarkoittamien toimenpiteiden lainmukaisuuteen ja laatuun. Maastotarkastuksia tehdään yhteensä 10 000 kohteella (9 000 vuonna 1996).

## Valiokunnan kannanotot

*Maaseudun kehittäminen.* Talousarvion päälinjauksessa todetaan maaseudun kehittämistä tuettavan useiden hallinnonalojen toimenpitein, sekä kansallisin että EU-varoin. Valiokunta pitää myönteisenä sitä, että talousarvioesitykseen on otettu yleisesitys maaseudun kehittämisestä. Talousarvioesityksen mukaan maaseutuohjelman "Toimiva maaseutu" toteuttaminen kuuluu keskeisiin tehtäviin maaseudun kehittämisessä. Valiokunta korostaa ohjelman merkitystä maaseudun kokonaisvaltaisessa kehittämisessä ja katsoo, että maaseutuohjelma "Toimiva maaseutu" muodostaa hyvän pohjan eri hallinnonalojen yhteistyölle. Ohjelmalla pyritään valitsevien taloudellisten realiteettien puitteissa uudelleen suuntaamaan voimavaroja ja saamaan eri hallinnonalojen toimenpiteet yhdensuuntaisiksi. Maaseudun kehittyminen onkin hyvin monitahoisesti riippuvainen julkisen vallan eri toimenpiteiden yhteisvaikutuksesta ja yhteensopivuudesta. Valiokunta pitää ohjelman mukaisia toimenpiteitä tärkeinä ja kiirehtii niiden toteuttamista.

Valiokunta kiinnittää myös huomiota siihen, ettei maa- ja metsätalouden hallinnonalan valmius ole ollut riittävä kansallisen säädöspohjan aikaansaamiseen, jotta olemassa olevia mahdollisuuksia oltaisiin voitu hyödyntää. Pienyritystoiminnan tukemista koskeva säädöstö on tällä hetkellä Euroopan yhteisöjen komission käsittelyssä. Vastaavia viivytyksiä on ollut myös maatalouden kehittämiseen ja maaseudun työllisyyteen liittyvän säädöspohjan valmistelussa.

*Metsätalous.* Valiokunnan hankkimassa selvityksessä on kiinnitetty huomiota siihen, että metsäkeskusten ja Tapion toimintaan myönnettyä valtionapua on supistettu koko tämän vuosikymmenen ajan. Vuonna 1991 valtionapu oli 329 miljoonaa markkaa. Vuodelle 1996 on valtionapua 226 miljoonaa markkaa eduskunnan käsittelyssä oleva lisämäärärahaesitys mukaan luettuna. Metsäkeskusten ja Tapion henkilöresurssit ovat supistuneet vastaavasti. Vuonna 1991 henkilöstön suuruus oli 1 639. Tämän vuoden lopussa ennakoidaan palveluksessa olevan noin 1 100 henkilöä. Monissa metsäkeskuksissa on tänäkin vuonna ollut 1–3 kuukauden mittaisia lomautuksia. Metsäkeskusten ja Tapion tehtävät ja tavoitteet eivät ole pienentyneet resurssien mukaisesti. Esimerkiksi metsäsuunnittelussa budjetti-esityksen tavoitteeksi on asetettu miljoona heh-

taaria, mikä on yhtä paljon kuin vuonna 1995 toteutettiin. Tuolloin käytettävissä olevat voimavarat olivat 20 prosenttia suuremmat.

Valiokunnalle toimitetun selvityksen mukaan metsälakien täytäntöönpano merkitsee uusia tehtäviä alueellisille metsäkeskuksille 38—45 miljoonan markan työpanoksen verran. Tänä vuonna toteutuvat henkilöstösopistukset vastaavat suuruusluokaltaan lisävoimavarojen tarvetta. Organisatorisilla ratkaisulla (sisäiset järjestelyt tai organisaatioiden lukumäärä) ei enää ole järjestettävissä tarvittavia voimavaroja. Aiemmin tehtyjen määrärahasopistusten johdosta on toiminnan tehostamismahdollisuudet jo käytetty.

Valiokunta toteaa, että metsälakiuudistuksen mittavimmat odotukset liittyvät monimuotoisuuden säilyttämiseen, metsätalouden alueellisten tavoiteohjelmien laatimiseen sekä neuvon-

taan, koulutukseen ja tiedotukseen. Lisäksi uudistukseen liittyy muita muutoksia, muun muassa investointeja tietohallintoon (paikkatietojärjestelmä). Lakiuudistus tuo siten runsaasti uusia tehtäviä edistämisen- ja valvontaorganisaatioille. Valiokunta kiinnittääkin huomiota siihen, että voimavarojen riittämättömyys vaarantaisi uudistuksen tavoitteet. Erityisesti kärsisivät monimuotoisuuden säilyttämiseen, metsätalouden alueellisen tavoiteohjelman laatimiseen, neuvontaan, koulutukseen ja tiedotukseen liittyvät tehtävät sekä tehtävien edellyttämän tietohallinnon ylläpito ja kehittäminen.

Valiokunta esittää kunnioittavasti,

*että valtiovainvaliokunta mietintöönsä laatiessaan ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.*

Helsingissä 8 päivänä lokakuuta 1996

---

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Timo Kalli /kesk, varapuheenjohtaja Kari Rajamäki /sd ja jäsenet Raimo Holopainen /sd, Annikki Koisti-

---

nen /kesk, Armas Komi /kesk, Jari Koskinen /kok, Tero Mölsä /kesk, Tuija Nurmi /kok, Tauno Pehkonen /skl, Erkki Pulliainen /vihr, Eila Rimmi /vas ja Janne Viitamies /sd.

## PUOLUSTUSVALIOKUNTA

Liite 5

Lausunto 3/1996 vp

Hallituksen esitys 103/1996 vp

*Valtiovarainvaliokunnalle*

Eduskunnan apulaispääsihteeri on kirjeellään 17 päivältä syyskuuta 1996 saattanut eduskunnan työjärjestyksen 18 a §:n 3 momentista ilmevässä tarkoituksessa puolustusvaliokunnan tietoon eduskunnan päätöspöytäkirjanotteen hallituksen esityksestä 103/1996 vp valtion talousarvioksi vuodelle 1997. Valiokunta on päättänyt kokouksessaan 19.9.1996 antaa asiasta lausunnon valtiovarainvaliokunnalle puolustusministeriön hallinnonalan osalta.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina osastopäällikkö Matti Niemi, osastopäällikkö Ilkka Puukka ja taloussuunnittelija Mauri Rauhala puolustusministeriöstä, lääkintäprikaatikenraali Timo Sahi ja eversti Ismo Turunen pääesikunnasta, everstiluutnantti Kari Siljander ja taloussuunnittelija Kirsi Kauppinen Läntisen maanpuolustusalueen esikunnasta, pääluottamusmies Risto Rautava Upseeriliitto ry:stä, puheenjohtaja Harri Sirén Pääliittoliitto ry:stä, puheenjohtaja Pirkko Mattila Puolustusvoimain Henkilökuntaliitto ry:stä sekä puheenjohtaja Antti Timonen Suomen Varusmiesliitto ry:stä.

**Hallituksen esitys**

Puolustusministeriön hallinnonalalle ehdotetaan vuodelle 1997 määrärahoja 9 652 milj. markkaa. Puolustusmateriaalihankintoihin on tarkoitus käyttää ensi vuonna kaikkiaan 4 189 milj. markkaa, mistä 3 477 miljoonaa on aikaisemmin myönnettyjen tilausvaltuuksien maksuja varten. Puolustusmateriaalihankintojen painopiste on ilmavoimien torjuntahävittäjien uusinnassa. Uutena tilausvaltuutena myönnetään tutkimustoiminnan ja hankintaedellytysten luomisen tilausvaltuus, yhteensä 2 700 milj. markkaa, jonka vuoden 1997 rahoitusta varten myönnetään 50 milj. markkaa. Tilausvaltuuden maksut ajoittuvat vuosille 1997—2001.

Puolustusvoimien toimintamenoihin esityksessä on ehdotettu myönnettäväksi 5 073 milj. markkaa. Hallituksen esityksessä todetaan, että toiminnallinen painopiste on koulutuksen määrällisen ja laadullisen vähimmäistason säilyttämisessä. Voimavarojen supistusten vaikutukset varusmieskoulutukseen pyritään esityksen mukaan pitämään mahdollisimman pieninä.

Puolustusvaliokunta keskittyy lausunnossaan ennen muuta toimintamenojen leikkaukseen ja sen vaikutuksiin esimerkiksi koulutuksessa, varusmiesten etuuksissa, henkilöstön asemassa ja kiinteistöjen hoidossa.

**Valiokunnan kannanotot**

*Yleistä.* Hallituksen päättämä puolustusvoimien säästövelvoite vuodelle 1997 on 150 milj. markkaa. Saman verran vähenee myös puolustusvoimien toimintamenojen nettotaso. Budjettiehdotuksessa on todettu, että rationalisointisäästö toteutetaan tinkimällä aluevalvonnan tasosta, vähentämällä kertausharjoituksia, karsimalla kiinteistöjen hoidosta sekä materiaalin käytöstä ja kunnossapidosta aiheutuvia menoja sekä toteuttamalla erityistä rationalisointisuunnitelmaa. Saadun selvityksen mukaan aluevalvonnan määrä ja taso voidaan säilyttää vain painopistealueilla ja tärkeimpinä aikoina.

Vieläkin vakavampana ongelmana kuin vuoden 1997 säästövelvoitetta valiokunta pitää vuosille 1998—1999 kaavailtuja säästöjä. Vuoden 1999 toimintamenojen määrän on tarkoitus olla noin 600 milj. markkaa alemmalla tasolla kuin vuonna 1995. Kokonaisuudessaan hallinnonalalta leikattaisiin neljässä vuodessa 1 730 milj. markkaa varsinaisesta toiminnasta. Toteutuessaan nämä säästöt lopettaisivat lähes kokonaan varsinaisen toiminnan, koulutus mukaan luettuna.

Puolustusvoimista annetun lain (402/1974) mukaan puolustusvoimien tehtävänä on mm.

huolehtia valtakunnan maa- ja vesialueen sekä ilmatilan valvonnasta yhteistoiminnassa muiden valvontaviranomaisten kanssa sekä turvata valtakunnan alueellinen koskemattomuus tarvittaessa voimakeinoja käyttäen. Näistä perustehtävistä selviytyminen edellyttää riittävää puolustusmäärärahojen tasoa. Puolustusministeriön hallinnonalalle vuosille 1998—1999 kaavailut toimintamäärärahat ovat niukat.

Puolustusvaliokunta toteaa, että välittömänä syynä toimintamäärärahojen niukkuuteen on vuonna 1992 aloitettu ja maksatusten osalta vuoteen 2001 ulottuva torjuntahävittäjähankinta — ei puolustusmäärärahojen taso sinänsä. Jo torjuntahävittäjähankinnasta päätettäessä useat asiantuntijat varoittivat siitä, että puolustusministeriön hallinnonalan kehityksen sisältä rahoitettava hankinta uhkaa viedä voimavarat muulta toiminnalta. Viimeistään syksyllä 1993 käsiteltäessä seuraavan vuoden talousarviota hävittäjähankinnan yhteys henkilöstövoimavarojen turvaamiseen oli kaikkien nähtävissä, mihin valiokunta kiinnitti huomiota lausunnossaan (PuVL 3/1993 vp).

*Henkilöstövoimavarat.* Valiokunta toteaa, ettei pelkkä puolustusvoimien materiaalisesta valmiudesta huolehtiminen riitä turvaamaan puolustuskykyämme. Kalustosta saatava hyöty jää vähäiseksi, ellei sille löydy käyttäjiä. Tekniikan osuuden lisääntyminen korostaa koulutetun käyttäjähenkilöstön tarvetta vielä entisestään.

Puolustusvoimista on viime vuosina sanottu irti merkittävä määrä henkilöstöä. Toimintamäärärahojen lisäleikkaukset ovat johtamassa uusiin, entistäkin laajempiin irtisanomisiin. Irtisanottujen henkilöiden työpanoksen puuttuminen ei voi olla vaikuttamatta tehtävien suoritusasteeseen. Vaarana on myös, että varusmiehiä joudutaan käyttämään heidän koulutuksensa kannalta toisarvoisiin tehtäviin. Irtisanomisten mielekkyys on kyseenalaista myös joukkotyöttömyyden näkökulmasta. Valiokunnalle ei ole osoitettu, että kaavailuilla irtisanomisilla syntyisi valtiontalouteen välttämättä kokonaissäästöä.

Puolustusvaliokunta viittaa tästäkin osin aiempiin lausuntoihinsa ja näkee edelleen ensisijaiseksi henkilöstön vähentämiskeinoksi luonnollisen poistuman, ts. henkilöstön vähentämisen eläkkeelle siirtymisen kautta.

*Koulutus.* Kuluvan vuoden talousarvioesityksessä kertausharjoitusten määrällisenä tavoitteena pidettiin 200 000 vuorokautta, minkä todettiin olevan noin 55 % tavoitetasosta. Vuoden 1997 esityksen perusteluista vastaava toteamus

on poistettu. Valiokunta toteaa, että samalla lascutavalla vuoden 1997 kertausharjoitusvuorokausien määrä, 130 000—150 000, on enää 35—41 % tavoitetasosta. Vuosina 1998—1999 kertausharjoitusten määrä uhkaa romahtaa vielä tästäkin, jolloin vuosina 1993—1995 varusmieskoulutuksessa tuotetut joukot jäävät kertausharjoittamatta kokonaan. Tämä on kohtalokasta alueelliselle puolustusjärjestelmällemme, joka perustuu hyvin koulutettuun reserviin.

Varusmiesten maastoharjoitukset vähenevät ensi vuonna edelleen. Valiokunta viittaa kuluvan vuoden talousarviosta antamaansa lausuntoon (PuVL 3/1995 vp), jossa se totesi muun muassa: ”Varusmiesten palvelusmotivaation ja koulutustavoitteiden kannalta on haitallista, että maasto- ja sotaharjoituksia joudutaan yhä karsimaan. Joukkokohtaisia harjoituksia vähennetään ja jäljelle jääviä harjoituksia pidetään maasto-olosuhteiden sijasta yhä enemmän varuskunnissa. Yksilötasolla varusmiehille pystytään antamaan vielä hyvä koulutus, mutta toimintaa joukon osana ja johdossa ei ole mahdollista harjoitella riittävästi. Myös kouluttajien ammattitaito heikkenee ja palveluksesta kotiutuun huomommin koulutettua reserviä.” Varusmiesten maastoharjoitusten vähentäminen yhdessä kertausharjoitusten vähentämisen kanssa asettaa Suomen puolustuksen uskottavuuden näiltä osin kyseenalaiseksi.

*Varusmiesten sosiaaliset etuudet.* Varusmiesten etuisuudet on käytännössä jäädytetty vuoden 1991 tasolle. Varusmiesten sosiaalisen ja taloudellisen aseman kehittämistä selvittänyt puolustusministeriön työryhmä esitti kuluvan vuoden keväällä lyhyen aikavälin toimenpidesuosituksen päivärahan reaaliarvon palauttamista em. vuoden tasolle korotettuna yhdellä markalla. Asevelvollisten vapaiden lomamatkojen määrää olisi lisätty siten, että ne olisivat kattaneet 3/4 kaikista lomamatkoista; nykyiset kaksi kuukausittaista maksutonta matkaa kattavat vain 2/3 lomista. Päivärahan korotuksen ja lomamatkojen lisäyksen kustannusvaikutus vuonna 1997 olisi ollut yhteensä 50 milj. markkaa.

Puolustusvaliokunta on aiemmin kiinnittänyt huomiota varusmiesten ja siviilipalvelusmiesten eriarvoiseen asemaan. Taloudellisessa mielessä merkittävin ero on ns. ruokarahan puuttuminen varusmiehiltä. Siviilipalvelusmiehet saavat viikonloppuisin 53 markan ruokarahan. Myös varusmiehille tulisi maksaa samansuuruinen ruokaraha. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tästä aiheutuisi valtiolle 116 milj. markan kustannukset vuodessa.

*Rakentamismäärärahat, kiinteistöjen ja kaluston hoito.* Uudisrakennuksiin ja peruskorjauksiin myönnetään ensi vuodelle 244 miljoonaa markkaa, missä kuluvaan vuoteen verrattuna (ml. lisäbudjetit) on lisäystä 20 miljoonaa. Hyvän työllisyystilanteen vallitessa, jolloin puolustusvoimien omatkin rakentamismäärärahat olivat nykyistä korkeammat, tarkoitukseen ohjattiin myös työllisyysvaroja moninkertainen määrä nykyiseen verrattuna. Valiokunta pitää kehitystä tältä osin nurinkurisena. Osa ajatelluista rakentamismäärärahojen säästöistä tulee maksettavaksi myöhemmin lisääntyvinä rakennusten korjaus- ja ylläpitokustannuksina. Työllisyysmäärärahojen käyttö ajoissa suoritettuihin vuosikorjauksiin olisi perusteltua paitsi kokonaistaloudellisesti, myös työllisyyden hoidon näkökulmasta.

Myös asianmukaisten varastotilojen rakentaminen puolustusvoimien kalustolle olisi pitkällä tähtäyksellä taloudellisesti edullisempaa kuin kaluston pitäminen ulkosalla ja vuokratiloissa.

Kasarmien ja muun kiinteistöomaisuuden ylläpito rahoitetaan toimintamenoista. Vuonna 1997 kiinteistöjen hoitoon käytetään 40 milj. markkaa vähemmän kuin tänä vuonna. Saadun selvityksen mukaan ylläpitorahoitus ei riitä omaisuuden arvon ylläpitoon. Kiinteän omaisuuden määrää pyritään supistamaan ja jatkaamaan edelleen kustannuksia säästäviä investointeja.

Valiokunta toteaa, että puolustusvoimien rakennusten huono kunto on myös työsuojelullinen kysymys. Kosteusvauriokartoituksessa vuonna 1994 havaittiin 130 rakennuksessa kosteusvaurioita ja homeongelmia. Kymmenen näistä rakennuksista on varusmiesten kasarmeja, muissa rakennuksissa työskentelee yhteensä lähes 4 000 työntekijää. Mikäli näitä tiloja ei välit-

tömästi korjata, tiloissa työskentelemään ja asumaan joutuvat henkilöt altistuvat terveysriskeille ja ammattitaudeille, jolloin myös yhteiskunnalliset kustannukset muodostuvat suuremmiksi.

*Muuta.* Huolimatta edellä esille tuoduista määrärahatarpeista valiokunta ei pidä merkittävää puolustusmäärärahojen lisäystä vuodelle 1997 todennäköisenä. Kuten edellä on jo todettu, vuosien 1998—1999 tilanteesta ei sen sijaan ole mahdollista selvittää ilman toimintamäärärahojen korottamista.

Puolustusvoimat on katsonut, että varsinaisen toiminnan määrärahapuutteita voitaisiin helpottaa myös hallinnonalalle määrättävällä kokonaiskehyksellä, jolloin nykyisestä momentikohtaisesta jaottelusta luovuttaisiin. Eduskunnan budjettivallan näkökulmasta voidaan todeta, että puolustusministeriönkin hallinnonalan budjetti on viime vuosina muuttunut aiempaa yleispiirteisemmäksi ja yksittäisten momenttien määrä on vähentynyt. Vuoden 1997 talousarviossa jo pelkkä puolustusvoimien toimintamenomomentti (27.10.21) kattaa koko hallinnonalan määrärahoista runsaat puolet. Valiokunta katsoo, että puolustusvoimien esittämään toiveeseen väljemmistä valtuuksista rahojen käytössä päästäneen varsin pitkälle puolustushallinnon sisäisin toimenpitein jakamalla nykyiset toimintamenumäärärahat uudella tavalla ja delegoimalla budjettivaltaa tarvittaessa aina joukko-osastotasolle saakka.

Edellä esitetyn perusteella puolustusvaliokunta esittää kunnioittavasti,

*että valtiovarainvaliokunta laatiessaan mietintöään ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.*

Helsingissä 10 päivänä lokakuuta 1996

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Kalevi Lamminen /kok, varapuheenjohtaja Jaakko Laakso /vas, jäsenet Reijo Kallio /sd, Antero Kekkonen /sd, Ossi Korteniemi /kesk, Maija-Liisa Lind-

qvist /kesk, Raimo Mähönen /sd, Tuija Nurmi /kok, Risto Penttilä /nuors, Mikko Pesälä /kesk, Tuija Pohjola /sd, Tuija Maaret Pykäläinen /vihr, Pauli Saapunki /kesk ja Raimo Tiilikainen /r sekä varajäsen Jouko Jääskeläinen /skl.

**Eriävä mielipide**

En voi yhtyä puolustusvaliokunnan lausuntoon valtiovarainvaliokunnalle vuoden 1997 talousarvioesityksestä niiltä osin, jotka koskevat määrärahalisäyksiä puolustusministeriön hallinnonalalle.

Puolustusministeriön on syytä tarkastella perusteellisesti uudelleen kaikkia materiaalihankintoja ja huolehtia siitä, etteivät hankinnat vaaranna toimintaa ja vähennä koulutus-, henkilöstö- ja rakennusmenoja.

Helsingissä 10 päivänä lokakuuta 1996

**Tuija Maaret Pykäläinen /vihr**

## SIVISTYSVALIOKUNTA

Liite 6

Lausunto 7/1996 vp

Hallituksen esitys 103/1996 vp

*Valtiovarainvaliokunnalle*

Eduskunnan työjärjestyksen 18 a §:n 3 momentin nojalla sivistysvaliokunta on päättänyt antaa lausunnon hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi vuodelle 1997 (HE 103/1996 vp), joka on lähetetty valtiovarainvaliokuntaan 17 päivänä syyskuuta 1996.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina ylijohtaja Markku Linna, kehittämis-päällikkö Hannele Salminen, taloussuunnittelu-päällikkö Matti Väisänen, opetusneuvos Jouko Könölä, apulaisosastopäällikkö Juhani Hakkarainen, apulaisosastopäällikkö Heikki Mäenpää, kulttuuriasiainneuvos Pekka Pekkonen ja kulttuurisihteeri Kimmo Aaltonen opetusministeriöstä, lääninkouluneuvos Helena Alhosaari Lapin lääninhallituksesta, koulutustoimen johtaja Kirsti Mäensivu Rovaniemen kaupungista, peruskoulutoimen johtaja Ulla Liljeström Tampereen kaupungista, rehtori Ritva Paulin Turun kaupungista, pääjohtaja Reijo Vihko Suomen Akatemista, rehtori Aino Sallinen ja dekaani Jorma Ekola Jyväskylän yliopistosta, vararehtori Arto Mustajoki Helsingin yliopistosta, apulaisjohtaja Jorma Taskinen Tampereen yliopiston täydennyskoulutuskeskuksesta, johtaja Leena Niderstöm Opetushallituksesta, rehtori Aulikki Kalalahti Alppilan yläasteelta, pääsuunnittelija Esko-Olavi Seppälä Valtion tiede- ja teknologianeuvostosta, johtaja Matti Sinko Koulun tietotekniikkakeskuksesta, johtaja Olli Rätty Ammattikasvatustahallinnon koulutuskeskuksesta, johtaja Liisa Löfman Heinolan kurssikeskuksesta, sivistystoimen päällikkö Matti Rasila Suomen Kuntaliitosta, apulaisosastopäällikkö Pentti Aho Opetusalan ammattijärjestö OAJ:sta, toiminnanjohtaja Liisa Niilola Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:stä, toiminnanjohtaja Maija Riijärvi-Samuel Marttaliitto ry:stä, toiminnanjohtaja Leena Krohn Naisjärjestöjen Keskusliitto ry:stä, toiminnanjohtaja Merja Puro Suomen Voimistelu- ja liikuntaseurat ry:stä ja lehtori Riitta Asanti Turun yliopiston opettajan-koulutuslaitoksesta.

Sivistysvaliokunta on keskittynyt käsittelemään talousarvioehdotuksesta tutkimuksen ra-

hoitusta, opettajien täydennyskoulutusta ja naisjärjestöille suunnattuja avustusrahoja. Valiokunta esittää lausuntonaan kunnioittaen seuraavaa.

**Tutkimuksen rahoitus**

Hallituksen talousarvioehdotuksen mukaan koulutuksen ja tutkimuksen kehittämistoimet suunnataan vahvistamaan hyvinvointimme perustaa, kansallista innovaatiojärjestelmäämme sekä kilpailukykyämme teollista ja kulttuurista pohjaa edistäviin hankkeisiin, erityisesti tietojen ohjelmistotekniikan, tietoliikennetekniikan, elektroniikan ja biotekniikan aloilla.

Yliopistot pyrkivät tutkimuksessa kansainvälisesti korkeaan tasoon, erikoistuvat vahvuusalueilleen sekä tukevat muun muassa tutkimuksen huippuyksiköiden syntymistä. Suomen Akatemia kohdentaa pääosan tutkimusmäärärahoistaan suurten korkeatasoisten tutkimushankkeiden ja tutkimuksen huippuyksiköiden rahoittamiseen sekä niiden toimintamahdollisuuksien parantamiseen. Rahoitusta suunnataan muun muassa strategista panostusta kaipaaville aloille, kuten uusteollistamisen kannalta keskeisille tutkimusaloille sekä korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja yritysten välistä tutkimusyhteistyötä edistäville hankkeille.

Hallitus ehdottaa tutkimusmäärärahojen merkittävää lisäystä. Tämä näkyy ennen kaikkea Suomen Akatemian ja Teknologian kehittämisskeskuksen myöntämisvaltuuksien merkittävänä lisäyksenä. Hallituksen esityksestä ilmenevän laskelman mukaan Suomen Akatemian ja Teknologian kehittämisskeskuksen tutkimus- ja kehitystyön määrärahojen lisäys kuluva vuodesta vuoteen 1997 on 26,5 prosenttia ja yliopistolaitoksen vastaavien määrärahojen lisäys 4,6 prosenttia. Luvuista ilmenee valtion talousarvioon ehdotetut määrärahat.

Valiokunta pitää tutkimusmäärärahojen lisäystä valtion talousarviossa erittäin myönteisenä. Valiokunta pitää talousarvioehdotuksen pai-



nopisteita perusteltuina. Asetettujen painopistevaihteluiden saavuttamiseksi on tärkeää investoida henkisiin kohteisiin ja niiden kautta koko kansan tulevaisuuteen. Valiokunta korostaa sitä, että useiden innovaatioiden laajamittainen kotimainen hyödyntäminen edellyttää teknisen kehityksen lisäksi sosiaalisten ja kulttuuristen näkökohtien huomioon ottamista. Sen vuoksi valiokunta yhtyy asiantuntijoiden esittämään siitä, että ihmistä, yhteiskuntaa ja kulttuuria koskevien ongelma-alueiden ja näkökulmien tulisi sisältyä painokkaammin tutkimusohjelmiin. Valiokunta pitää tärkeänä yhteistyöllä luotavia pitkäkestoisia ohjelmia, joissa otetaan huomioon monitieteinen näkökulma.

Opetusministeriön yhtenä painopistealueena on Venäjää koskevien opetuksen ja tutkimuksen toimenpideohjelmien toteuttaminen. Valiokunta pitää tärkeänä sitä, että Venäjää koskevan tutkimuksen suotuisa määrärahakehitys jatkossakin turvataan.

### Opettajien täydennyskoulutus

Sivistysvaliokunta on lausunnoissaan 1/1996 vp ja 2/1996 vp kiinnittänyt huomiota opettajien täydennyskoulutukseen. Valiokunta viittaa näissä lausunnoissa esittämiinsä kannanottoihin. Ottaen huomioon täydennyskoulutuksen merkityksen erityisesti nykytilanteessa sivistysvaliokunta käsittelee tätä aihetta myös tässä lausunnossa.

Valtioneuvoston hyväksymässä koulutuksen ja korkeakouluissa harjoitettavan tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa vuosille 1995–2000 opettajien täydennyskoulutus on yksi painopistealue. Talousarvioehdotuksessa ehdotetaan tämän mukaisesti opetustoimen henkilöstön täydennyskoulutukseen lisäystä. Kohderyhmänä on noin 100 000 opettajaa ja 6 000 oppilaitosten johtotehtävissä toimivaa rehtoria tai muuta henkilöä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan vuosittain noin 10 prosenttia opettajakunnasta on koulutuspoliittisesti merkittävän opetustoimen henkilöstön täydennyskoulutuksen ohjelmien piirissä.

Valtion tehtävänä on huolehtia siitä täydennyskoulutuksesta, joka tukee koulutuspolitiikan painopistealueiden toteuttamista ja vastaa koulutuspoliittisista uudistuksista johtuviin koulutustarpeisiin. Sen sijaan vastuu opetushenkilöstön ammattitaidon yleisestä ajan tasalla pitämisestä on opettajalla itsellään ja hänen työnantajallaan. Valiokunta pitää välttämättömänä, että

kunnat työnantajina luovat riittävät edellytykset täydennyskoulutukseen osallistumiselle.

Opettajan työ edellyttää elinikäisen oppimisen toteuttamista siten, että työssä oppiminen ja hyvin suunnitellussa ja toteutetussa täydennyskoulutuksessa opiskelu integroituvat jatkuvaksi kehittymiseksi. Opettajan ammatti edellyttää jatkuvaa uudelleen koulutusta ja ajantasaista yhteiskunnallista tietoutta etenkin nuorten elämästä ja yhteiskunnan muutoksista. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan opettajien täydennyskoulutus ei kaikilta osin toteudu tyydyttävästi nykymenetelmillä. Myös koulutukseen lähettämistä ja osallistumisesta puuttuu monissa kunnissa kokonaisvaltainen ote ja suunnitelmallisuus. Sen vuoksi tulee tehdä kokonaisuohjelma päämääränä täydennyskoulutustarpeiden koordinointi ja tunnistaminen, korkeatasoisen koulutuksen saatavuuden turvaaminen niin alueellisesti kuin kielellisesti ja oppilaitosten sitouttaminen täydennyskoulutukseen pysyvästi. Myös verkostumista tulee edistää.

Täydennyskoulutuksen tulee olla riittävän pitkäkestoista, jotta se on vaikuttavaa. Se tulee rakentaa opettajan työhön ja työaikaan luontaisesti kuuluvaksi. Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että opettajien ja oppilaitosten johdon lisäkoulutus on pääsääntöisesti vähintään kolmen opintoviikon laajuista. Laajuudet vaihtelevat lisäkoulutuksen tavoitteiden mukaan.

Oppilaiden yhä ongelmallisemmat elämäntilat, lisääntyvä syrjäytyminen sekä yhteiskunnallisen tilanteen vaikeasti ennakoitavat muutokset edellyttävät opettajilta entistä parempaa yhteiskunnallista ja psykologista asiantuntemusta sekä vuorovaikutustaitoja. Opettajien peruskoulutus- ja täydennyskoulutusohjelmiin tulisi lisätä sellaisia osia, jotka antavat tietoa nuorten elämänurien muotoutumisesta sekä lasten, aikuisten ja perheiden elinoloista. Näillä sisältöalueilla opettajien täydennyskoulutusta tulisi toteuttaa yhdessä muiden sektoreiden kanssa.

Kullekin opettajalle voisi tarpeen mukaan räätälöidä koulutus- ja kehittämishojelman, jonka toteutuksesta koulu voisi pitkälle itse päättää käyttäen hyväksi niitä koulutuspalveluja, joita eri tahot tarjoavat.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan yksilötavoitteinen Professional Development -koulutus eli PD-koulutus on saavuttanut eri oppilaitosten opettajien keskuudessa suuren suosion. Opetusministeriön teettämässä selvityksessä ehdotetaan, että PD-koulutus kytketään yliopistojen perus- tai jatkokoulutukseen. Valiokunnan



mielestä tämä ehdotus on myönteinen siinä mielessä, että se ehkä parhaiten turvaisi ajanmukaisimman ja korkeatasoisimman tiedon. Samalla valiokunta kuitenkin huomauttaa, että tällainen menettely sulki pois eräät opettajaryhmät, kuten eräät ammatillisten oppilaitosten opettajaryhmät. Ehdotukseen liittyvien eräiden epäkohtien vuoksi valiokunta katsoo, että asiaa tulisi vielä perusteellisesti harkita ja etsiä mahdollisimman tyydyttävä ratkaisu. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan onnistuneena on pidetty myös koulukohtaista PD-koulutusta, jossa tietyn koulun opettajistosta valtaosa osallistuu koulutukseen ja kykenee näin yhteistoiminnallisesti kehittämään sekä omaa ammattitaitoaan että kouluyksikkönsä toimintakulttuuria. Eräät asiantuntijat ovat esittäneet myös ns. kärkiopettajamallia.

Opettajien psyykkisten, sosiaalisten ja fyysisten voimavarojen ylläpitämiseksi ja parantamiseksi tulee ylläpitää tehokasta ja toimivaa koulutusjärjestelmää sekä kehittää uusia innovatiivisia koulutusmuotoja, joissa erityisenä tavoitteena on opettajien persoonallisen kasvun edistäminen.

Koulutuksen kehittämisen tueksi tarvitaan laajaa johtamiskoulutuksen ohjelmaa, jonka tavoitteena on koulu- ja kuntakohtaisen kehittämistyön parantaminen ja uusien toimintatapojen luominen. Johtamiskoulutukseen liittyen tulisi toteuttaa myös työyhteisöön koulutusta.

Valiokunta pitää välttämättömänä nopeiden ratkaisujen aikaansaamista opetusalan virka- ja työehtosopimusten muuttamiseksi siten, että opettajien opetus- ja työvelvollisuus saadaan joustavaksi.

Sen vuoksi valiokunta edellyttää, että hallitus ryhtyy selvittämään mahdollisuuksia siirtyä opettajien osalta kokonaistyöaikaan.

Yhtenä mahdollisuutena opettajien täydennyskoulutuksen onnistumiseksi on esitetty sen liittäminen opettajien peruskoulutukseen eli ns. kotiyliopistomallia. Tässä järjestelmässä yhteys siihen yliopistoon, jossa perustutkinto on suoritettu, säilyy. Valiokunnan mielestä tämän mallin mahdollisuudet tulisi pikaisesti tutkia.

Opettajien työharjoittelua työelämässä tulisi lisätä ja edistää opettajien täydennyskoulutuksen ja työelämän yhteistyötä.

Suomalaisen koulujärjestelmän kehittämisen ja opiskelun tason kohottamisen kannalta ovat opettajankouluttajat avainasemassa. Valiokunta pitää välttämättömänä, että myös opettajankouluttajille taataan jatkuvat täydennyskouluttautumismahdollisuudet. Tämä on erityisen tärkeää myös sen vuoksi, että heidän mahdollisuutensa palkalliseen opintolukukauteen on ollut viime vuodet jäädytettynä.

### Naisjärjestöjen valtionavustukset

YK:n naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen, ns. CEDAW-sopimuksen 7 artiklan mukaan tulee pyrkiä varmistamaan naisten osallistumista julkiseen elämään liittyvien kansalaisjärjestöjen kautta. Esimerkiksi kotitalousneuvontajärjestöille suunnattuja valtionavustuksia on kuitenkin valtion viime vuosien talousarvioissa vähennetty. Näin ollen naisten osallistumismahdollisuuksien parantamiseksi ei ole ryhdytty riittäviin toimenpiteisiin. Valiokunta kuitenkin huomauttaa, että naisjärjestöjen toiminta monella tavoin tavoittaa hyvin laajat kansalaispiirit ja on siten merkittävä osa vapaata kansalaistoimintaa. Esimerkiksi Naisjärjestöjen Keskusliittoon kuuluu 55 suomalaista naisjärjestöä, joiden yhteinen jäsenmäärä on noin 530 000. Monet naisjärjestöt, kuten esimerkiksi marittajärjestöt, maa- ja kotitalousnaiset sekä naisten liikuntajärjestöt, ovat tehneet lamavuosina tärkeää työtä erityisesti nuorten keskuudessa. Nämä järjestöt tavoittavat juuri laajat yhteiskunnan murroksessa elävät ja siitä mahdollisesti myös kärsivät ihmiset.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että valtiovarainvaliokunta harkitsee naisjärjestöjen valtionavustuksen lisäämistä ensi vuoden talousarvioon. Tämän lisäksi valiokunta pitää välttämättömänä, että pikaisesti selvitetään, miten naisjärjestöjen toimintaedellytykset pysyvästi turvataan.

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta kunnioittavasti esittää,

*että valtiovarainvaliokunta laatiessaan mietintöään ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.*

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Kirsti Ala-Harja /kok, varapuheenjohtaja Jukka Gustafsson /sd ja jäsenet Tapio Karjalainen /sd, Ossi Korteniemi /kesk, Irina Krohn /vihr, Jaakko Laakso /vas, Annika Lapintie /vas (osittain),

Kalevi Olin /sd (osittain), Päivi Räsänen /skl, Aino Suhola /kesk, Sade Tahvanainen /sd, Hannu Takkula /kesk, Irja Tulonen /kok (osittain), Anu Vehviläinen /kesk ja Ulla-Maj Wideroos (osittain).

## Eriäviä mielipiteitä

### I

Sivistysvaliokunnan lausunnossa ei ole riittävästi kiinnitetty huomiota valtion talousarvioesityksen kokonaisvaikutuksiin, erityisesti yleissivistävän koulutuksen alueellisesti tasa-arvoisen toteutumisen kannalta. On huomattava, että myös täydennyskoulutukseen osallistuminen edellyttää asianmukaisia sijaisjärjestelyjä ja siten työnantajan sitoutumista ja taloudellista panostusta koulutukseen. Kuntien taloudellisissa tilanteissa on merkittäviä eroja, mikä voi käytännössä aiheuttaa alueellista eriarvoisuutta täydennyskoulutuksen toteutumisessa. Talousarvioesitykseen sisältyvät kuntien valtionosuusleikkaukset heikentävät edelleen useiden kuntien mahdollisuuksia pitää yllä tasokasta yleissivistävää koulutusta, jonka eräänä edellytyksenä on juuri täysimittaisena toteutuva opettajien täydennyskoulutus.

Myiltä osin yhdyin valiokunnan lausuntoon, joka rajoittui käsittelemään valtion talousarvioesityksessä vuodelle 1997 tutkimuksen rahoitusta, opettajien täydennyskoulutusta ja naisjärjestöjen valtionavustuksia.

Helsingissä 11 päivänä lokakuuta 1996

**Päivi Räsänen /skl**

### II

Mielestämme valiokunnan lausunnossa olisi pitänyt ottaa kantaa seuraaviin kysymyksiin, joilla on suuri merkitys yleissivistävän koulutuksen — opetuksen ja oppimisen — tulevaisuuden edellytysten luomiselle.

1) Ylimitoitettujen valtionosuusleikkaukset vaarantavat perusopetuksen tasa-arvoisuuden ja saatavuuden

Suomen suuri vahvuus on ollut nuorten suhteellisen tasa-arvoiset edellytykset hakeutua kiinnostustaan ja kykyjään vastaavaan koulutukseen. Tämä on ollut Suomen hyvinvointikehityksen perustekijä ja merkittävä vahvuus.

Nyt tämä vahvuus on vakavasti uhattuna. Hallituksen ylimitoitettujen valtionosuusleikkaukset uhkaavat perusopetuksen tasa-arvoisuutta ja asettavat kunnat eriarvoiseen asemaan.

Hallitus päätti tulevien vuosien kuntien valtionosuusleikkauksista jo hallitusohjelman yhteydessä. Siksi lisäleikkaukset ovat olleet odottamattomia yllätyksiä, jotka vaikeuttavat kuntien toimintojen sopeuttamista äkkinäisiin tilanteisiin ja vaikeuttavat pitkäjänteistä taloussuunnittelua. Lisäleikkauksien lisäksi vuoden 1997 alusta toteutettavan valtionosuusuudistuksen yhteydessä yksikköhintoja leikataan kustannuspohjaan verrattuna yli 2 miljardilla markalla, kun

kustannuspohjavuoden 1995 mukaisia kustannuksia alennetaan vuoden 1996 laskennallisten yksikköhintojen tasolle. Toimenpiteen vaikutus on lopputulokseltaan sama kuin valtionosuuksien suora leikkaus.

Hallitus on toteuttamassa vuosina 1996—1999 yhteensä 8 500 miljoonan markan suuruiset kuntien valtionosuuksien leikkaukset ja verotulojen muutokset. Tällä linjalla myös koulutus valitettavasti joutuu ylisuurten säästöjen kohteeksi. Kuntaliiton mukaan valtionosuusleikkaukset heikentävätkin opetuksen kehittämisen kärkihankkeiden käytännön toteutusta.

Aikaisemmat koulusäästöt ovat jo johtaneet luokkakokojen suurenemiseen, materiaaliainekintojen supistamiseen, henkilökunnan lomautuksiin ja henkilöstön määrän vähentämiseen. Uudet leikkaukset uhkaavat kohdistua kokonaan varsinaiseen opetustyöhön. Opetuksen perusrakenteet ja koulutuksen tasa-arvoisuus ovat nyt suuressa vaarassa.

Mielestämme valtionosuusleikkaukset olisi tullut toteuttaa siten, ettei niillä vaaranneta peruspalvelujen — kuten koulutuksen — toteuttamisen edellytyksiä.

2) Kaikkien alle 20-vuotiaiden itsenäisesti asuvien opiskelijoiden opintotuki paremmaksi

Ahon hallituksen aikana aloitettiin opintotukijärjestelmän uudistaminen. Opintorahan tasoa nostettiin tuntuvasti, samalla kun lainajärjestelmä muuttui markkinakorkoiseksi. Toimenpiteiden taustalla oli pyrkimys ehkäistä opiskelijoiden liiallista velkaantumista. Opintotuki uudistusta on tarpeen jatkaa. Keskusta onkin toistuvasti esittänyt opintotuen ongelmakohtien korjaamista alle 20-vuotiaiden osalta.

On hyvä, että hallitus lopulta lähti korjaamaan alle 20-vuotiaiden opiskelijoiden asemaa. Hallituksen esityksen mukaan täysimääräinen opintotuki ulotetaan elokuun 1997 alusta itsenäisesti asuviin 19-vuotiaisiin ja vuotta myöhemmin 18-vuotiaisiin.

Keskustan reilu vuosi sitten esittämällä mallilla kaikkien alle 20-vuotiaiden itsenäisesti asuvien opiskelijoiden opintoraha olisi nostettu vanhempien opiskelijoiden tasolle 1.8.1997 alkaen. Tämä malli on vieläkin mahdollista toteuttaa.

Valitettavaa on, että käsiteltävänä oleva esitys ei millään tavoin korjaa Lipposen hallituksen vuonna 1995 tekemää huomattavaa opintotukileikkausta.

Hallituksen tekemät leikkaukset opiskelijoiden perusturvaan lisäsivät opiskelijoiden vel-

kaantumista ja loivat paineita kuntien toimeentulotukeen. Leikkaukset vähensivät koulutukseen hakeutumiseen kannustavuutta, koska työttömyysturvan ja opintorahan ero suureni. Siksi niin opiskelijan kuin yhteiskunnankin etu on, että vuoden 1997 alusta opintoraha palautettaisiin vuoden 1995 alun tasolle. Koska työttömyyden aikaista koulutustukea ollaan kehittämässä, olisi oikeudenmukaista, että myös päätoimisten opiskelijoiden opintotukea parannetaan.

Mielestämme eduskunnan olisikin perusteltua hyväksyä Keskustan eduskuntaryhmän jättämä talousarvioaloite, mikä tarkoittaisi sitä, että 1.8.1997 alkaen palattaisiin leikkauksia edeltäneelle opintorahan tasolle. Kustannusvaikutus vuodelle 1997 olisi tällöin 70 milj. mk. Aloitteen hyväksyminen tarkoittaisi lisäksi sitä, että 1.8.1997 alkaen muualla kuin vanhempien luona asuvien alle 20-vuotiaiden opiskelijoiden opintoraha nostettaisiin samalle tasolle vanhempien opiskelijoiden kanssa. Kustannusvaikutus ensi vuodelle olisi tällöin 20 milj. mk.

3) Opintososiaalisista heikennyksistä luovuttava

Hallituksen esitys ammatillisissa kouluissa ja lukioissa opiskelevien opintososiaalisten etujen heikentämiseksi on uusi vakava isku erityisesti syrjäisten alueiden nuorten opiskelumahdollisuuksien kannalta. Oppilaat ovat menettämässä ilmaiset asuntolapaikat ja joutuvat maksamaan pääsääntöisesti noin 33 prosentin omavastuun. Alle 18-vuotiaiden osalta omavastuu saattaa olla vielä suurempi vanhempien varallisuudesta riippuen. Tällainen opintososiaalinen heikennys saattaa johtaa siihen, että koulujen maksuttomat ja valvotut oppilasasuntolat perinteisessä muodossaan loppuvat. Tähän saakka vanhemmat ovat voineet turvallisimien lähettää lapsensa toisen asteen koulutukseen, kun kouluilla on ollut valvottu asuntola, jossa järjestetään monenlaista vapaa-ajan ohjelmaa. Erityisesti haja-asutusalueilla ilmainen ja valvottu opiskelija-asuntolajärjestelmä on edistänyt koulutukseen hakeutumista.

Hallitus on antanut esityksen myös lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden koulumatkatuesta. Tukea maksetaan päivittäisestä koulumatkasta aiheutuviin kustannuksiin. Opiskelupaikkakunnalla asuvien kotimatkoihin viikonloppuisin ei valitettavasti tukea ole tulossa.

Koulumatkauudistus on parantamassa niiden opiskelijoiden tukea, joiden koulumatkoja ei nykyisin lainkaan tueta. Samanaikaisesti kuitenkin

joidenkin koulumatkaetuudet heikkenevät nykyisestä. Lisäksi omituista on, että tuki maksetaan pienempänä siellä, missä ei ole käytettävissä joukkoliikennettä tai koulun järjestämiä kuljetuksia. Tämäkin muutos kohtelee kaltoimmin harvaanasuttujen seutujen nuoria.

Mielestämme niin opiskelijoiden asuntolapaikkoihin kuin koulumatkatukiin esitetyistä heikennyksistä tulee luopua.

Helsingissä 11 päivänä lokakuuta 1996

**Ossi Korteniemi /kesk**  
**Aino Suhola /kesk**

Edellä esitetyn pohjalta esitämme kunnioittavasti,

*että valtiovarainvaliokunta ottaisi huomioon tässä eriävässä mielipiteessä esitetyt näkökulmat käsitellessään valtion talousarvioesitystä vuodelle 1997.*

**Hannu Takkula /kesk**  
**Anu Vehviläinen /kesk**

## TYÖASIAINVALIOKUNTA

Liite 7

Lausunto 13/1996 vp

Hallituksen esitys 103/1996 vp

*Valtiovarainvaliokunnalle*

Eduskunnan apulaispääsihteeri on kirjeellään 17 päivältä syyskuuta 1996 saattanut eduskunnan työjärjestyksen 18 a §:n 3 momentista ilmenevässä tarkoituksessa työasiainvaliokunnan tietoon eduskunnan päätöspöytäkirjanotteen hallituksen esityksestä 103/1996 vp valtion talousarvioksi vuodelle 1997. Valiokunta on päättänyt kokouksessaan 20.9.1996 antaa asiaa lausunnon valtiovarainvaliokunnalle.

Asian johdosta valiokunnassa ovat olleet kuultavina työministeri Liisa Jaakonsaari, kansliapäällikkö Pertti Sorsa, neuvotteleva virkamies Raila Kangasperko ja osastopäällikkö Anssi Paasivirta työministeriöstä, neuvotteleva virkamies Juha Mäntyvaara ja opetusneuvos Hannu Sirén opetusministeriöstä sekä apulaisosastopäälliköt Aino Inkeri Hansson, Raimo Ikonen ja Matti Toiviainen sosiaali- ja terveysministeriöstä.

**Valiokunnan kannanotot***Yleistä*

Valiokunta on käsittelyssään keskittynyt työministeriön hallinnonalalta työvoiman koulutukseen, opetusministeriön osalta ammatilliseen koulutukseen ja sosiaali- ja terveysministeriön osalta työttömyysturvaan ja sen yhteensovittamiseen koulutuksen kanssa. Lisäksi valiokunta on käsitellyt näiden ministeriöiden keskinäistä ja muiden tahojen kanssa tapahtuvaa yhteistoimintaa.

Työttömyyden kokonaiskustannuksista ei ole saatavissa yksityiskohtaista arviota. Kustannusten on arvioitu olevan noin 35—40 miljardin markan suuruusluokkaa vuodessa, mutta arvio on pitkälti arvostuksenvarainen asia. Yhdessä valtion talousarvioesityksessä työttömyyden hoitoon ehdotettujen rahamäärien kanssa arvioitu summa osoittaa työttömyyden kansantaloudellista vaikutusta ja asettaa vaatimuksia työttömyyden hoitoon käytettävien varojen tehokkaaksi kohdentamiseksi. Valiokunnan mielestä

työttömyyden kokonaiskustannukset tulee tutkia ja sen pohjalta arvioida, miten työttömyyden hoitoon käytettävät varat voidaan nykyistä tehokkaammin kohdentaa.

Valtioneuvoston lainvalmistelun kehittämishojelman mukaan valmistelussa on arvioitava lainsäädännön erityyppiset suorat ja epäsuorat vaikutukset kohderyhmittäin. Arvioinnissa on otettava huomioon paitsi julkisyhteisöille myös eri kansalaisryhmille ja elinkeinoelämälle aiheutuvat vaikutukset samoin kuin ympäristövaikutukset. Kustannukset ja muut taloudelliset vaikutukset on arvioitava markkamääräisinä. Jos tämä ei ole mahdollista, on arvioitava vähintään niiden suuruusluokka. Lain voimaantulon jälkeen on seurattava lain vaikutuksia ja tarpeen vaatiessa on valmisteltava ehdotuksia epäkohtien poistamiseksi.

Valiokunta on kiinnittänyt huomiota huomattaviin puutteisiin taloudellisten vaikutusten arvioinnissa, toimenpiteiden tehokkuuden seurannassa ja tietojen antamisessa eduskunnalle. Hallituksen esityksissä ei arvioida lainsäädännön vaikutuksia riittävästi. Erityisesti eri hallinnonalojen lainsäädännön yhteisvaikutusten arviointi on puutteellista.

*Yhteistyö*

Valiokunta on saanut selvityksen työ-, opetus- sekä sosiaali- ja terveysministeriön välisestä yhteistyöstä. Ministeriöiden edustajat totesivat itsekkin, että yhteistyötä on syytä parantaa. Yhtenä esimerkkinä mainittiin työttömien omaehtoiseen pitkäaikaiseen koulutukseen liittyvät ministeriöiden väliset näkemyserot. Valiokunta katsoo, että erityisesti yhteistyön sisältöä on parannettava. Yhteistyö on ulotettava koskemaan jokaista tasoa ratkaisevasti työllisyyttä edistävien toimenpiteiden löytämiseksi. Työllisyyden hoito ja erityyppisen ammatillisen koulutuksen yhteensovittaminen edellyttää ministeriöiden lisäävän keskinäistä sekä kuntien, oppilaitosten, elinkeinoelämän että työmarkkinajärjestöjen ja muiden etujärjestöjen kanssa tehtävää yhteistyötä.

Viime keväänä työmarkkinatuesta annettua lakia muutettiin siten, että 20—24-vuotiaiden oikeutta työmarkkinatukeen rajoitettiin. Samassa yhteydessä työttömyysturvalain muutoksella nostettiin niin sanottu lisäpäiväraha-oikeuteen oikeutettujen henkilöiden ikäraja 57 vuoteen. Tässä yhteydessä työmarkkinatuen ulkopuolelle jääville turvattiin koulutus-, työharjoittelu- tai muu työllisyyttä edistävä toimenpide. Vastavasti lisäpäiväoikeuden ulkopuolelle jäivät pääsevät työllistymistä edistävään koulutukseen tai kuntoutukseen, ja viime kädessä kunnille on asetettu työllistämismenvelvoite 10 kuukauden ajaksi. Esimerkiksi nämä toimenpiteet onnistuvat ainoastaan eri tahojen välisellä kiinteällä yhteistyöllä. Yhteistyö vähentää myös vastuiden epäasianmukaista siirtämistä viranomaiselta toiselle tai valtion ja kuntien kesken.

### *Ammatillinen koulutus*

Tuotanto- ja työelämän nopea muuttuminen ja korkea työttömyys ovat aiheuttaneet muutospaineita ammatilliselle koulutukselle. Integroituminen Euroopan yhteismarkkinoihin on aiheuttanut puolestaan sen, että jotkut aikaisemmin käytetyistä teollisuuspoliittisista keinoista eivät ole enää sallittuja ja teollisuuspolitiikan sisältöä ja painopistealueita on jouduttu arvioimaan uudelleen. Seurauksena on ammatillisen koulutuksen merkittävyyden lisääntyminen työvoima- ja teollisuuspolitiikan osa-alueena. Tutkimuksen ja tuotekehityksen merkitystä reaalisenä kilpailuetuna on perinteisesti korostettu, mutta yleisen ammatillisen koulutustason nostamisella on arvioitu saavutettavan kestävämpiä tuloksia. Kansantalouden kannalta koulutusinvestoinnit ovat osoittautuneet kannattaviksi ja ne ovat tuotoltaan yleensä reaali-investointeja parempia. Työvoiman ammattitaito ja osaaminen ovat erityisen tärkeitä teknologiaintensiivisillä aloilla, joissa yritysten kilpailukyky perustuu laatuun, korkeaan tuottavuuteen ja edistyskellisen tekniikan käyttöön. Suomalaisten tuotteiden markkinaosuuden nostaminen koti- ja ulkomaisilla markkinoilla edellyttää määrärahojen suuntaamista tehokkaaseen vienninedistämiseen ja markkinointi- ja vientikoulutukseen. Tulevaisuudessa julkisen vallan keskeisenä tehtävänä on koulutetun ja ammattitaitoisen työvoiman riittävän tarjonnan turvaaminen.

Ammattikoulutus on valtion talousarvioesityksen mukaan vuonna 1997 määrällisesti varsin korkealla tasolla. Erityisesti työvoimapolitiittinen

ja ammatillinen aikuiskoulutus ovat keskeisiä aktiivisen työvoimapolitiikan keinoja. Vanhempien henkilöiden ammatillinen koulutus on tärkeää, koska ikäluokkien koulutuserot ovat varsin suuret ja ns. suurten ikäluokkien pysyminen työmarkkinoilla ja ennen aikaisen eläkkeelle jäämisen estäminen edellyttävät aktiivisia toimenpiteitä. Hallitus on asettanut selvitysmiehet valmistelemaan ehdotuksen ammatilliseen aikuiskoulutukseen liittyvästä ns. koulutusvakuutuksesta, ja talousarvioesityksessä ehdotetaan järjestelmän käyttöönottoa varten 300 milj. mk. Valiokunta pitää ehdotusta perusteltuna ja kiirehtii uudistuksen toteuttamista mahdollisimman nopeasti. Koulutuksen voimakas lisääminen ei saa johtaa laadun heikkenemiseen ja koulutukseen, joka ei paranna työnhakijoiden työllistymismahdollisuuksia. Saadun selvityksen mukaan koulutuksen laatua ja tuloksellisuutta seurataan mm. työllisyysvaikutusten avulla. Valiokunnan saamat tiedot varojen käytön seurannasta ja toimenpiteiden tuloksellisuudesta ovat olleet varsin yleisluonteisia ja jossain määrin toisistaan poikkeavia. Arviointijärjestelmää on kehitettävä nykyistä täsmällisemmäksi ja päätöksentekoa paremmin palvelevaksi. Eduskunnan budjettivalan kannalta on olennaista, että eduskunnalla on käytettävissään oikea-aikaisesti riittävän yksityiskohtaiset tiedot varojen käytöstä ja saavutetuista tuloksista.

Työllisyyslain perusteella alueellisia työttömyyseroja tasataan määrärahojen kohdentamisella. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että eräillä alueilla työttömien absoluuttinen lukumäärä on huomattavan suuri. Määrärahojen suuntaamista on syytä tarkastella uudelleen, jos absoluuttisen ja suhteellisen työttömyyden aiheuttamat epäkohdat ovat rinnastettavissa toisiinsa. Lisäksi alueellisena näkökohtana olisi huomioitava työllistämistoimenpiteiden vaikutavuus ja merkitys alueen taloudelle.

Tällä hetkellä myös koulutettujen henkilöiden työttömyys on korkealla tasolla. Siihen ovat osittain syynä rakenteelliset tekijät. Työelämän vaatimukset ovat muuttuneet niin nopeasti, että joillakin aloilla on samanaikaisesti sekä työvoimapulaa että työttömyyttä. Koulutusjärjestelmän on ollut vaikea ennakoida riittävän tarkasti työelämän tarpeita.

Ammatillista koulutusjärjestelmää ja opetus-suunnitelmia ollaan parhaillaan uudistamassa. Keskeisiä tavoitteita ovat työelämän tuntemuksen parempi hyväksikäyttö ja päätösvallan siirtäminen alaspäin, erityisesti oppilaitosten ylläpitä-

jille. Koulutuksen sisältö pyritään sovittamaan aikaisempaa paremmin työelämän vaatimuksiin ja koulutusjärjestelmän välittömiä yhteyksiä työ- ja elinkeinoelämään tiivistetään. Työharjoittelu, jonka osuus koulutuksesta lisääntyy, on entistä tärkeämpi osa ammatillisesta koulutuksesta. Valiokunta pitää uudistuksia erittäin tarpeellisina, koska koulutustarjonta ja ammattitaitoisen työvoiman kysyntä eivät ole parhaalla mahdollisella tavalla kohdanneet. Julkisuudessa teollisuuden, työnantajien ja työntekijäjärjestöjen edustajat ovat ilmaisseet huolestuneisuutensa samanaikaisesta työttömyydestä ja ammattitaitoisen työvoiman riittävyydestä. Koulutusjärjestelmää on kehitettävä edelleen siten, että alueelliset tarpeet tulevat otetuiksi huomioon. Hyvän lopputuloksen saavuttaminen edellyttää kaikkien asianosaisten tahojen kiinteää yhteistyötä eri tasoilla.

Ammatillisen koulutuksen järjestämisessä on otettava huomioon elinkeino- ja yritysraakenteen muutokset. Yritykset hankkivat enenevässä määrin palveluita ja alihankintatoimituksia toisiltaan. Yhä suurempi osa työntekijöistä työskentelee pienissä ja keskisuurissa yrityksissä, ja itsensä työllistäminen on lisääntynyt. On parannettava nykyisiä ja etsittävä uusia työelämää ja koulutusta yhdistäviä toimintamuotoja. Oppisopimuskoulutusta ollaan lisäämässä sekä nuori- ja aikuisten ammatillisena perus- ja lisäkoulutuksena ja vuoden 1997 tavoitteeksi on asetettu 19 500 koulutuspaikkaa. Valiokunta pitää kehitystä oikeasuuntaisena. Kansainvälisen kokemusten perusteella voidaan odottaa, että oppisopimuskoulutus edesauttaa koulutusjärjestelmän laadullista kehittämistä ja helpottaa henkilöiden siirtymistä koulutuksesta työelämään.

Valiokunta korostaa harjoittelun ja oppisopimuskoulutuksen tärkeyttä pienissä ja keski-

suurissa yrityksissä, koska siten tutustutaan työ- ja yritysympäristöön, jonka osuus työpaikkojen tarjonnasta tulevaisuudessa lisääntyy. Uudistusten onnistuminen edellyttää ammatillisten koulutuslaitosten opettajien valmiuksien parantamista ja taloudellista osallistumista yrityksille aiheutuviin kustannuksiin. Oppisopimuskoulutuksesta aiheutuvat kustannukset vähentävät nykyisin pienten ja keskisuurten yritysten osallistumismahdollisuuksia. Osallistumista voidaan kehittää siten, että lisätään oppisopimustoimintojen resursseja ohjaavien toimintojen tehostamiseksi pienten ja keskisuurten yritysten tarpeisiin. Toimenpiteet on nähtävä yhtä aikaa yritystoimintaa tukevana toimina ja ammatillisen koulutuksen kehittämisenä. Yritysten osallistumisen koulutusjärjestelmän kehittämiseen, päätöksentekoon ja koulutukseen edesauttaa ammattiin valmistuneiden henkilöiden nopeaa työllistymistä sekä uusimman osaamisen hyödyntämistä yrityksissä.

Tämän lisäksi valiokunta pitää tärkeänä, että perustettavaksi ehdotettujen työvoima- ja elinkeinokeskusten alueellinen riittävyys ja kattavuus selvitetään.

Valiokunta esittää,

*että valtiovarainvaliokunta edellyttäisi, että kaikkiin hallituksen esityksiin sisällytetään arvio esityksen työllisyysvaikutuksista.*

Edellä esitetyn perusteella työasiainvaliokunta esittää kunnioittavasti,

*että valtiovarainvaliokunta laatiessaan mietintöään ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.*

Helsingissä 11 päivänä lokakuuta 1996

Asian ratkaisevaan käsittelyyn ovat valiokunnassa ottaneet osaa puheenjohtaja Reijo Lindroos /sd, varapuheenjohtaja Armas Komi /kesk (osittain), jäsenet Anne Huotari /vas (osittain), Kari Kantalainen /kok, Kyösti Karjula /kesk (osittain), Hannu Kemppainen /kesk (osittain), Anne Knaapi /kok (osittain), Paula Kokkonen /kok, Pirkko Peltomo /sd, Riitta Prusti /sd (osit-

tain), Heikki Rinne /sd (osittain), Outi Siimes /kok (osittain), Raimo Tiilikainen /r (osittain), Maija-Liisa Veteläinen /kesk (osittain), Marja-Leena Viljamaa /sd (osittain), Pertti Virtanen /evir (osittain) ja Jorma Vokkolainen /vas (osittain) sekä varajäsenet Johannes Koskinen /sd (osittain), Esa Lahtela /sd (osittain), Tauno Pehkonen /skl (osittain) ja Eila Rimmi /vas (osittain).



## Eriävä mielipide

Työasiainvaliokunta on pitäytynyt valtion talousarvioesityksestä valtiovarainvaliokunnalle antamassaan lausunnossa varovaisiin kannanottoihin ja rajoittanut ne koskemaan lähinnä koulutuskysymyksiä. Sinänsä koulutusta koskevien asioiden esille ottaminen ja huomion kiinnittäminen eri viranomaisten välisen yhteistyön parantamiseen on tarpeellista. Oikein on myös korostaa koulutustarpeiden muuttumisen liittymistä elinkeinoelämän ja yhteiskunnan muuhun kehitykseen.

Mielestämme viimeksi mainittu näkökulma olisi tullut ottaa esille vielä voimakkaammin. Lausunnosta ei käy riittävästi ilmi, miten suuressa murroksessa koko yhteiskunta ja työelämä ovat. Murros edellyttää laaja-alaisia reformeja paitsi koulutuksen piirissä myös monissa muissa työelämän ja yhteiskunnan rakenteissa. Ei riitä, että todetaan työttömyyden kustannusten olevan 35—40 miljardia vuodessa. Ihmettelemme, että hallitus on luopunut tavoitteesta puolittaa työttömyys ja että työasiainvaliokuntakaan ei enää näytä korostavan ja pitävän kiinni siitä. Mielestämme tästä tavoitteesta ei saa tinkiä.

Valiokunnan tehtävänä on etsiä aktiivisesti keinoja työttömyyden merkittäväksi vähentämiseksi. Työministeriön hallinnonalalle kuuluvia asioita ovat työvoimapolitiittisen koulutuksen ohella työelämän uudistamiseen liittyvät kysymykset. Erityisesti on otettava huomioon, että työelämää koskeva lainsäädäntö palvelisi pienen ja keskisuuren yritystoiminnan kehittymistä, mihin työttömyyden alentamiseksi kohdistuvat suurimmat odotukset. Pienyritystoiminnan tulee tästä syystä olla hallituksen erityisessä suojelussa.

Olisi perusteellisesti arvioitava myös perinteisten työllisyyspolitiittisten keinojen sekä tutkimus- ja kehittämispanostuksen osuuksia ja painottamista valtion talousarviossa. Työmarkkinoiden ulkopuolelle jäävien asemaa ei mielestämme voi jättää huomiotta.

Valtiosihteeri Rauno Saaren seurantaryhmän raportissa, joka koskee hallituksen työllisyysohjelman toteutumista, todetaan, että työvoimapolitiittisten toimenpiteiden volyymi on viritetty äärimmilleen. Arvio on mielestämme oikea. Nyt ollaan tilanteessa, jossa erilaisten valtion varoin tai avustuksin järjestetyillä tilapäistöillä tai toistuvilla koulutusjaksoilla ei kyetä työllisyyttä enempää parantamaan. Tilanne johtaa jossain määrin myös työmarkkinoiden vääristymiseen.

Valtion aluehallintouudistukseen liittyy työvoima- ja elinkeinokeskusten perustaminen yhdistämällä aikaisemmin toimineita eri organisaatioita. Keskukset on mielestämme nähtävä keskeisinä toimijoina, joiden on pohjaututtava luonnollisella tavalla alueiden ominaispiirteisiin ja vahvuuksiin. Niiden keskeisenä tehtävänä tulee olla alueellisen kehittämistyön vauhdittaminen. Vain 13 keskuksen perustaminen ei riitä vastaamaan näitä tavoitteita. Siksi työvoima- ja elinkeinokeskukset on perustettava maakuntapohjaisesti.

Työttömien etuuksista työministeriön pääluokkaan kuuluu työmarkkinatuki. Hallitus on kiristänyt sen saamisen ehtoja, leikannut tuen lapsikorotuksia 60 prosentilla ja esittää, että mm. työmarkkinatuen indeksitarkistuksesta luovutaisiin aina vuoteen 1999 saakka. Nämä muutokset johtavat kansalaisten välisen kahtiajaon jyrkkään syvenemiseen. Mielestämme valtiovarainvaliokunnan tulisi harkita vähintäänkin sitä, että työmarkkinatukeen ja perustyöttömyysturvaan tehtäisiin indeksitarkistukset vuoden 1997 alusta lukien.

Edellä olevan perusteella esitämme,

*että valtiovarainvaliokunta laatiessaan mietintöään ottaisi valiokunnan lausunnon lisäksi huomioon, mitä tässä eriävässä mielipiteessä on esitetty.*

Helsingissä 11 päivänä lokakuuta 1996

Armas Komi /kesk  
Maija-Liisa Veteläinen /kesk  
Tauno Pehkonen /skl /kesk

Kyösti Karjula /kesk  
Hannu Kempainen /kesk



